

Ochrana dravcov na Slovensku – RPS
Slovenská ornitologická spoločnosť/BirdLife Slovensko
Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky Banská Bystrica

PROGRAM STAROSTLIVOSTI

CHRÁNENÉHO VTÁČIEHO ÚZEMIA

SYSL'OVSKÉ POLIA

2010 - 2019

Spracovatelia:

Jozef Chavko
Ing. Boris Maderič

Spolupráca:

Bärbel & Heinz Litzbarski
Mgr. Katarína Vršková
Mgr. Radovan Michalka
Mgr. Tomáš Blaškovič
Mgr. Rastislav Rybanič

December 2009

Obsah

1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE	4
1.1. Číslo podľa štátneho zoznamu alebo kód územia	4
1.2. Kategória a názov územia	4
1.3. Platný právny predpis o vyhlásení územia patriaceho do súvislej európskej sústavy chránených území	4
1.4. Lokalizácia a vymedzenie územia	4
1.5. Celková výmera územia a výmera v členení podľa druhov pozemkov	4
2. SÚČASNÝ STAV CHRÁNENÉHO ÚZEMIA	4
2.1. Prírodné pomery	4
2.1.1. <i>Geografická poloha a vymedzenie územia</i>	5
2.1.2. <i>Klíma</i>	5
2.1.3. <i>Geologické podmienky a formy reliéfu</i>	5
2.1.4. <i>Pôdy</i>	6
2.1.5. <i>Hydrologické pomery</i>	6
2.1.6. <i>Vymedzenie, opis biotopov a druhov</i>	6
2.1.7. <i>Flóra</i>	7
2.1.8. <i>Fauna</i>	8
2.2. Stav a podmienky ochrany prírody a krajiny	14
2.3. Vlastnícke a užívateľské vzťahy	15
2.4. Plány a súvisiace právne predpisy, vzťah k územnoplánovacej dokumentácii regiónu a k dotknutým obciam	16
2.5. Prehľad subjektov a zariadení	17
2.6. Socioekonomické pomery (využívanie územia a jeho okolia) ovplyvňujúce územie v minulosti a súčasnosti, pozitívne a negatívne faktory	17
2.6.1. <i>Využívanie lokality človekom</i>	17
2.6.1.1. <i>Ochrana prírody</i>	17
2.6.1.2. <i>Poľnohospodárstvo</i>	17
2.6.1.3. <i>Lesné hospodárstvo</i>	18
2.6.1.4. <i>Rekreácia a šport</i>	18
2.6.1.5. <i>Poľovníctvo a rybárstvo</i>	19
2.6.1.6. <i>Ťažba nerastných surovín</i>	19
2.6.1.7. <i>Využitie vody</i>	19
2.6.1.8. <i>Vzdelávanie</i>	19
2.6.1.9. <i>Výskum a monitoring</i>	20
2.6.1.10. <i>Ďalšie využitie</i>	21
2.6.2. <i>Kultúrne dedičstvo a náboženské aktivity</i>	21
3. HODNOTENIE A ČLENENIE	21
3.1. Ekologické hodnotenie	21
3.1.1. <i>Stav druhov vtákov a ich biotopov na ochranu ktorých sa vyhlasuje CHVÚ</i>	21
3.1.1.1. <i>Definícia priaznivého stavu kritériových európsky významných druhov vtákov</i>	21
3.1.1.2. <i>Súčasný stav kritériových európsky významných druhov vtákov</i>	32
3.1.1.3. <i>Cieľový stav kritériových európsky významných druhov vtákov</i>	34
3.1.2. <i>Postavenie v ekologických sieťach (sústavách)</i>	35
3.1.3. <i>Osobitné záujmy</i>	35
3.2. Socioekonomické hodnotenie	35
3.2.1. <i>Stav a využívanie územia v minulosti</i>	36
3.2.2. <i>Spoločenský a ekonomický význam územia</i>	36
3.2.3. <i>Význam pre vzdelávanie, výchovu a výskum</i>	36
3.3. Členenie územia na ekologicko-funkčné priestory	37
3.3.1. <i>Ekologicko-funkčné priestory (EFP)</i>	37
4. CIELE A OPATRENIA	38
4.1. Strategické ciele na dosiahnutie priaznivého stavu	38
4.2. Operatívne ciele na dosiahnutie priaznivého stavu biotopov a druhov v CHVÚ	38
4.3. Navrhované opatrenia	39
4.4. Realizačné projekty	42

4.5. Prehľad realizačných projektov a predpokladaných nákladov programu starostlivosti	48
5. SPÔSOB VYHODNOCOVANIA PROGRAMU STAROSTLIVOSTI	49
5.1. Ročné vyhodnotenie programu starostlivosti	53
5.2. Trojročné vyhodnotenie programu starostlivosti	53
6. ZÁVEREČNÉ ÚDAJE	53
6.1. Použité podklady a zdroje informácií	53
6.1.1. <i>Bibliografia</i>	53
6.1.2. <i>Databázy</i>	56
6.1.3. <i>Mapové pokrytie</i>	56
6.1.4. <i>Pozemné fotografické snímky</i>	56
6.1.5. <i>Letecké a satelitné snímky</i>	56
6.2. Doklad o prerokovaní programu starostlivosti s vlastními dotknutých pozemkov	56
6.3. Vyhodnotenie pripomienok dotknutých orgánov štátnej správy, samosprávy, zainteresovaných subjektov a vlastníkov pozemkov	57
6.4. Doklad potvrdzujúci schválenie programu starostlivosti	57
7. PRÍLOHY	57
7.1. Súpis parciel – register „C“	57
7.2. Návrh špecifického agroenvironmentálneho opatrenia do Programu rozvoja vidieka SR pre programovacie obdobie 2014 – 2020 v CHVÚ Sysľovské polia za účelom ochrany dropa FÚZATÉHO (<i>Otis tarda</i>) a tvorby jeho biotopov	60
7.3. Mapa CHVÚ Sysľovské polia	60
7.4. Mapa negatívnych socioekonomických aktivít	64
7.5. Mapy ekologicko – funkčných priestorov v zmysle vyhlášky	65
7.6. Mapa členenia CHVÚ Sysľovské polia na ekologicko – funkčné priestory .. Chyba! Záložka nie je definovaná.	

1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

1.1. Číslo podľa štátneho zoznamu alebo kód územia

SKCHVÚ029 Sysľovské polia

1.2. Kategória a názov územia

Kategória: Chránené vtáčie územie

Názov územia: Sysľovské polia

1.3. Platný právny predpis o vyhlásení územia patriaceho do súvislej európskej sústavy chránených území

Vyhláška MŽP SR č. 234/2006 z 12. apríla 2006, ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Sysľovské polia

1.4. Lokalizácia a vymedzenie územia

Kraj: Bratislavský

Obvod: mestská časť Bratislava V.

Obec: Bratislava

K. ú. mestských častí: Jarovce, Rusovce, Čunovo

1. 5. Celková výmera územia a výmera v členení podľa druhov pozemkov

Celková výmera Chráneného vtáčieho územia Sysľovské polia (ďalej len „CHVÚ Sysľovské polia“) predstavuje **1 772,9431 ha**.

Výmera v členení podľa druhov pozemkov

Pôdny fond podľa KN	Chránené územie
orná pôda	1 633,6898
chmeľnice	0
vinice	0
záhrady	0
ovocné sady	16,0595
trvalé trávne porasty	73
lesné pozemky	0
vodné plochy	0
zastavané plochy a nádvorcia	17,9831
ostatné plochy	32,2107
Výmera celkom:	1 772, 9431 ha
Poľnohospodárska pôda spolu:	1 722,7493 ha

2. SÚČASNÝ STAV CHRÁNENÉHO ÚZEMIA

2.1. Prírodné pomery

2.1.1. Geografická poloha a vymedzenie územia

Orografická klasifikácia podľa Atlasu krajiny SR (2002):

Sústava:	Alpsko-himalájska
Podsústava:	Panónska panva
Provincia:	Západopanónska panva
Subprovincia:	Malá dunajská kotlina
Oblasť:	Podunajská nížina
Celok:	Podunajská rovina

Územie, ktoré je geograficky súčasťou Podunajskej roviny, sa nachádza v priestore medzi Bratislavou a hraničným prechodom Rajka. Hranica CHVÚ Sysľovské polia vychádza z východiskového spoločného bodu styku hraníc štátov Rakúska, Maďarskej republiky a Slovenskej republiky odkiaľ pokračuje severovýchodným smerom k telesu diaľnice D2, tu sa napája na juhozápadný okraj komunikácie a okrajom komunikácie paralelne pokračuje severozápadným smerom až na úroveň mestskej časti Jarovce, kde obec obchádza juhozápadným smerom okolo priestoru colnice Jarovce – Kittsee a spevnenou komunikáciu sa pripája k lomu Rakúsko – Slovenskej štátnej hranice, ktorou pokračuje juhozápadným smerom s viacnásobnou zmenou smeru na juhovýchod, juhozápad, severovýchod a juhovýchod a napokon sa pripája na východiskový bod spoločného styku hraníc štátov Rakúska, Maďarskej republiky a Slovenskej republiky v najjužnejšom bode CHVÚ.

2.1.2. Klíma

CHVÚ Sysľovské polia sú situované na juhozápadnom okraji Podunajskej roviny patriacej do teplej klimatickej oblasti s počtom letných dní (s maximálnou teplotou vzduchu 25 °C a viac) v roku nad 50. Územie spadá do teplého a suchého obvodu s miernou zimou a s dlhším slnečným svitom - vo vegetačnom období nad 1500 hodín (PETROVIČ in LUKNIŠ et al., 1972). Ide o najteplejšiu oblasť Slovenska a podstatná časť územia má priemernú ročnú teplotu od 9 do 10 °C. Priemerná teplota najteplejšieho mesiaca (júl) tu dosahuje nad 20 °C. Priemerná teplota najchladnejšieho mesiaca (január) je od -1 do -2 °C. Priemerný počet letných dní je tu od 60 do 70. Podľa priemerných ročných úhrnov zrážok je to najsuchšia oblasť na Slovensku. Priemerný ročný úhrn zrážok je tu 550 mm a menej. Priemerný úhrn zrážok vo vegetačnom období v spomenutej najsuchšej oblasti je len okolo 300 mm. Najviac zrážok v Podunajskej rovine je v máji, júni a júli, zväčša vo forme búrkových dažďov, tiež na jeseň najmä v novembri. Priemerný počet dní so snehovou pokrývkou je 40 a menej (LUKNIŠ, PLESNÍK, 1961). Súčasne táto oblasť patrí medzi najveternejšie oblasti na Slovensku a vyznačuje sa veľmi silnými nárazmi vetra. Prevláda severozápadné prúdenie vetra (PETROVIČ in LUKNIŠ et al., 1972).

2.1.3. Geologické podmienky a formy reliéfu

Predmetné územie je súčasťou geologickej jednotky Podunajskej panvy. Podložie kvartérnych sedimentov budujú neogénne sedimenty pliocénu – brakické a sladkovodné panvové uloženiny. V centrálnej a južnej časti sú zastúpené štrky a piesky Kolárovskej formácie (Levant). Depresia Podunajskej nížiny má zlomovo-kryhovú stavbu. Depresie bývalých ramien sú vyplnené prachovito-ílovitými až ílovitými hlinami.

Reliéf má nížinný charakter agraďovanej fluválnej roviny naklonenej od severozápadu k juhovýchodu. V súčasnosti sa na danom území vyskytujú predovšetkým formy fluválneho a v menšej miere aj eolického reliéfu. Predmetné územie leží vo veľmi malom výškovom rozpätí, ktoré tu dosahuje len 7 m. V zmysle geomorfologického členenia SR je územie súčasťou geomorfologického celku - Podunajskej roviny. V oblasti CHVÚ Sysľovské polia povrch dosahuje do 130 – 137 m.n.m (Lukniš, Plesník, 1961).

2.1.4. Pôdy

V CHVÚ Sysľovské polia pôdy tvoria černozeme kultizemné karbonátové, sporadicky modálne a čiernice kultizemné karbonátové.

Z pôdnych typov sú pre oblasť charakteristické černozeme mycelárne karbonátové na starších riečnych hlinách, zväčša s blízko ležiacim štrkovým podloží. S klesajúcou nadmorskou výškou a v zníženinách sa na tvorbe pôd čoraz výraznejšie prejavuje vplyv podzemnej vody. Pôdny kryt je tu tvorený prevažne lužnými pôdami rôznych subtypov až černozemami na aluviálnych uloženinách a na podmáčaných sprašových horninách. Osobitné postavenie majú zasolené (solné) pôdy. Vyskytujú sa v podobe ostrovčekov a celkove zaberajú malú plochu. Ich najväčšia časť sa sústreďuje na aluviálne nivy s hladinou zasolených podzemných vôd plytko pod povrchom pôdy v teplých a suchých oblastiach, akou je i CHVÚ. Poľnohospodárske pôdy nachádzajúce sa na záujmovom území sú náchylné na pôsobenie veternej erózie

2.1.5. Hydrologické pomery

Najvýznamnejším zásahom do vodného režimu územia bolo vybudovanie a sprevádzkovanie vodného diela Gabčíkovo (ďalej len „VD“). Po prehradení hlavného toku Dunaja pri Čuňove a odrezaní veľkej časti prietoku do derivačného kanála VD v roku 1992 klesol prietok v hlavnom toku približne na 300 - 400 m³.s⁻¹ (IZAKOVIČOVÁ et al., 1994).

Podzemné vody sa nachádzajú v silne priepustných sedimentoch, ktoré predstavujú štrky, piesky a piesčité štrky. Podľa ŠOLTÉŠZA (1999) sú tieto napájané pre danú oblasť predovšetkým brehovou infiltráciou z Dunaja, resp. Hrušovskej zdrže vsakovaním atmosférických zrážok. Režim hladiny podzemnej vody má klesajúci trend, pričom je zrejmý predovšetkým vplyv antropogénnych zásahov.

Priamo na území CHVÚ sa nachádza len jediná lokalita Laurovské, kde sa nachádza malá vodná plocha asi 15 x 3m, ktorá však v letnom období spravidla vysychá. Ide o priesak vody do jám, ktoré na tejto lokalite zostali po bágrovaní štrku.

2.1.6. Vymedzenie, opis biotopov a druhov

Charakter územia CHVÚ Sysľovské polia predstavuje výlučne agrocenózy typické pre Podunajskú nížinu. Biotopy tvoria väčšie rovinné poľnohospodárske parcely na naplaveninách rieky Dunaj s riedkymi pásmi vetrolamov a krovín popri poľných cestách. Biotopy sú formované intenzívnou poľnohospodárskou veľkovýrobou. Spoločenstvá drevín sú tvorené prevažne nepôvodnými druhmi, z ktorých je najviac zastúpený agát biely (*Robinia pseudoacacia*) a pajaseň žliazkatý (*Ailanthus altissima*). V centrálnej časti CHVÚ sa na lokalite Laurovské nachádza umelo vytvorená depresia obklopená poľnou remízkou porastu agátov a pajaseňov. Na dne depresie je po väčšinu roka malá vodná plocha, ktorá má veľký význam ako napájadlo a reprodukčný biotop pre živočíchy viazané na vodné prostredie. Dôležitou súčasťou biotopov sú trávne porasty okolo poľných ciest a vetrolamových pásov tvoriace refúgiá významné najmä pre zachovanie diverzity bezstavovcov a drobných zemných cicavcov. V poslednom období dochádza k zaorávaniu trávnych pásov. Priaznivý stav biotopov je často ovplyvňovaný aj nevhodnou štruktúrou výsadby plodín a nevhodným rozsahom plôch oráčín, ktoré vznikajú zaoraním strnísk krátko po žatve. Veľký význam pre výberové druhy majú depresie, ktoré sú historickými pozostatkami zaniknutých ramien Dunaja a pretínajú CHVÚ asi na 25 % územia. Depresie starých ramien sú využívané ako nocoviská a odpočinkové stanovišťa dropov a divých husí, kde sú chránené pred agresívnymi vetrami a zároveň sú ukryté pred narušiteľmi. Biotopy CHVÚ majú ideálne ekologické a biologické parametre pre dlhodobé prežívanie kritériových druhov.

Podľa Maraňa (1958) predmetné územie zo zoogeografického hľadiska patrí do Podunajskej nížiny, zóny stepí (zona tesquorum) eurosibírskej podoblasti. Vyskytujú sa tu mnohé teplomilné, pontomediálne a panónske prvky. Táto oblasť sa spája so zoogeografickým

celkom karpatského oblúka, ktorý patrí do zóny listnatých lesov (zona nemorum) eurosibírskej podoblasti. Stret týchto zón pozitívne ovplyvňuje druhovú pestrosť územia.

Vzťah kritériových druhov k biotopom CHVÚ:

Hlavným kritériovým druhom je **drop fúzatý** (*Otis tarda*), pre ktorý bolo určené kritérium K1. Podľa kritéria K1 je územie CHVÚ jedným z 3 najvýznamnejších pre hniezdenie druhu na Slovensku. Druhým hlavným kritériovým druhom je **sokol červenonohý** (*Falco vespertinus*), pre ktorý bolo určené kritérium K1. Podľa kritéria K1 je CHVÚ jedným z troch najvýznamnejších území pre hniezdenie druhu na Slovensku. Biotopy plnia významnú funkciu pravidelného zimoviska **husí bieločelých** (*Anser albifrons*), **husí siatinných** (*Anser fabalis*) a **husí divých** (*Anser anser*).

2.1.7. Flóra

Podľa fytogeografického členenia Slovenska spadá územie CHVÚ do oblasti Panónskej flóry (Pannonicum), obvodu Eupanónskej xerothermnej flóry (Eupanonicum), okresu - Podunajská nížina. Pre túto oblasť je typický výskyt endemitov panónskej flóry (Futák in Mazúr, Lukniš, 1980).

Podľa geobotanického atlasu ČSSR (Michalko et al., 1986), je územie z hľadiska potenciálnej prirodzenej vegetácie charakterizované ako Lužné lesy vrbovo-topoľové (*Salicion albae*) a Lužné lesy nížinné (*Ulmion*).

V súčasnosti pokrývajú väčšinu územia agrocenózy, ktoré oddeľujú vetrolamy, úhory a menšie plochy blízke pôvodnej panónskej stepnej vegetácii. Uprostred územia sa nachádza lokalita Laurovské, malá vodná plocha (pozostatok po ťažbe štrku) okolo ktorej sa nachádza pomerne mladý lesný porast. V stromovej etáži sú predovšetkým zastúpené agát biely (*Robinia pseudoacacia*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), topoľ biely (*Populus alba*), topoľ čierny (*Populus nigra*), vrbica biela (*Salix alba*), vrbica krehká (*Salix fragilis*), pajaseň žliazkatý (*Ailanthus altissima*), moruša biela (*Morus alba*), javor poľný (*Acer campestre*), javor mliečny (*Acer platanoides*), dub letný (*Quercus robur*), hruška planá (*Pyrus pyrausta*), orech kráľovský (*Juglans regia*), brest hrabolistý (*Ulmus minor*).

V krovinnej etáži sa vyskytujú čerešňa strapcovitá (*Padus avium*), čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), slivka trnková (*Prunus spinosa*), hloh jednozemenný (*Crataegus monogyna*), zob vtáči (*Ligustrum vulgare*), baza čierna (*Sambucus nigra*), bršlen európsky (*Euonymus europaeus*), ruža (*Rosa* sp.) a ďalšie.

V bylinnom poschodí dominujú druhy: balota čierna (*Ballota nigra*), múrovník lekársky (*Parietaria officinalis*), lipkavec mäkký (*Galium mollugo* agg), lipkavec obyčajný (*Galium aparine*), prhľava dvojdomá (*Urtica dioica*), silenka červená (*Silene dioica*), hviezdica prostredná (*Stellaria media*), hluchavka škvrnitá (*Lamium maculatum*), zádušníček brečtanovitý (*Glechoma hederacea*), brečtan popínavý (*Hedera helix*), lipnica úzkolistá (*Poa angustifolia*), mrvica lesná (*Brachypodium sylvaticum*). Na suchších okrajoch porastov sú to najmä mliečnik chvojkový (*Tithymalus cyparissias*), kosáček obyčajný (*Falcaria vulgaris*), šalvia hájna (*Salvia nemorosa*). Na vlhkejších miestach okolo štrkovej jamy dominujú chlastnica trstovníkovitá pravá (*Phalaris arundinacea* var. *arundinacea*), trst' obyčajná (*Phragmites australis*), lipnica močiarna (*Poa palustris*), štetka lesná (*Dipsacus fullonum*), netýkavka malokvetá (*Impatiens parviflora*). Na vodnej ploche hladinové voľne plávajúce formácie pleustofytov s dominanciou žaburinky menšej (*Lemna minor*).

Na území bol zaznamenaný výskyt viacerých invázných druhov rastlín, najmä: hviezdnik ročný (*Stenactis annua*), turanec kanadský (*Conyza canadensis*), zlatobyľ obrovská (*Solidago gigantea*), agát biely (*Robinia pseudoacacia*), javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*), netýkavka malokvetá (*Impatiens parviflora*), ambrosia palinolistá (*Ambrosia artemisiifolia*).

Na plochách sekundárnej stepnej vegetácie dominujú: šalvia hájna (*Salvia nemorosa*), druhy rodu kostrava (*Festuca* sp.), kosáček obyčajný (*Falcaria vulgaris*), nevädzník hlaváčovitý (*Colymbada scabiosa*), asparágus lekársky (*Asparagus officinalis*), kotúč poľný (*Eryngium campestre*), mliečnik obyčajný (*Tithymalus esula*), železník lekársky (*Verbena*

officinalis), lipkavec syridlový (*Galium verum*), dúška panónska (*Thymus pannonicus*), hlaváč žltkastý (*Scabiosa ochroleuca*). Na úhoroch dominujú druhy: stoklas strechový (*Bromus tectorum*), reznáčka laločnatá (*Dactylis glomerata*), pýr plazivý (*Elytrigia repens*), šalát kompasový (*Lactuca serriola*), bodliak trnitý (*Carduus acnathoides*), pupenec roľný (*Convolvulus arvensis*), vrbovka štvorhranná (*Epilobium tetragonum*), bielolist roľný (*Logfia arvensis*), parumanček nevoňavý (*Tripleurospermum perforatum*), pichliač roľný (*Cirsium arvense*), mohár sivý (*Setaria pumila*), pyštek obyčajný (*Linaria vulgaris*), a pomerne časté sú i mliečnik chvojkový (*Tithymalus cyparissias*), čistec ročný (*Stachys annua*), palina pravá (*Artemisia absinthium*), fialka roľná (*Viola arvensis*), lipkavec syridlový (*Galium verum*), kotúč poľný (*Eryngium campestre*), voskovka menšia (*Cerinthe minor*), šedivka sivá (*Berteroa incana*), z inváznych rastlín: prstnatec obyčajný (*Cynodon dactylon*), hviezdnik ročný (*Stenactis annua*), ambrózia palinolistá (*Ambrosia artemisifolia*), turanec kanadský (*Conyza canadensis*), zo vzácnejších druhov tu boli zaznamenané černuška roľná (*Nigella arvensis*, VU), vrabcovník obyčajný (*Thymelaea passerina*, LR), zbehovček chijský trojený (*Chamaepitys chia subsp. trifida*, LR).

I napriek tomu, že väčšinu územia tvoria agroceenózy s pravidelnou aplikáciou herbicídnych prípravkov a hnojív, na ich okrajoch môžeme nájsť dnes už vzácnejšie druhy poľných burín: oštepovka pochybná (*Kickxia spuria*, VU), černuška roľná (*Nigella arvensis*, VU), vrabcovník obyčajný (*Thymelaea passerina*, LR). Vetrolamy vyskytujúce sa medzi agroceenózami sú tvorené v stromovej etáži najmä druhmi: agát biely (*Robinia pseudoacacia*), baza čierna (*Sambucus nigra*), druhy rodu slivka (*Prunus* sp.), hloh jednosmenný (*Crataegus monogyna*) a v bylinnom poschodí druhmi: reznáčka laločnatá (*Dactylis glomerata*), stoklas bezostový (*Bromus inermis*), šalvia hájna (*Salvia nemorosa*), kosáček obyčajný (*Falcaria vulgaris*).

2.1.8. Fauna

Z hľadiska členenia územia Slovenska na zoogeografické regióny je predmetné územie súčasťou zoogeografickej provincie Vnútrokarpatských zníženín, oblasti Pannónskej, obvodu Juhoslovenského, okrsku Dunajského lužného (ČEPELÁK in MAZÚR, LUKNIŠ, 1980). Pre tento živočíšny región sú charakteristické živočíšne druhy stepí, menej lesostepí a západoeurópskych listnatých lesov. Zaujímavý je výskyt niektorých glaciálnych reliktov. Vysoký podiel endemizmu tu dosahujú najmä panónske druhy, nakoľko panónska oblasť je oddelená od hlavnej časti provincie stepí rozsiahlym karpatským oblúkom. Je to najteplejšia a najsuchšia oblasť Slovenska, čím je daná tiež štruktúra jej fauny. Zachovali sa tu viaceré druhy teplomilnej treťohornej fauny - treťohorné relikty, ktoré sa sem rozšírili z ponticko-meditérnej oblasti (BUCHAR, 1983).

Fauna – Systematický prehľad živočíchov

Bezstavovce:

Mäkkýše (*Mollusca*), vážky (*Odonatta*), chrobáky (*Coleoptera*), motýle (*Lepidoptera*)

Na území z pontických a pontomeditérnych prvkov bezstavovcov možno uviesť druh slimák stepný (*Helicella obvia*) (Jedlička et al., 2002).

Z nápadných druhov na území Sysľovských polí boli počas terénnych výskumov pozorované napríklad početné mäkkýše slimák záhradný (*Helix pomatia*), z pavúkov križiak obyčajný (*Araneus diadematus*), z mnohonôžok mnohonôžka čiarová (*Megaphyllum unilineatum*) z chrobákov snehuľčík sivočierny (*Cantharis fusca*), bystruška menivá (*Carabus scheidleri*), bystruška fialová (*C. violaceus*), behúnik plstnatý (*Pseudophonus rufipes*), behúnik obyčajný (*Amara communis*), utekáčik obyčajný (*Pterostichus melanarius*), utekáčik poľný (*Calathus fuscipes*), kováčik obilný (*Agriotes lineatus*), lienka sedembodková (*Coccinella septempunctata*), chrústik letný (*Rhizotrogus solstitialis*), zlatoň obyčajný (*Cetonia aurata*), fúzač škvrnitý (*Strangalia maculata*), dlhánik burinový (*Tanymecus palliatus*), z bzdoch

cifruša bezkrídla (*Pyrrhocoris apterus*), bzdocha zelená (*Palomena viridissima*), bzdocha pásavá (*Graphosoma lineatum*), z cikád peniarka nížinná (*Cercopis sanguinolenta*), z kobyliiek kobylka krídlatá (*Phaneroptera falcata*), kobylka zelená (*Tettigonia viridissima*), z koníkov koník ružovokrídly (*Calliptamus italicus*), koník stepný (*Acrida hungarica*), koník zelený (*Omocestus viridulus*), koník obyčajný (*Chorthippus biguttulus*), koník suchomilný (*Chorthippus longicornis*), zo svrčkov svrček poľný (*Gryllus campestris*), z modliviek modlivka zelená (*Mantis religiosa*), z vážiek pásikovec obyčajný (*Cordulegaster annulatus*), z ucholakov ucholak bezkrídly (*Chelidurella acanthophygia*), z motýľov bieloškvrnáč púpavcový (*Syntomis phegea*), babôčka pávooká (*Inachis io*), babôčka admirálska (*Vanessa atalanta*), modráčik d'atelinový (*Lysandra bellargus*), modráčik obyčajný (*Polyommatus icarus*), mlynárik kapustový (*Pieris brassicae*) a žltáčik ranostajový (*Colias hylae*).

Na území CHVÚ priamo neboli realizované výskumy týkajúce sa inventarizácie bezstavovcov.

Stavovce:

Obojživelníky (*Amphibia*), plazy (*Reptilia*)

Z nápadných druhov na území Sysľovských polí boli počas terénnych výskumov pozorované napríklad kunka červenobruchá (*Bombina bombina*), ropucha zelená (*Bufo viridis*), ropucha bradavičnatá (*B. bufo*), hrabavka škvrnitá (*Pelobates fuscus*), rosnička zelená (*Hyla arborea*), z jašterov pozorovaný len druh jašterica krátkohlavá (*Lacerta agilis*) a z hadov užovka obojková (*Natrix natrix*) na lokalite Laurovské.

Na území CHVÚ priamo neboli realizované výskumy týkajúce sa inventarizácie radov obojživelníky (*Amphibia*) a plazy (*Reptilia*).

Vtáky (*Aves*)

V CHVÚ bolo celkovo zaznamenaných 105 druhov vtákov čo predstavuje spolu 27 % zo Slovenskej populácie. Z tohto počtu je 55 druhov hniezdičov, čo predstavuje 23,4% a 50 druhov (21,3 %) sa tu vyskytuje počas ťahu a hibernácie. V súvislosti s podmienkami obhospodarovania, ktoré v mnohých prípadoch nie sú v záujme tvorby priaznivého stavu biotopov došlo u kritériových druhov k zníženiu reprodukčnej produktivnosti. Po roku 2005 došlo k významným zmenám obhospodarovania predovšetkým k podstatnému zníženiu výmery trávnych porastov, k odstráneniu trávnych pásov okolo poľných ciest a značnej redukcii drevín a krovín. Okrem toho došlo k významným zmenám vo výmere plodín v prospech nevhodných druhov obilnín. Tieto faktory spôsobili zánik hniezdzenia sliepok dropa fúzatého a pokles počtu hniezdných párov sokola červenonohého z 15 – 20 párov na 2 – 5 párov. Rovnako došlo k poklesu frekvencie výskytu divých husí na odpočinkových zimných stanovištiach. Pozitívny je však nárast početnosti zimujúcich kráľov dropov fúzatých v CHVÚ. Bola zaznamenaná historický najvyššia zaznamenaná početnosť dropov v roku 2009 predstavovala 246 jedincov. Medzi ostatné vzácnejšie zistené hniezdiče CHVÚ možno zaradiť sokola rároha (*Falco cherrug*), kaňu popolavú (*Circus pygargus*), myšiarku močiarnú (*Asio flammeus*) a len niekoľko sto metrov od hranice CHVÚ na rakúskom území pravidelne hniezdi orol kráľovský (*Aquila heliaca*), ktorý pomerne často loví aj na Sysľovských poliach.

Medzi najčastejšie kvantitatívne zastúpené rady, ktoré sú topicky a troficky viazaných na prostredie agrocenóz možno zaradiť kačicotvaré (*Anseriformes*), sokolotvaré (*Falconiformes*), čajkotvaré (*Lariformes*) kurotvaré (*Galliformes*), bocianotvaré (*Ciconiiformes*) a vrabcotvaré (*Passeriformes*).

Počas ťahu a zimovania za účelom získavania potravy a odpočinku sa najpočetnejšie vyskytujú predovšetkým tieto druhy: kaňa sivá (*Circus cyaneus*), kana močiarna (*Circus aeruginosus*) myšiak severský (*Buteo lagopus*), jastrab krahulec (*Accipiter nisus*), haja červená (*Milvus milvus*), haja tmavá (*Milvus migrans*), orliak morský (*Haliaeetus albicilla*) orol kráľovský (*Aquila heliaca*), sokol sťahovavý (*Falco peregrinus*), hvizdák veľký (*Numenius arquata*), kaňa popolavá (*Circus pygargus*), myšiarka močiarna (*Asio flammeus*), sokol

lastovičiar (*Falco subbuteo*), beluša veľká (*Casmerodius albus*), volavka popolavá (*Ardea cinerea*), a desiatky ďalších druhov spevavcov a iných druhov vtákov.

Výberové druhy CHVÚ:

Drop fúzatý (*Otis tarda*)

Ekologická charakteristika:

– hniezdi v širšej škále biotopov, ako prirodzených trávnatých porastov tak i v umelo založených poľnohospodárskych kultúrach: lúky, trávnaté úhory, plochy s ruderalizovanou vegetáciou, obilné polia (pšenica, raž, jačmeň, ovos), v krmovinách (siete kultúrne druhy tráv, lucerka). Miesto hniezdenia vyberá sliepka a je zvyčajne v blízkosti tokanísk, ktorými sú otvorené polia s nižšou vegetáciou v poľnohospodárskej krajine (často oziminy). V pôvodných stepných podmienkach (napr. v Maďarsku) hniezdi drop v trvalých trávnych porastoch, ktorých výška zaručuje dostatočné ukrytie sediacej sliepky.

Hniezdo je len plytká priehlbina v zemi takmer bez výstelky. Od konca apríla až do augusta znáša sliepka obvykle 2-3(4) hnedozelené až zelenkavé vajcia s hnedými až olivovo sivými škvrnami. Sedí na nich spravidla 25 dní (druhé, prípadne ďalšie vajce sa ľahne o 1-2 dni neskôr); zvlášť spočiatku reaguje veľmi citlivo na každé vyrušenie a znášku ľahko opustí. O vyliahnuté mláďatá sa stará výlučne sliepka a vodí ich 6-7 týždňov až do doby, kedy začínajú lietať a koncom jesene sa pripájajú k väčšiemu krdľu sliepok a dorastajúcich mláďat.

Drop fúzatý je pomerne náročným druhom na pestrosť potravných zložiek. Živí sa živočíšnou i rastlinnou potravou podľa ich dostupnosti v jednotlivých obdobiach roka. Ak má možnosť výberu, uprednostňuje živočíšne zložky potravy. Hlavnú časť potravy tvorí hmyz (kobylky, húsenice, chrobáky, motýle), no príležitostne aj drobné stavovce (hlodavce a mláďatá vtákov hniezdiacich na zemi). Chemické ošetrovanie kultúr má za následok prudký úbytok väčšiny druhov hmyzu a drobné stavovce sú len ich čiastočnou náhradou.

Rastlinnú potravu tvoria mladé výhonky, listy, pupene kvetov, dužinaté plody a semená poľných plodín a burín. Spolu s premenou krajiny v ostatných 4-5 desaťročiach došlo k likvidácii skupinových porastov a solitérnych drevín, najmä hlohov, divých hrušiek a čerešní, dubov, moruší, šípok. Tým sa výrazne znížila dostupnosť vitamínov a iných dôležitých látok v predzimnom období.

Na jeseň a v zime sa drop živí najmä ozimnými obilninami a kapustovitými rastlinami (*Brassicaceae*), zvlášť ich semenami nájdenými po zbere na nezoraných strniskách. Počas miernej zimy vyhľadáva drop v porastoch lucerny veľké šťavnaté ružice listov pastierskej kapsičky a pred koncom zimy tiež listy púpavy. Zo živočíchov sú v potrave počas zimy zastúpené drobné zemné cicavce - hraboš poľný (*Microtus arvalis*).

Drop fúzatý vyžaduje otvorenú a pomerne rovinatú krajinu stepného charakteru. V súčasnosti druh obýva poľnohospodársku krajinu, často obilné polia, hoci je tento biotop len náhradným a dlhodobo mu nevyhovuje.

Vetrolamy, cesty, elektrické vedenia, zavlažovacie systémy a iné podobné bariérové prekážky rozdeľujú vhodné biotopy dropa fúzatého a izolujú jeho lokálne populácie. Zimoviskami sú väčšinou poľnohospodárske plochy s lucernou alebo repkou.

Drop fúzatý je extrémne plachý živočích, málo prispôsobivý zmenám prostredia. Náročnosť na dostatočný pokoj určuje výber tokanísk a hniezdisk. Úniková reakcia sa prejavuje už od vzdialenosti 250-300 m a časté sú prípady trvalého opustenia násady po vyrušení človekom resp. poľnohospodárskou technikou, ale aj túlavými psami a líškami. Pri žatve vodiaca sliepka uniká pred kombajnom pomaly a pešo s ohľadom na mláďatá, dôsledkom čoho často dochádza k likvidácii celej rodiny kosiacim mechanizmom.

Väčšinu roka žije drop v krdľoch oddelených podľa pohlavia. Až počas toku, ktorý sa začína v druhej polovici marca a môže trvať až do júla, sa krdle rozpadávajú. Pomer pohlavia je v prírode vyrovnaný, alebo mierne prevládajú samice (1 : 2), čo má priamy súvis s väčšou zraniteľnosťou kohútov pri ich preletoch počas vyhľadávania tokanísk. Sliepky dosahujú pohlavnú dospelosť v štvrtom, kohúty až v piatom roku života.

Sokol červenonohý (*Falco vespertinus*)

Ekologická charakteristika:

– pri hniezdení preferuje drevinnú vegetáciu, viaceré druhy drevín, s hniezdami krkavcovitých druhov vtákov (čľaď *Corvidae*). Obľubuje predovšetkým formácie drevín v podobe stromoradií - vetrolamov, často medzernatých a rozvolnených, skupiny stromov, ale i staré ovocné sady, s dostatočným počtom stračích (*Pica pica*) a vraních hniezd (*Corvus corone cornix*). Hniezdi na stromoch a kroch najbližšie potravnému teritóriu, v našich podmienkach najčastejšie na topoľoch (*Populus x euroamericana*), agátoch (*Robinia pseudoacacia*), ale tiež na slivkách (*Prunus* sp.) v ovocných sadoch, divých hruškách, javoroch a pajaseňoch. Podmienkou je prítomnosť vyššieho počtu stračích, vraních hniezd, alebo hniezd havranov v kolóniách. Adultné vtáky obľubujú k hniezdeniu stromy často s polosuchými korunami stromov, pričom suché konáre využívajú ako posedy, odpočívadlá, pozorovacie miesta (napr. samce). Ako potravné biotopy druh preferuje predovšetkým plochy otvorenej poľnohospodárskej krajiny s pestrou ponukou biotopov. Potravu, veľké druhy hmyzu rovnokrídlovce (*Orthoptera*), vážky (*Odonata*) a pod., tiež drobné stavovce (*Vertebrata*) loví predovšetkým na lucernoviskách, obilných poliach, často tiež na lúkach, resp. umelo založených lúčnych porastoch. V mimohniezdnom období často loví potravu na obilných, repkových a lucerkových strniskách. Potravu (napr. vážky) loví tiež v blízkosti kanálov, periodických mokradí, zaplavovaných lúk. Pre druh je najdôležitejší pôvodný stepný charakter krajiny, alebo náhradné biotopy, kde je vysoký podiel plôch trvalých trávnatých porastov s vysokou diverzitou bylinnej vegetácie a následne s vysokou diverzitou hmyzu a drobných stavovcov.

Divé husi (*Anser* sp.)

Ekologická charakteristika:

- na predmetnom území pravidelne zimujú v niekoľkotisícových krdľoch prevažne tri druhy: **hus bieločelá** (*Anser albifrons*), **hus siatinná** (*Anser fabalis*) a **hus divá** (*Anser anser*). Ide o druhy s palearktickým a arktickým typom rozšírenia, s čím súvisí aj ich výskyt u nás, ktorý ma viac-menej charakter zimovania v klimaticky miernejšej oblasti Európy. Výnimkou je len hus divá (*Anser anser*), ktorá ešte aj v súčasnosti pravidelne hniezdi v západnej časti Slovenska na Záhorí. Odpočinkové stanovišťa v CHVÚ predstavujú otvorené plochy polí s minimálnou členitosťou terénu a nevýraznými depresiami. Táto skutočnosť súvisí s veľkou plachosťou divých husí a potrebou dobrého rozhľadu bez prekážok vegetácie najčastejšie využívaných predátormi. V prípadoch nízkej snehovej pokrývky využívajú niektoré poľnohospodárske ozimné plodiny na odpočinkových stanovištiach aj ako potravné zdroje, najmä ozimné druhy obilnín a repky olejnej. Hlavné potravné zdroje však získavajú na plochách nížin v poľnohospodársky využívaných územiach okolo Dunaja a jeho prítokov na území Maďarska, Rakúska a Slovenska a v oblasti alúvia rieky Moravy. Rozlet krdľov a ich rozptyl priamo súvisí s poveternostnými podmienkami, s výškou snehovej pokrývky a dostupnosťou vhodnej vegetácie. Zimovisko nadväzuje na sieť odpočinkových stanovišť divých husí v Borskej a Podunajskej nížine. Je veľmi dôležité, aby jednotlivé odpočinkové stanovišťa boli od seba vzdialené na dolet krdľa. Denné odpočinkové stanovišťa sú obvykle súčasne potravnými terítormi, ale nocoviská, kde sa krdle koncentrujú na nočný odpočinok, sú na miestach s najnižším stupňom vyrušovania a možností predačného tlaku. Zimovisko v CHVÚ, ako nočné odpočinkové stanovište, má pre divé husi dôležitú strategickú polohu, pretože je umiestnené v centre zimných potravných terítormi, z ktorého je najbližšia trasa na každé zimné potravné teritórium. Význam súvisí predovšetkým s hospodárením a výdajom telesnej energie divých husí v náročnom zimnom období, kedy výber potravného terítormi je závislý na aktuálnych klimatických podmienkach. Nehospodárny výdaj energie, ďaleké prelety za potravou v extrémne náročných klimatických podmienkach môže viesť k vysokým stratám jedincov v krdľoch a k zníženiu ich celkovej vitality.

Zastúpenie vtáčích druhov

K roku 2005:

Druh	Hniezdne obdobie		Mimohniezdne obdobie		Splnené kritérium
	Priemerný počet hniezdiacich párov	Kritériové druhy	Migrant	Zimujúci druh	
<i>Otis tarda</i>	4	•		100ex	K1, K2
<i>Falco vespertinus</i>	12,5	•			K1
<i>Anser sp.</i>	-	•		5000ex	K4
<i>Circus pygargus</i>	1				
<i>Galerida cristata</i>	2				
<i>Alauda arvensis</i>	30				
<i>Anthus campestris</i>	+				
<i>Coturnix coturnix</i>	+				
<i>Lanius collurio</i>	+				
<i>Saxicola torquata</i>	+				
<i>Streptopelia turtur</i>	+				

K roku 2009*:

Druh	Hniezdne obdobie		Mimohniezdne obdobie		Splnené kritérium
	Priemerný počet hniezdiacich párov	Kritériové druhy	Migrant	Zimujúci druh	
<i>Otis tarda</i>	2,5 (0 - 5)	•		250-300ex	K1, K2
<i>Falco vespertinus</i>	3	•			K1
<i>Anser sp.</i>	-	•		5000ex	K4
<i>Circus pygargus</i>	0,5				
<i>Galerida cristata</i>	2				
<i>Alauda arvensis</i>	30				
<i>Anthus campestris</i>	+				
<i>Coturnix coturnix</i>	+				
<i>Lanius collurio</i>	+				
<i>Saxicola torquata</i>	+				
<i>Streptopelia turtur</i>	+				

* v období rokov 2006-2009 vplyvom intenzívneho poľnohospodárskeho využívania územia došlo k degradácii biotopov kritériových druhov

Cicavce (Mammalia)

Z európsky významných druhov živočíchov je pre CHVÚ Sysľovské polia typická populácia druhov: tchora stepného (*Putorius evermanni*), myši kopčiarky (*Mus spicilegus*), chrčka roľného (*Cricetus cricetus*).

Na základe monitoringu drobných zemných cicavcov v roku 2005 bol v CHVÚ zaznamenaný výskyt 12 druhov piskor lesný (*Sorex araneus*), piskor malý (*S. minutus*), bielozubka bielobruchá (*Crocidura leucodon*), škrečok poľný (*Cricetus cricetus*), hrdziak lesný (*Myodes glareolus*), hraboš poľný (*Microtus arvalis*), hraboš podzemný (*Microtus*

subterraneus), myška drobná (*Micromys minutus*), ryšavka lesná (*Apodemus flavicollis*), ryšavka krovinná (*A. sylvaticus*), ryšavka malooká (*A. uralensis*) a myš kopčiarka (*Mus spicilegus*).

Z hľadiska celkového zhodnotenia monitoringu vyplynulo, že na skúmanom území bol zistený relatívne vysoký počet (12 druhov) drobných cicavcov, ktoré majú v súčasnosti primerané životné podmienky. Jedná sa predovšetkým o refúgiá rozptýlenej zelene a vytvorené úhory, kde väčšina z nich jednak žije po celý rok, ale predovšetkým prežíva nepriaznivé podmienky (rozorané polia v jeseni a zime). Z týchto stacionárov sa drobné cicavce rozširujú v jarňých a letných mesiacoch na okolité polia, kde migrujú predovšetkým za potravou. Pokiaľ by prišlo k zlikvidovaniu týchto refúgií je predpoklad, že druhové spektrum drobných cicavcov by sa znížilo o viac ako polovicu druhov. Z územia CHVÚ sú však známe ešte 3 druhy drobných cicavcov, ktoré sa však v priebehu trvania monitoringu nepodarilo zaznamenať. Ide o pomerne vzácne sa vyskytujúcu bielozubku záhradnú (*Crocidura suaveolens*) a bežné synantropné druhy myš domovú (*Mus musculus*) a potkana hnedého (*Rattus norvegicus*) (Krištofík, J. 2005). Historické údaje ako i názov CHVÚ Sysľovské polia potvrdzujú výskyt druhu syseľ pasienkový (*Spermophilus citellus*) v nedávnej minulosti, v súčasnom období v dôsledku intenzívneho využívania územia sa tento druh v CHVÚ už nevyskytuje.

Čeľad'	lokalita				Spolu
	Gajarské polia	Sysľovské polia	Laurovské	Dlhé diely	
Soricidae					
<i>Sorex araneus</i>	6	11	14	6	37
<i>Sorex minutus</i>	2	3	5	2	12
<i>Crocidura leucodon</i>	0	0	2	0	2
Muridae					
<i>Cricetus cricetus</i>	1	5	3	2	11
<i>Myodes glareolus</i>	12	38	43	15	108
<i>Microtus arvalis</i>	28	43	18	38	127
<i>Microtus subterraneus</i>	0	0	3	0	3
<i>Micromys minutus</i>	0	2	2	1	5
<i>Apodemus flavicollis</i>	8	13	13	6	40
<i>Apodemus sylvaticus</i>	9	17	19	18	63
<i>Apodemus uralensis</i>	1	3	4	5	13
<i>Mus spicilegus</i> *	0	0	0	2	2
Spolu	67	135	126	95	423

Netopiere (*Chiroptera*)

CHVÚ je významným migračným koridorom viacerých druhov netopierov, predovšetkým raniaka hrdzavého (*Nyctaulus noctula*), večernice pozdnej (*Eptesicus serotinus*), večernice malej (*Pipistrellus pipistrellus*), večernice najmenšej (*Pipistrellus pygmeus*), večernice parkovej (*Pipistrellus nathusii*), uchane čiernej (*Barbastella barbastellus*), netopiera fúzatého (*Myotis mystacinus*), ucháča sivého (*Plecotus austriacus*), netopiera vodného (*Myotis daubentoni*) a ďalších druhov.

Mäsožravce (*Carnivora*)

Vrámci terénnych výskumov a informácii členov poľovníckeho združenia Lúčka a poľovníckej spoločnosti Jarovce bol zaznamenaný výskyt lasice myšožravej (*Mustela nivalis*), tchora stepného (*Putorius eversmanni*), tchora tmavého (*Putorius putorius*), kuny lesnej (*Martes martes*), kuny skalnej (*Martes foina*), jazveca lesného (*Meles meles*) a líšky hrdzavej (*Vulpes vulpes*).

2.2. Stav a podmienky ochrany prírody a krajiny

Odôvodnenie návrhu ochrany

Sysľovské polia sú jedným z troch najvýznamnejších území na Slovensku pre hniezdenie druhov drop fúzatý (*Otis tarda*) a sokol červenonohý (*Falco vespertinus*). Z Európskeho hľadiska plní územie dôležitú funkciu zimoviska pre približne 10 % stredoeurópskej populácie dropa fúzatého (*Otis tarda*). V území pravidelne zimuje viac ako 1% stredoeurópskych populácií husí (*Anser* sp.).

CHVÚ je dôležitým historickým reprodukčným stanovišťom dropa fúzatého (*Otis tarda*) na Slovensku. Súčasne je územie posledným pravidelným hniezdiskom dropa fúzatého v počte do 10 hniezdiacich sliepok. Posledné hniezdenie bolo zaznamenané v roku 2005, v ďalšom období boli rozorané úhorové plochy a vysádzané pre dropa nevhodné kultúry, čo spôsobilo zastavenie reprodukcie dropov v CHVÚ. Po roku 2005 je zaznamenávaný už len pravidelný zimný výskyt pomerne vysokého počtu vyše 160 - 300 jedincov dropov, čo dokumentuje zásadný význam územia pre celú cezhraničnú populáciu Maďarska, Rakúska a Slovenska.

Územie CHVÚ je aj posledným pravidelným hniezdiskom sokola červenonohého (*Falco vespertinus*) na Slovensku, ktorý v období od roku 1993 kolíše v počte od 5 do 20 párov. Nedostatočná spolupráca s užívateľom, výsadba nevhodných kultúr analogicky negatívne postihuje aj priaznivý stav biotopov pre sokola červenonohého. V posledných rokoch 2005 až 2009 sa počet hniezdných párov zredukoval a v CHVÚ hniezdi od 2 do 5 párov.

Na území CHVÚ zimujú niekoľkotisícové krdle troch druhov divých husí - hus bieločelá (*Anser albifrons*), hus siatinná (*Anser fabalis*) a hus divá (*Anser anser*). Zimovisko v CHVÚ ako nočné odpočinkové stanovište má pre divé husi dôležitú strategickú polohu, pretože je umiestnené v centre zimných potravných teritórií, z ktorého je najbližšia trasa na každé zimné potravné teritórium.

Na lokalite bolo zaznamenané a zdokumentované hniezdenie aj ďalších vzácných stepných druhov, najmä sokola rároha – (*Falco cherrug*), kane popolavej (*Circus pygargus*) a myšiarky močiarnej (*Asio flammeus*).

CHVÚ predstavuje významný reprodukčný biotop aj pre ďalšie nasledovné druhy vtákov: bažant poľovný (*Phasianus colchicus*), cibik chochlatý (*Vanellus vanellus*), slávik červienka (*Erithacus rubecula*), drozd čierny (*Turdus merula*), drozd plavý (*Turdus philomelos*), havran čierny (*Corvus frugilegus*), holub hrivnák (*Columba palumbus*), holub plúžik (*Columba oenas*), hrdlička poľná (*Streptopelia turtur*), jarabica poľná (*Perdix perdix*), kavka tmavá (*Corvus monedula*), kukučka jarabá (*Cuculus canorus*), kanárik poľný (*Serinus serinus*), kaňa močiarna (*Circus aeruginosus*), myšiak hôrny (*Buteo buteo*), prepelica poľná (*Coturnix coturnix*), pŕhl'aviar čiernohlavý (*Saxicola torquata*), skalariak sivý (*Oenanthe oenanthe*), sokol myšiar (*Falco tinnunculus*), sokol lastovičiar (*Falco subbuteo*), sova lesná (*Strix aluco*), stehlík zelený (*Carduelis chloris*), stehlík pestrý (*Carduelis carduelis*), straka čiernozobá (*Pica pica*), strakoš červenochrbtý (*Lanius collurio*), strakoš kolesár (*Lanius minor*), strnádka lúčna (*Miliaria calandra*), strnádka žltá (*Emberiza citrinella*), sýkorka belasá (*Parus caeruleus*), sýkorka bielolíca (*Parus major*), škorec lesklý (*Sturnus vulgaris*), škovránok poľný (*Alauda arvensis*), trasochvost biely (*Motacilla alba*), vlha hájová (*Oriolus oriolus*), vrabec poľný (*Passer montanus*) a vrana túlavá (*Corvus corone*).

Územie je významným zimoviskom, potravným teritóriom a odpočinkovým stanovišťom mnohých ďalších druhov dravých vtákov orla kráľovského (*Aquila heliaca*), myšiaka hôrneho (*Buteo buteo*), myšiaka severského (*Buteo lagopus*), sokola sťahovavého (*Falco peregrinus*), sokola rároha (*Falco cherrug*), kane sivej (*Circus cyaneus*), orliaka morského (*Haliaeetus albicilla*), jastraba krahulca (*Accipiter nisus*). Nezastupiteľný význam územia vyplýva z jeho funkcií, predovšetkým ako odpočinkové stanovište, potravné teritórium a biokoridor na hlavnej európskej migračnej trase vtákov, netopierov a ďalších živočíchov v osi toku Dunaja.

Približne do roku 1950 boli na prevažnej väčšine územia pasienky s významnou populáciou sysľa pasienkového (*Spermophilus citellus*) a kráľika divého (*Oryctolagus cuniculus*), podľa čoho vznikol odvodený názov lokality „Sysľovské polia“.

Podmienky ochrany

Sú určené vo vyhláške Ministerstva životného prostredia SR č. 234/2006 z 12. apríla 2006, ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Sysľovské polia . V § 2 tejto vyhlášky sú určené nasledovné zakázané činnosti:

- odstraňovanie a poškodzovanie hniezdnych stromov sokola červenonohého, ak tak určí obvodný úrad životného prostredia
- vykonávanie akejkoľvek hospodárskej činnosti v okruhu 150 metrov od hniezda dropa fúzatého, ak tak určí obvodný úrad životného prostredia
- vjazd a státie s motorovým vozidlom alebo snežným skútom okrem činností vykonávaných v súvislosti s obhospodarovaním pozemku vlastníkom, správcom alebo nájomcom
- pohyb mimo vyznačeného turistického chodníka, náučného chodníka alebo cyklotrasy okrem činností vykonávaných v súvislosti s obhospodarovaním pozemku vlastníkom, správcom alebo nájomcom
- použitie poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodárske účely
- voľné pustenie psa vrátane poľovného od 1. Januára do 30. júna okrem psa používaného na plnenie úloh podľa osobitného predpisu
- umiestnenie stavby
- aplikovanie pesticídov na dreviny rastúce mimo lesa
- lov pomocou sokoliarskych dravcov a sov a ich výcvik
- let lietadlom alebo lietajúcim športovým zariadením, najmä klzákom, 3) ktorých výška letu je menšia ako 300 m nad najvyššou prekážkou v okruhu 600 m od lietadla alebo lietajúceho športového zariadenia
- aplikovanie herbicídov od 15. apríla do 30. júna
- aplikovanie rodenticídov
- vstupovanie osôb a strojov na trvalé trávne porasty a polia s kultúrou ozimnej pšenice od 20. apríla do 31. mája
- oplocovanie pozemku
- púšťanie modelov technických zariadení, najmä modelov lietadiel, a používanie zariadení spôsobujúcich svetelné a hlukové efekty, najmä ohňostroj, laserové zariadenia a reprodukováná hudba

Zakázané činnosti v časti CHVÚ Sysľovské polia uvedenej v prílohe č. 2 vyhlášky MŽP SR č. 234/2006 Z.z.: lov všetkých druhov divých husí a kačíc a umiestnenie poľovného zariadenia

Zakázané činnosti v časti CHVÚ Sysľovské polia uvedenej v prílohe č. 3 vyhlášky MŽP SR č. 234/2006 Z.z.: lov zveri od 1. januára do 30. júna okrem lovu predátorov podľa programu starostlivosti o chránené vtáčie územie

V území platí prvý stupeň ochrany, na ktorý sa vzťahujú ochranné podmienky podľa § 12 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny.

Mapa s vyznačením hranice CHVÚ Sysľovské polia a častí územia podľa príloh vyhlášky MŽP SR č. 234/2006 Z.z.:v prílohe č. 7.5.

2.3. Vlastnícke a užívateľské vzťahy

Výmera a podiel jednotlivých foriem vlastníctva v CHVÚ Sysľovské polia sú uvedené v tabuľkách.

Charakter rozsahu vlastníctva

Druh vlastníctva	Chránené územie (ha)	Ochranné pásmo
štátne	7,27	
súkromné	30,10	
urbárske		
ostatných spoločenstiev		
cirkevné	22,54	
poľnohosp. organizácií		
miest a obcí		
iní vlastníci		
nevysporiadané	1 713,03	
Výmera spolu:	1 772,94	

Prehľad druhov vlastníctva a druhov využitia územia

Druh vlastníctva a druhov využitia zeme									
Druh Pozemku	Druh vlastníctva								
	štátne	súkromné	spoločenstvenné		cirkevné	poľnohos. organiz.	miest a obcí	iní vlastníci	nevyspo - riadané
			urbárske	ostatné					
orná pôda (ha)	6,45	27,77			20,65				1 649,82
ovocné sady (ha)									16,06
zastavané plochy a nádvoria (ha)					0,14				17,84
ostatné plochy (ha)	0,82	0,33			1,75				29,31
Spolu (ha):	7,27	30,10			22,54				1 713,03

Jednotliví vlastníci a užívatelia sú uvedení v databáze „CHVÚ Sysľovské polia“. Písomný operát katastra nehnuteľnosti je uložený na pracovisku RCOPK v Bratislave a bol vytvorený na základe súboru popisných informácií z centrálnej databázy katastra nehnuteľností na Geodetickom a kartografickom ústave Bratislava.

2.4. Plány a súvisiace právne predpisy, vzťah k územnoplánovacej dokumentácii regiónu a k dotknutým obciam

Priestor predmetného CHVÚ Sysľovské polia je v platnej územnoplánovacej dokumentácii (Aktualizácia územného plánu hl. m. SR Bratislavy, rok 1993 – v znení neskorších zmien a doplnení) určený pre poľnohospodárske využitie. V súčasnosti je tvorený najmä ornou pôdou. Rovnaké využitie sa navrhuje aj vo všetkých troch variantoch konceptu nového územného plánu, v ktorých je tento priestor navyše doplnený o krajinnú zeleň, ako súčasť biocentra spájajúceho lužné biotopy mimo terajšieho toku Dunaja nad a pod Bratislavou. Nakoľko je toto územie pomerne výrazne vyhraničené diaľnicou D2 a štátnou hranicou s Rakúskom, resp. s Maďarskom, možno jeho súčasné využitie považovať za dlhodobejšie stabilizované.

Podľa Regionálneho územného systému ekologickej stability mesta Bratislavy (SAŽP, 1994) stred predmetného územia predstavuje biocentrum regionálneho významu č. 40 Rusovce, ktoré križujú nadregionálny biokoridor č. XIV. Rajka – Čunovo – Rusovce – Jarovce – Bažantnica – Pečenský les, č. XXII. Bratislavské luhy – Neziderské jazero a regionálny

biokoridor č. XXVIII. Dunajské luhy – biocentrum Rusovce. V rámci predmetného územia sú vyhraničené tri genofondovo významné lokality č. 55, 56, 57 pod spoločným názvom Rusovce.

2.5. Prehľad subjektov a zariadení

Subjekt	Pôsobnosť	Činnosť
Poľovné združenie Lúčka	Poľovný revír v k. ú. Rusovce	poľovné obhospodarovanie
Poľovné združenie Čunovo	Poľovný revír v k. ú. Čunovo	poľovné obhospodarovanie
Jarovská poľovnícka spoločnosť	Poľovný revír v k. ú. Jarovce	poľovné obhospodarovanie
Podielnícke družstvo Dunaj, Vývojová 852, 851 10, Bratislava - Rusovce	Poľnohospodárska pôda v k.ú. Rusovce, Čunovo a Jarovce	poľnohospodárska výroba: pestovanie plodín
Slovenská správa ciest, BA	Komunikácie	údržba
Obec Rusovce	Kataster obce	prenájom plôch
Obec Čunovo	Kataster obce	prenájom plôch
Obec Jarovce	Kataster obce	prenájom plôch

2.6. Socioekonomické pomery (využívanie územia a jeho okolia) ovplyvňujúce územie v minulosti a súčasnosti, pozitívne a negatívne faktory

2.6.1. Využívanie lokality človekom

2.6.1.1. Ochrana prírody

Od roku 2001 – do roku 2005 ŠOP SR prenajala v záujmovom území pozemky s výmerou 75 ha za účelom vytvorenia vhodných biotopových podmienok pre dropa. Na prenajatých pozemkoch bol založený trávny porast, na ktorom boli realizované manažmentové opatrenia, najmä kosenie. Okrem reštitúcie vybraných pôvodných druhov rastlín boli na vybranú plochu introdukované niektoré druhy hmyzu, najmä rovnokrídlovce (*Orthoptera*). V záujme zvýšenia diverzity vybraných druhov boli zrealizované podporné aktivity zamerané na zvýšenie a zlepšenie hniezdnych príležitostí. Pre sokoly, sovy a spevavce boli inštalované desiatky umelých hniezd a búdok. Do niektorých vetrolamov boli vysadené viaceré pôvodné druhy drevín, najmä javory, duby, lipy, jasene a divé čerešne. Na kľúčovom území (v súčasnosti EFP 1 podľa prílohy č. 3 vyhlášky MŽP č. 234/2006 Z.z., mapa č. 7.5) bola vylúčená letecká aplikácia chemických látok a hnojív (na základe rozhodnutia príslušného OÚŽP). Pre lepšiu kontrolu stavu populácie bola vybudovaná pozorovateľňa a vytvorený stály odborný dozor, ktorý pravidelne monitoruje populáciu a situáciu v chránenom území.

2.6.1.2. Poľnohospodárstvo

PPF tvorí 97,3 % územia využívaného v súčasnosti predovšetkým na produkciu obilnín, kukurice a strukovín. V ostatných dvoch rokoch boli z osevného plánu vypustené krmoviny z dôvodu zrušenia živočíšnej výroby hlavným užívateľom pozemkov. I napriek skutočnosti, že v zmysle ustanovení vyhlášky MŽP č. 234/2006 Z.z. je let lietadlom zakázaný v celom území CHVÚ, približne na 2/3 územia CHVÚ sa chemické látky a hnojivá aplikujú letecky (na základe výnimky z podmienok uvedenej vyhlášky udelennej každoročne KÚŽP Bratislava). V CHVÚ, v ktorom sú kritériovými stepné druhy vtákov je predovšetkým nevhodný vysoko zastúpený pomer výsadby tzv. nevyhovujúcich plodín, predovšetkým kukurice, ktorá v rokoch

2007 – 2009 tvorila 50 – 70 % z celkovej výmery CHVÚ. Nevyhovujúca je stratégia nevhodného umiestňovania stohov slamy, skorého rozorania strnísk, rozorávanie a nevhodná úprava poľných trávnatých ciest a rozorávanie jednotlivých pôdnych blokov až tesne po okraj poľných ciest bez ponechania úzkeho pásu trávneho porastu, ktorý sa pôvodne neobhospodaroval. Pri súčasnom obhospodarovaní absentujú trávne porasty (trvalý trávny porast je tvorený iba úzkym pásom pozdĺž hraníc s Rakúskom a Maďarskom) a úhorové plochy. V záujme čo najširšieho záberu ornej pôdy sú odstraňované, alebo orezávané dreviny, ktoré sú súčasťou nelesnej drevinovej vegetácie, aby sa umožnil čo najtesnejší prístup mechanizmov k existujúcim vetrolamom. Z týchto dôvodov dochádza k poškodzovaniu koreňového systému drevín a k znižovaniu vitality vetrolamov, ktoré sú dôležitým reprodukčným stanovišťom pre sokola červenonohého a mnohé druhy bezstavovcov. Na veľkej časti územia sú poškodzované vetrolamy aj pri leteckej aplikácii desikantov, ktorých účinok na vegetáciu drevín má charakter defoliantu. Druhý nemenej významný negatívny vplyv na bezstavovce najmä na hmyz (trieda Insecta) a mäkkýše (kmeň Molusca) má letecká aplikácia insekticídov, herbicídov a ďalších chemických prípravkov, pretože často dochádza k ich úniku mimo cieľových kultúr do vetrolamových pásov. Podiel výsadby viacročných krmovín je v území nulový a práve porasty lucerny, resp. ďateliny sú vhodnou kultúrou, ktorá v niektorých parametroch vyhovuje záujmom ochrany kritériových druhov. Hlavnou prekážkou dosiahnutia priaznivého stavu je nadmerná intenzita poľnohospodárskej výroby, nevhodná chemizácia a pestovanie monokultúr na veľkých plochách.

Využívanie poľnohospodárskej pôdy

Pôdny fond podľa KN	Chránené územie	Ochranné pásmo
orná pôda	1 633,6898	
chmeľnice		
vinice		
záhrady		
ovocné sady	16,0595	
trvalé trávne porasty	73	
lesné pozemky		
vodné plochy		
zastavané plochy a nádvoria	17,9831	
ostatné plochy	32,2107	
Výmera celkom:	1 772,9431	
Poľnohospodárska pôda spolu:	1 722,7493	

2.6.1.3. Lesné hospodárstvo

Územie nie je lesohospodársky využívané.

2.6.1.4. Rekreačia a šport

Územie je využívané na športovo rekreačné účely, cykloturistiku, turistiku a vodenie psov s čím je spojené vyrušovanie a plašenie kŕdľov na zimoviskách a k zníženiu miery kľudu v období reprodukcie. Najvyššia návštevnosť je v období mesiacov apríl až jún a september až november. Kŕdle sú zvýšenou návštevnosťou často vytláčané na rakúske a maďarské územie.

Vzhľadom na obmedzenú veľkosť územia CHVÚ, ktorá bola limitovaná trasou diaľnice D2 a z druhej strany štátnou hranicou, predstavujú športovorekreačné aktivity významnú hrozbu. Vyrušovanie má vplyv na stabilitu výskytu pretože predpokladá stratu záujmu dropov a divých husí o reprodukciu a odpočinkové stanovišťa na našom území. Bude nevyhnutné sústrediť športovo rekreačné záujmy len do priestoru spoločného bodu hraníc troch susediacich štátov v blízkosti bývalej colnice Rajka. V záujme udržania primeranej miery priaznivého stavu biotopov a druhov v CHVÚ bude nevyhnutné eliminovať rušivé vplyvy na prevažnej väčšine územia tak, aby nedošlo k vytlačeniu kritériových druhov. Vhodnou formou je možné pre verejnosť sprístupniť časť územia tak, aby nedochádzalo k extrémnemu a neprimeranému vyrušovaniu.

2.6.1.5. Poľovníctvo a rybárstvo

Územie CHVÚ Sysľovské polia je celoplošne poľovnícky využívané. Hospodária v ňom nasledovné poľovnícke združenia: PZ Lúčka Rusovce a Jarovská poľovnícka spoločnosť Jarovce. Väčší podiel plochy na poľovnícke účely využíva PZ Rusovce (cca 65 % z celého územia CHVÚ). Združenia sú zaradené do poľovnej oblasti **M III 1**. Hlavnými druhmi zveri sú zajac poľný, bažant poľný, srnčia zver, kačica divá, jarabica poľná.

Najintenzívnejšie lovenými druhmi sú bažant poľný a zajac poľný. Hlavná sezóna spoločných poľovačiek (bažant poľný, zajac poľný, kačica divá) je v mesiacoch november, december a na kačicu divú sa poľuje do polovice januára. Za túto dobu sa usporiada 6 až 10 poľovačiek. Na srnčiu zver sa poľuje od 16. mája do 30. septembra individuálnym spôsobom. Táto aktivita môže najviac ovplyvniť reprodukčný proces dropa fúzatého, pretože je realizovaná v hniezdnom období. Na srnčiu zver sa poľuje z posedov a dlhodobá prítomnosť osôb na posedoch môže negatívne ovplyvniť inkubáciu vajec v prípade zahniezdenie sliepok.

Z hľadiska záujmov dosiahnutia priaznivého stavu je dôležité zachovať čo najvyššiu početnosť zveri, s ktorou kritériové druhy žijú v symbióze. Významný je vzťah dropa fúzatého so srncom lesným, ktorý je súčasťou signalizácie nebezpečenstva na odpočinkových stanovištiach a zároveň je dôležitým faktorom tvorby prirodzeného stavu potravných stanovišť. V rámci topických vzťahov treba spomenúť komenzalizmus. Ako príklad Faragó (1983a) uvádza vzťah medzi srncom lesným (*Capreolus capreolus*) a dropom v zimnom období pri snehovej prikrývke, dropy sa tak dostávajú k svojej rastlinnej potrave, že nasledujú srncov, ktorí svojimi kopytami ľahšie vykopú potravu a zanechávajú ju za sebou obnaženú, alebo kooperáciu pri identifikácii nebezpečenstva svojim únikom sa vzájomne upozorňujú.

Okrem toho vysoká početnosť pôvodných druhov zveri priaznivo vplýva na stav biodiverzity a z jej výskytu profitujú mnohé významné druhy bezstavovcov.

V CHVÚ sa nenachádzajú vodné plochy využívané na intenzívny rybolov.

2.6.1.6. Ťažba nerastných surovín

Na území CHVÚ sa ťažba nerastných surovín nerealizuje. Riziko vyplýva len z reálneho výskytu štrkových ložísk situovaných pod plytkou vrstvou ornice a prípadného záujmu ťažby štrku v budúcnosti.

2.6.1.7. Využitie vody

Voda sa využíva nepriamo len z podzemných zdrojov. Prítomnosť vodných zdrojov podmieňuje viaceré obmedzenia, ktoré sú v súlade so záujmami ochrany prírody.

2.6.1.8. Vzdelávanie

V tejto oblasti je potrebné aktivizovať širokú verejnosť prostredníctvom príslušných obecných úradov a základných škôl. Zariadenia školstva v obci Rusovce, Čunovo a Jarovce sú vybudované na úrovni sídla lokálneho významu. Je potrebné venovať pozornosť agitačno-propagačnej činnosti cestou miestneho rozhlasu v obciach, formou prednášok na materských školách a základných školách.

Osobitný potenciál predstavuje dotyk územia s hlavným mestom Bratislava s vysokou koncentráciou študentov, mládeže a občanov všetkých vekových kategórií. Vzniká tu možnosť uplatnenia environmentálnej výchovy a pôsobenia na široké vrstvy obyvateľstva. V tejto súvislosti v rámci aktivít projektu LIFE – Ochrana dropa fúzatého na Slovensku bolo už zrealizovaných niekoľko stretnutí s občanmi všetkých troch mestských častí, rovnako boli uskutočnené prednášky a exkurzie pre žiakov základných, stredných a vysokých škôl. Za účelom environmentálneho vzdelávania je možné využiť náučný chodník v CHVÚ Sysľovské polia, ktorého súčasťou sú aj informačné tabule poskytujúce návštevníkom základné informácie o význame chráneného územia a predmete jeho ochrany. Za dôležité považujeme v rámci osvetovej činnosti aj vydávanie propagačných materiálov – (plagáty, letáky, skladačky) s tematikou zameranou na ciele ochrany CHVÚ, ochranu avifauny, podmienky ochrany a význam CHVÚ.

2.6.1.9 Výskum a monitoring

V rámci aktivít projektu LIFE05NAT/SK/000115 Ochrana dropa fúzatého na Slovensku sa v období rokov 2005 až 2009 vykonávali viaceré monitorovacie a výskumné aktivity. So zreteľom na monitoring veľkosti populácie a jej trendov sa vykonával monitoring základných parametrov populácií dropa fúzatého ako sú:

- Modelovanie priestorových a časových zmien populácie ako základ a indikátor ochranných prác a výskum štruktúr populácií
- Výskum etológie dropa v období rozmnožovania a počas zimy
- Výber a užívanie biotopu dropom
- Faktory ovplyvňujúce rozmnožovanie a mortalitu
- Výskum rôznych vplyvov poľnohospodárskych technológií (vplyvy extenzívneho hospodárenia)
- Významnosť a vplyv predátorov
- Monitoring ostatných druhov vtákov
- Monitoring panónskej populácie dropa bol vykonávaný v rámci spolupráce Slovenska, Rakúska a Maďarska.

Monitoring účinkov manažmentu vykonávaného na biotopoch dropa fúzatého za účelom jeho ochrany bude predovšetkým vykonávaný až po zapojení sa do agrienvironmentálnych schém po viacročnej aplikácii užívateľským subjektom.

V ďalšom období je potrebné monitorovať účinnosť opatrení uskutočnených na ochranu biotopov.

Zoznam výskumných a monitorovacích správ

Štúdia: Návrh obnovy stepných biotopov na ochranu dropa fúzatého (*Otis tarda*), Dobromil Galvánek, Ján Šeffer DAPHNE-Inštitút aplikovanej ekológie 2006

Diplomová práca: Návrh manažmentu CHVÚ Sysľovské polia na základe autekologického výskumu dropa fúzatého, Alexander Nagy 2005

Štúdia: Austrian National Report 2004 on the Implementation of the Memorandum of Understanding on the Conservation and Management of the Middle-European Population of the Great Bustard (*Otis tarda*), Mag. Rainer Raab

Štúdia: Správa o monitoringu populácie dropa fúzatého a jeho biotopov v CHVÚ Sysľovské polia v rokoch 2005 – 2009, Jozef Chavko, Lucia Matejovičová (RPS), Zuzana Guziová, Marek Sádovský (ŠOP SR), Rastislav Rybanič, Boris Maderič (SOS/BirdLife Slovensko)

Štúdia: Správa o monitoringu predátorov a rušivých faktorov dropa fúzatého v CHVÚ Sysľovské polia a CHVÚ Lehnice v rokoch 2006 - 2009 Jozef Chavko, Marek Sádovský, Lucia Matejovičová, Boris Maderič, Ján Tóth, Vojtech Szucs

Štúdia: Empfehlungen für die Gestaltung des Großtrappenlebensraumes Sysľovske polia, Bärbel & Heinz Litzbarski. 2002

Štúdia: Záverečná správa z monitoringu drobných cicavcov v záujmovom území katastra obce Rusovce J. Krištofík, 2005

2.6.1.10. Ďalšie využitie

V časti CHVÚ na lokalite Laurovské bol vyvážaný a umiestňovaný odpad zo stavebnej činnosti, komunálny a nebezpečný odpad. V reprodukčnom období za účelom využitia skládky boli zasypané štrkové jamy s vodou, v ktorých sa nachádzali rôzne vývojové štádiá zástupcov obojživelníkov a hmyzu. Táto nelegálna skládka odpadu bola po dohode s miestnou samosprávou v roku 2006 zrušená, odpad bol na mieste zasypaný a menšia časť odvezená.

Vyššie boli opísané všetky známe spôsoby využívania CHVÚ. Za predpokladu akceptovania podmienok a významu ochrany sa ďalšie využívanie nepredpokladá.

2.6.2. Kultúrne dedičstvo a náboženské aktivity

V dávnej minulosti územie pretínala tzv. „Jantárova cesta“. V tejto súvislosti sa našli pri zemných prácach v rámci výstavby rýchlostnej komunikácie D2 historické pozostatky, ktoré boli preskúmané archeológmi. Veľká časť tejto lokality bola po základnom výskume prekrytá výstavbou rýchlostnej komunikácie D2. Ostatné archeologicky významné plochy sú prekryté poľnohospodársky využívanou ornou pôdou. Významnú kultúrnu pamiatku tvoria aj umelecky stvárnené predmety na styku hraníc Maďarska, Rakúska a Slovenska, ktoré sú historicky symbolom priateľstva týchto troch krajín.

3. HODNOTENIE A ČLENENIE

3.1. Ekologické hodnotenie

3.1.1. Stav druhov vtákov a ich biotopov na ochranu ktorých sa vyhlasuje CHVÚ

3.1.1.1. Definícia priaznivého stavu kritériových európsky významných druhov vtákov

Stav jednotlivých druhov vtákov bol vypracovaný pod gesciou Spoločnosti pre ochranu vtáctva na Slovensku v spolupráci so skupinou pre Ochranu dravcov a sov na Slovensku, Slovenskou ornitologickou spoločnosťou a ich odborníkmi pre jednotlivé druhy. Pri stanovení veľkosti populácie, lokálnej populačnej hustoty a populačného trendu sa vychádzalo z údajov v Národnom zozname Chránených vtáčích území pre Sysľovské polia. Tieto údaje boli v ďalšom období aktualizované vzhľadom na vzniknuté zmeny v stave biotopov a populácií druhov.

Drop fúzatý (*Otis tarda*)

Základná charakteristika druhu

Systematické zaradenie druhu:

Kmeň:	Chordata (chordáty)
Trieda:	Aves (vtáky)
Rad:	Galliformes
Čeľad:	Otididae
Rod:	Otis

Rozšírenie druhu

Celkový areál rozšírenia

Druh je rozšírený v Palearktíde medzi 35 a 55° s. š.. Nominotypický poddruh sa vyskytuje od Pyrenejského polostrova a severozápadného Maroka až po Sibír a poddruh *O. t. dybowskii* od východného Altaja až po Mongolsko. V rámci svojho rozsiahleho areálu hniezdi veľmi nesúvisle. Takmer polovica európskej populácie, ktorá sa odhaduje na 16 000 exemplárov, je sústredená na Pyrenejskom polostrove. Početne sa vyskytuje v Španielsku, Rusku a Turecku. V Maďarsku sa odhaduje početnosť na 1100 ex., v Rakúsku na 55 ex. Od polovice 70-tych rokov dochádza najmä v strednej Európe k dramatickému poklesu početnosti. V oblastiach západnej a strednej Európy sú jedince stále.

Rozšírenie na Slovensku

Z publikovaných údajov je zrejmý dramatický pokles početnosti na našom území. V rokoch 1890-1900 bola početnosť odhadovaná na 2400 jedincov, v roku 1956 na 1165 a v roku 1973 už len na 410 až 693 jedincov. Po roku 1975 došlo k výraznému rozdrobeniu populácie na málopočetné krdle a pravidelný letný výskyt bol obmedzený len na územie Podunajskej roviny. Výnimkou boli celoročné výskyty 1-3 jedincov v Nitrianskej pahorkatine, nezákonný odstrel 1 ex. pri Svätoplukove, pozorovania jedincov pri Mojmirovciach. Do polovice 80-tych rokov bol zaznamenaný výskyt pri Kvetoslavove a Lehniciach. Pozorovania v 90-tych rokoch potvrdili kritický stav populácie na našom území, pričom výskyt jedincov bol zaznamenaný na Trnavskej pahorkatine a na Podunajskej rovine. Posledné hniezdenie na našom území bolo zaznamenané v roku 1994 juhozápadne od Bratislavy v blízkosti štátnej hranice. Početnosť hniezdnej populácie bola koncom 90-tych rokov odhadovaná na 5 až 10 samíc. V období migrácie bol druh pozorovaný na Borskej nížine, Podunajskej rovine, v Trnavskej a Hronskej pahorkatine.

Hlavné biotopy výskytu

Pôvodne stepný druh obýva na Slovensku kultúrnu step v nížinách a pahorkatinách v nadmorskej výške do 300 m. Jeho hniezdnym prostredím sú otvorené plochy poľnohospodárskych monokultúr bez súvislých lesných porastov a výraznejšej členitosti terénu. Hniezdi na zemi obvykle v porastoch obilnín a dŕatelinovín.

Status ohrozenosti druhu: globálne ohrozený druh, v Európe SPEC 1, stupeň ohrozenia V, Slovensko CR

Zaradenie do národnej a medzinárodnej legislatívy: vyhláška MŽP SR č. 24/2003, Bern II, BD I, Bonn I, II, E, CITES II.

Definovanie stavu: *Otis tarda*

Kritéria hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV	
		A –	B –	C –	
		dobrý	priemerný	nepriaznivý	
populácia	1.1. Veľkosť populácie	V rámci CHVÚ je v reprodukčnom procese nad 15 sliepok	V rámci CHVÚ je v reprodukčnom procese 10 až 15 sliepok	V rámci CHVÚ je v reprodukčnom procese pod 10 sliepok	
	1.2. Populačný trend	Populácia stúpla o viac ako 30 %	Populácia je stabilná alebo mierne stúpla (0 - 30%)	Pokles o viac ako 30%	

	1.3. Areálový trend (SK)	Areál druhu sa zväčšuje o viac ako 10% (alebo areál je stabilný a druh pokrýva všetky potenciálne a pôvodné biotopy)	Areál druhu je stabilný, prípadne mierny nárast /do 10%/ a všetky potenciálne biotopy nie sú obsadené	Areál druhu sa znižuje o viac ako 10%
	1.4. Trend západopanónskej populácie (HU-SK-A)	Nárast západopanónskej populácie o viac ako 40%	Nárast západopanónskej populácie o viac ako 10 – 40 %	Pokles o viac ako 10%
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Podiel TTP, tráv na ornej pôde, ďatelinovín a úhorov je nad 40 % z celkovej rozlohy územia	Podiel TTP, tráv na ornej pôde, ďatelinovín a úhorov je od 30 % do 40 % z celkovej rozlohy územia	Podiel TTP, tráv na ornej pôde, ďatelinovín a úhorov je pod 30 % z celkovej rozlohy územia
	2.2. Potravný biotop	Podiel ozimných obilnín, repky olejnej, TTP, tráv na ornej pôde, ďatelinovín a úhorov je nad 70 % z celkovej rozlohy územia	Podiel ozimných obilnín, repky olejnej, TTP, tráv na ornej pôde, ďatelinovín a úhorov je od 60 % do 70% z celkovej rozlohy územia	Podiel ozimných obilnín, repky olejnej, TTP, tráv na ornej pôde, ďatelinovín a úhorov je pod 60 % z celkovej rozlohy územia
	2.3. Význam medzidruhových interakcií	Vo vegetácii sa nachádza priemerne nad 4 g článkonožcov na 100 záberov sieťkou a hustota aktivity nad 10 jedincov na pascu/deň	Vo vegetácii sa nachádza priemerne od 3 do 4 gramov článkonožcov na 100 záberov sieťkou a hustota aktivity 7-10 jedincov na pascu/deň	Vo vegetácii sa nachádza priemerne pod 3 gramy článkonožcov na 100 záberov sieťkou a hustota aktivity pod 7 jedincov na pascu/deň
Ohrozenia	3.1. Stupeň ohrozenia druhu (vyrušovanie)	Vyrušovanie v miere neohrozujúcej inkubáciu a výchovu mláďat; Vylúčenie chemických prípravkov na ochranu rastlín, ktoré sú zakázané pre chránené vtáčie územia; Vylúčenie leteckej aplikácie chemických látok; Výkon poľovníckeho práva a športovo-rekreačné aktivity sa nevykonávajú; Pri obhospodarovaní poľnohospodárskej pôdy sa rešpektujú environmentálne zásady	Vyrušovanie v únosnej miere kedy možno eliminovať aktivity ohrozujúce inkubáciu a výchovu mláďat; V území je aplikácia chemických prípravkov na ochranu rastlín usmernená; Vylúčenie leteckej aplikácie chemických látok; Výkon poľovníckeho práva a športovo-rekreačné aktivity sa vykonávajú len v obmedzenej miere; Pri obhospodarovaní poľnohospodárskej pôdy sa rešpektujú environmentálne zásady	Vyrušovanie v neúnosnej miere ohrozujúcej inkubáciu a výchovu mláďat; V území je aplikácia chemických prípravkov na ochranu rastlín nie je usmerňovaná; Výkon poľovníckeho práva a športovo-rekreačné aktivity nie sú usmerňované; Pri obhospodarovaní poľnohospodárskej pôdy sa nerešpektujú environmentálne zásady
	3.2. Stupeň ohrozenia hniezdného biotopu	Podiel nevhodných poľnohospodárskych kultúr (napr. kukurica, slnečnica, vysokostebelnaté rastliny) je maximálne 30 % z celkovej rozlohy územia	Podiel nevhodných poľnohospodárskych kultúr (napr. kukurica, slnečnica, vysokostebelnaté rastliny) nepresiahne viac ako 40 % z celkovej rozlohy územia	Podiel nevhodných poľnohospodárskych kultúr (napr. kukurica, slnečnica, vysokostebelnaté rastliny) presiahne viac ako 40 % z celkovej rozlohy územia

	3.3. Stupeň ohrozenia potravného biotopu	Podiel vhodných poľnohospodárskych kultúr (repka olejná, ozimné obilniny, TTP, tráva na ornej pôde, ďatelinoviny a úhor) sú celoročne minimálne na 40 % z celkovej rozlohy územia; úzke zatrávnené pásy o šírke minimálne 1-2 m situované na okraji pôdných blokov a na okraji poľných ciest sú ponechané bez obhospodarovania	Podiel vhodných poľnohospodárskych kultúr (repka olejná, ozimné obilniny, TTP, tráva na ornej pôde, ďatelinoviny a úhor) sú celoročne na 30 - 40 % z celkovej rozlohy územia; úzke zatrávnené pásy o šírke minimálne 1-2 m situované na okraji pôdných blokov a na okraji poľných ciest sú ponechané bez obhospodarovania na 50 % územia CHVÚ	Podiel vhodných poľnohospodárskych kultúr (repka olejná, ozimné obilniny, TTP, tráva na ornej pôde, ďatelinoviny a úhor) sú celoročne pod 30 % z celkovej rozlohy územia; zatrávnené pásy na okraji pôdných blokov a na okraji poľných ciest sú zaorávané
--	--	--	---	---

Celkové vyhodnotenie stavu (body)

Kritérium		A	B	C	Váha parametra	Počet bodov
populácia	1.1. Veľkosť populácie	3	2	1	3	3
	1.2. Populačný trend	3	2	1	3	3
	1.3. Areálový trend	3	2	1	3	3
	1.4. Trend západopanónskej populácie (HU-SK-A)	3	2	1	3	3
biotop	2.1. Hniezdny biotop	3	2	1	3	3
	2.2. Potravný biotop	3	2	1	3	3
	2.3. Význam medzidruhových interakcií	3	2	1	3	3
ohrozenia	3.1. Stupeň ohrozenia druhu	3	2	1	3	3
	3.2. Stupeň ohrozenia hniezdného biotopu	3	2	1	3	3
	3.3. Stupeň ohrozenia potravného biotopu	3	2	1	3	3
Možný počet bodov						90
Dosiahnuté body						30

Záverečné zhodnotenie (percentá)

A – dobrý	B – priemerný	C – nepriaznivý
100 - 78 %	77 - 55 %	54 - 33 %
		x (33 %)

Sokol červenonohý (*Falco vespertinus*)

Základná charakteristika druhu

Systematické zaradenie druhu

Kmeň:	Chordata (chordáty)
Trieda:	Aves (vtáky)
Rad:	Falconiformes
Čeľad':	Falconidae
Rod:	Falco

Rozšírenie druhu

Celkový areál

Palearktický typ, rozšírený v centrálnej a východnej Palearktíde. V rámci Európy obýva jej východnú polovicu. Najzápadnejší výbežok hniezdneho areálu tohto druhu tvorí západná hranica Slovenska, Maďarska a stred Chorvátska. Je typickým obyvateľom Karpatskej panvy. Najsilnejšia populácia hniezdi v Maďarsku (2 000 – 3 000 párov), odkiaľ je hlásený slabý pokles. V rámci panvy hniezdi ešte v severnom Srbsku. Severovýchodne od karpatského oblúka hniezdi na Ukrajine, ale odtiaľ hlásia len 400 – 600 párov so silným poklesom populácie a východne od Karpát vo východných častiach Bulharska, Rumunska a v Moldavsku. Severnejšie hniezdi ešte v Bielorusku, Estónsku a hlavnú časť areálu v Európe tvorí západné Rusko, kde z jeho juhozápadnej časti hlásia 15 000 – 40 000 hniezdných párov. Zimuje v južnej Afrike.

Rozšírenie na Slovensku

Na východnom Slovensku hniezdili v nadmorských výškach od 100 do 160 m. Keďže sokol červenonohý zvyčajne hniezdi v kolóniách, je viac-menej viazaný na výskyt hniezdných kolónií havranov (*Corvus frugilegus*). Tento jav však postupne mizne a v súčasnosti hniezdi ojedinele, pričom páry obsadzujú hniezda vrán (*Corvus corone*) alebo strák (*Pica pica*). Hniezdne kolónie, tvoriace desiatky párov, u nás zanikli koncom 70-tych rokov. Posledná menšia kolónia sokolov červenonohých v rámci sledovaného obdobia 1980 – 1999 hniezdila v r. 1981 pri Strážnom. V posledných rokoch hniezdia na východnom Slovensku nepravidelne. V Košickej kotline zistili hniezdenie pri Seni, Períne a Gyňove. Na západnom Slovensku sa vyskytuje v otvorenej poľnohospodárskej krajine. Výskyt v hniezdnom období bol zaznamenaný v orografických celkoch Podunajská rovina, Trnavská a Žitavská pahorkatina. Podľa pozorovaní jedincov v hniezdnom období predpokladáme výskyt aj v Ipeľskej, Hronskej a Nitrianskej pahorkatine. Najvyšší počet bol zaznamenaný v rokoch 1987 – 1999 na Podunajskej rovine (min. 30 párov), v Trnavskej pahorkatine (min. 8 párov) a v Žitavskej pahorkatine (min. 5 párov). Na Záhorí bolo predpokladané hniezdenie po jednom páre v r. 1990 v Dolnom lese pri Vysokej pri Morave a v r. 1992 na lokalite Borová pri Moravskom Sv. Jáne. Na západnom Slovensku bolo zistené hniezdenie v nadmorských výškach od 100 do 160 m, ale predpokladáme nepravidelné hniezdenie aj na vyššie položených lokalitách. Na celom území západného Slovenska je pozorovateľný stále klesajúci trend populácie. Celková početnosť hniezdnej populácie v období rokov 1995 – 2000 na území západného Slovenska bola odhadovaná na 50 – 70 párov. Počas migrácie (jarný prílet a mimohniezdne potulky) sa vyskytujú s výnimkou súvislých lesov a vysokých polôh prakticky na celom území Slovenska.

Hlavné biotopy výskytu

Na Slovensku hniezdi v otvorených nížinných oblastiach stepného, lesostepného alebo agrárneho charakteru, kde nachádza predovšetkým dostatok hmyzu ako potravu. Na západnom Slovensku sa vyskytuje v otvorenej poľnohospodárskej krajine, ktorá je najtypickejším hniezdnym biotopom tohto druhu. Hniezdne prostredie najčastejšie tvoria vetrolamy, poľné remízky, solitérne stromy a vyššie kroviny, s dostatkem voľných, predovšetkým stračích ale i vraních hniezd. Na lokalitách s nedostatočnou ponukou prirodzených hniezd radi obsadzujú aj umelé hniezda.

Status ohrozenosti druhu: druh s nevhodným ochranárskym statusom, v Európe SPEC 3, stupeň ohrozenia V, Slovensko EN

Zaradenie do národnej a medzinárodnej legislatívy: vyhláška MŽP SR č. 24/2003, Bern II, BD I, Bonn II, E, CITES II.

Definovanie stavu: *Falco vespertinus*

Kritéria hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A –	B –	C –
		dobrý	Priemerný	Nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť populácie	> 20 hniezdných párov	10 – 20 hniezdných párov	< 10 hniezdných párov
	1.2. Populačný trend	Populácia stúpla o viac ako 30%	Populácia je stabilná alebo mierne stúpla (0 -30%)	Pokles o viac ako 30%
	1.3. Areálový trend	Areál druhu sa zväčšuje o viac ako 10% (alebo areál je stabilný a druh pokrýva všetky potenciálne a pôvodné biotopy)	Areál druhu je stabilný, prípadne mierny nárast /do 10%/ a všetky potenciálne biotopy nie sú obsadené	Areál druhu sa zmenšuje o viac ako 20%
	1.4. Význam medzidruhových interakcií	Havranovité vtáky vytvárajú dostatočnú ponuku hniezdných príležitostí, minimálne 3 vhodných hniezd na 1 pár v domovskom okrsku	Havranovité vtáky vytvárajú dostatočnú ponuku hniezdných príležitostí, minimálne 2 vhodných hniezd na 1 pár v domovskom okrsku	Nedostatok druhov tvoriacich hniezdne príležitosti (staviteľov hniezd)
biotop	2.1. Hniezdny biotop	Nelesná drevinová vegetácia (NDV) s vhodnou druhovou a vekovou štruktúrou a s dostatkom hniezd havranovitých vtákov <i>C. frugilegus</i> , <i>P. pica</i> a <i>C. corone</i> , osobitne kolónie havranov poľných	Nelesná drevinová vegetácia (NDV) s vhodnou druhovou a vekovou štruktúrou a so stabilným počtom hniezd havranovitých vtákov <i>C. frugilegus</i> , <i>P. pica</i> a <i>C. corone</i>	Nelesná drevinová vegetácia (NDV) s nevhodnou druhovou a vekovou štruktúrou a s nízkym počtom hniezd a nízkou diverzitou havranovitých vtákov
	2.2. Potravný biotop	Podiel ozimných obilnín, repky olejnej, TTP, tráv na ornej pôde, ďatelinovín a úhorov je nad 70 % z celkovej rozlohy územia	Podiel ozimných obilnín, repky olejnej, TTP, tráv na ornej pôde, ďatelinovín a úhorov je od 60 % do 70% z celkovej rozlohy územia	Podiel ozimných obilnín, repky olejnej, TTP, tráv na ornej pôde, ďatelinovín a úhorov je pod 60 % z celkovej rozlohy územia

Ohrozenia	2.3. Biotopy počas migrácie	V období koncentrovania populácie v CHVÚ pred odletom na zimoviská do konca októbra je podiel TTP, tráv na ornej pôde, ďatelinovín a úhorov je nad 40 % z celkovej rozlohy územia	V období koncentrovania populácie v CHVÚ pred odletom na zimoviská do konca októbra je podiel TTP, tráv na ornej pôde, ďatelinovín a úhorov od 30 % do 40 % z celkovej rozlohy územia	V období koncentrovania populácie v CHVÚ pred odletom na zimoviská do konca októbra je podiel TTP, tráv na ornej pôde, ďatelinovín a úhorov pod 30 % z celkovej rozlohy územia
	3.1. Stupeň ohrozenia druhu (vyrušovanie)	Vyrušovanie v miere neohrozujúcej inkubáciu a výchovu mláďat; Vylúčenie chemických prípravkov na ochranu rastlín, ktoré sú zakázané pre chránené vtáčie územia; Vylúčenie leteckej aplikácie chemických látok; Výkon poľovníckeho práva a športovo-rekreačné aktivity sa nevykonávajú; Pri obhospodarovaní poľnohospodárskej pôdy sa rešpektujú environmentálne zásady	Vyrušovanie v únosnej miere kedy možno eliminovať aktivity ohrozujúce inkubáciu a výchovu mláďat; V území je aplikácia chemických prípravkov na ochranu rastlín usmernená; Vylúčenie leteckej aplikácie chemických látok; Výkon poľovníckeho práva a športovo-rekreačné aktivity sa vykonávajú len v obmedzenej miere; Pri obhospodarovaní poľnohospodárskej pôdy sa rešpektujú environmentálne zásady	Vyrušovanie v neúnosnej miere ohrozujúcej inkubáciu a výchovu mláďat; V území aplikácia chemických prípravkov na ochranu rastlín nie je usmernená; Výkon poľovníckeho práva a športovo-rekreačné aktivity nie sú usmerňované; Pri obhospodarovaní poľnohospodárskej pôdy sa nerešpektujú environmentálne zásady
	3.2. Stupeň ohrozenia hniezdneho biotopu	Nedochádza k nekontrolovanému výrubu NDV; prebieha postupná obnova NDV z hľadiska vhodnej druhovej (nepôvodné druhy drevín sú nahradzované pôvodnými druhmi) a vekovej štruktúry; rušivé vplyvy diaľnice sú eliminované výsadbou NDV v podobe zelenej bariéry pozdĺž jej trasy	Výrub NDV je kontrolovaný a nedochádza k degradácii hniezdneho biotopu; postupná obnova NDV z hľadiska vhodnej druhovej a vekovej štruktúry sa realizuje v nevyhnutnej miere	Dochádza k nekontrolovanému výrubu a poškodzovaniu (neusmerneným orezom) NDV s negatívnym dopadom na druhovú, vekovú štruktúru a kvalitu hniezdných biotopov

3.3. Stupeň ohrozenia potravného biotopu	Podiel vhodných poľnohospodárskych kultúr (ozimné obilniny, TTP, tráva na ornej pôde, ďatelinoviny a úhor) sú celoročne minimálne na 40 % z celkovej rozlohy územia; úzke zatrávnené pásy o šírke minimálne 1-2 m situované na okraji pôdných blokov a na okraji poľných ciest sú ponechané bez obhospodarovania v celom území CHVÚ	Podiel vhodných poľnohospodárskych kultúr (ozimné obilniny, TTP, tráva na ornej pôde, ďatelinoviny a úhor) sú celoročne na 30 - 40 % z celkovej rozlohy územia; úzke zatrávnené pásy o šírke minimálne 1-2 m situované na okraji pôdných blokov a na okraji poľných ciest sú ponechané bez obhospodarovania na 50 % územia CHVÚ	Podiel vhodných poľnohospodárskych kultúr (ozimné obilniny, TTP, tráva na ornej pôde, ďatelinoviny a úhor) sú celoročne pod 30 % z celkovej rozlohy územia; zatrávnené pásy na okraji pôdných blokov a na okraji poľných ciest sú zaorávané

Celkové vyhodnotenie stavu (body)

Kritérium		A	B	C	Váha parametra	Počet bodov
populácia	1.1. Veľkosť populácie	3	2	1	3	3
	1.2. Populačný trend	3	2	1	3	3
	1.3. Areálový trend	3	2	1	2	3
	1.4. Význam medzidruhových interakcií	3	2	1	2	3
biotop	2.1. Hniezdny biotop	3	2	1	3	6
	2.2. Potravný biotop	3	2	1	3	3
	2.3. Biotopy počas migrácie	3	2	1	3	3
ohrozenia	3.1. Stupeň ohrozenia druhu	3	2	1	3	3
	3.2. Stupeň ohrozenia hniezdného biotopu	3	2	1	3	6
	3.3. Stupeň ohrozenia potravného biotopu	3	2	1	3	3
Možný počet bodov						84
Dosiahnuté body						36

Záverečné hodnotenie (percentá)

A – dobrý	B – priemerný	C – Nepriaznivý
100 – 78 %	77 – 55 %	54 – 33 %
		x (42%)

Hus bieločelá (*Anser albifrons*), hus siatinná (*Anser fabalis*) a hus divá (*Anser anser*)

Základná charakteristika druhov

Systematické zaradenie druhov	<i>Anser albifrons</i> , <i>Anser fabalis</i> , <i>Anser anser</i>
Kmeň:	Chordata (chordáty)
Trieda:	Aves (vtáky)
Rad:	Anseriformes
Čeľad':	Anatidae
Rod:	Anser

Rozšírenie druhu *Anser albifrons*

Celkový areál

Arktický typ, rozšírený v Holarktíde. Hniezdi v arktickom pásme tundry, čiastočne aj tajgy v oblasti júlovej izotermie 4 – 10° C. Medzi hlavné hniezdne habitaty patria morské pobrežia, tundrové oblasti pri riekach, močiare, malá dočasné jazierka, plochy s riedkou trávnu a krovinnou vegetáciou.

Rozšírenie na Slovensku

Na Slovensku je tento druh migrantom a vyskytujúcim sa len v zime. Vzhľadom na to, že sa počas ťahu často vyskytuje spolu s *Anser fabalis*, v menšej miere s *Anser anser* a zisťovanie ich počtu v krdľoch je náročné. Zimujúca populácia pri získavaní potravy a odpočinku strieda územia okolo Dunaja a rieky Moravy. Jesenný ťah začína koncom septembra, pokračuje v októbri, novembri a prechádza do zimovania.

Početnosť populácie

V publikácii Rozšírenie vtákov na Slovensku (Danko et al. 2002) je uvedený odhad 3 000 až 5 000 zimujúcich jedincov. Z výsledkov zistenej početnosti v CHVÚ Sysľovské polia je pravdepodobné, že početnosť zimujúcich jedincov na našom území je podstatne vyššia.

Hlavné biotopy výskytu

Počas ťahu boli zaznamenané roztrúsene na celom území Slovenska, najmä však v oblastiach tokov väčších riek a vodných nádrží, v ich blízkosti na poliach s oziminami, alebo pri odpočinku aj na oráčinách.

Status ohrozenosti: v Európe nezaradený SPEC, stupeň ohrozenia S

Zaradenie do národnej a medzinárodnej legislatívy: vyhláška MŽP SR č. 24/2003, Bern III, BD II/2 a III/2, Bonn II, AEWA.

Rozšírenie druhu *Anser fabalis*

Celkový areál

Druh s palearktickým typom rozšírenia, hniezdiaci v zóne tajgy a tundry. Po vyhniezdení migruje na zimoviská v západnej, strednej a južnej Európe.

Rozšírenie na Slovensku

Na Slovensku je tento druh migrantom a vyskytujúcim sa predovšetkým v zime. Zimuje v krdľoch spolu s *Anser albifrons* a v menšej miere s *Anser anser*. Počas ťahu boli husi siatinné zaznamenané vo všetkých častiach Slovenska. Zimujúce krdle z oblasti CHVÚ pri získavaní potravy a odpočinku striedajú územia okolo Dunaja a rieky Moravy. Na Záhorí sa vyskytujú pravidelne od októbra do marca.

Jesenný ťah začína koncom septembra, pokračuje v októbri, novembri a prechádza do zimovania. V zimnom období sa husi siatinné koncentrujú do nížin juhozápadného a juhovýchodného Slovenska.

Najviac ich zimovalo na Podunajsku pri Čunove v r. 1994, kde tento druh tvoril podstatnú časť počtu z cca 40 000 kusového krdľa spolu s *A. albifrons* a *A. anser*. Krdel' zaletoval za potravou a odpočíval aj v CHVÚ.

Početnosť populácie

V publikácii Rozšírenie vtákov na Slovensku (Danko et al. 2002) je uvedený odhad 10 000 až 35 000 zimujúcich jedincov, pravdepodobne je ale početnosť zimujúcich jedincov vyššia.

Hlavné biotopy výskytu

Počas ťahu boli zaznamenané na celom území Slovenska, najmä však v oblastiach tokov väčších riek a vodných nádrží, v ich blízkosti na poliach s oziminami, alebo pri odpočinku aj na oráčinách.

Status ohrozenosti: v Európe nezaradený SPEC, stupeň ohrozenia S

Zaradenie do národnej a medzinárodnej legislatívy: vyhláška MŽP SR č. 24/2003, Bern III, BD II/1, Bonn II, AEWA.

Rozšírenie druhu *Anser anser*

Celkový areál

Druh s palearktickým typom rozšírenia, vyskytujúci sa v Európe od polárneho kruhu až po 40° s.š. Hniezdi prevažne vo väčších zoskupeniach v širokom spektre typov močiarnych habitatov – sladkovodné mokrade obyčajne v blízkosti jazier, rybníkov, riek, na severe aj pozdĺž pobrežia a fjordov.

Rozšírenie na Slovensku

Na Slovensku pravidelne hniezdi len v západnej časti na Záhorí. Na Slovensku hniezdi vo vegetácii okolo ramien rieky Moravy, na niektorých štrkoviskách (Adamovské štrkovisko) a rybníkoch. Hniezdenie bolo zaznamenané aj na Hrušovskej zdrži pri Čunove. Za potravou zaletuje aj na okolité polia v okolí hniezdisk. V zimnom období využíva širšie územie, zaletuje hlbšie do polí Borskej nížiny alebo do polí v okolo rieky Dunaj.

Spolu s juhomoravskou rybníčnou oblasťou je niva Moravy a Dyje najvýznamnejším hniezdiskom husí divých v strednej Európe.

Početnosť populácie

V publikácii Rozšírenie vtákov na Slovensku (Danko et al. 2002) je uvedený odhad 2 000 až 3 000 jedincov.

Hlavné biotopy výskytu

Predovšetkým ramenná sústava rieky Moravy, štrkoviská, rybníky väčšie vodné nádrže a otvorené plochy polí na nížinách západného Slovenska.

Status ohrozenosti: v Európe nezaradený SPEC, stupeň ohrozenia S, Slovensko EN

Zaradenie do národnej a medzinárodnej legislatívy: vyhláška MŽP SR č. 24/2003, Bern III, BD II/1 a III/2, Bonn II, AEWA.

Definovanie stavu: *Anser albifrons*, *Anser fabalis* a *Anser anser*

Kritéria hodnotenia		PRIAZNIVÝ STAV		NEPRIAZNIVÝ STAV
		A –	B –	C –
		Dobrý	Priemerný	nepriaznivý
populácia	1.1. Veľkosť zimujúcej populácie	Nad 5 000 zimujúcich jedincov	2 500 – 5 000 zimujúcich jedincov	Menej ako 2 500 zimujúcich jedincov
	1.2. Populačný trend	Zimujúca populácia stúpla o viac ako 30 %	Zimujúca populácia je stabilná alebo mierne stúpla (0 - 30%)	Pokles výskytu zimujúcej populácie o viac ako 30%
	1.3. Areálový trend	Počet odpočinkových stanovišť a nocovísk sa zvyšuje (nad 20 %)	Počet odpočinkových stanovišť a nocovísk je stabilný alebo sa mierne zvyšuje (0 – 20 %)	Počet odpočinkových stanovišť a nocovísk je nestabilný a sporadický
biotop	2.1. Potravný biotop	Podiel ozimných obilnín, repky olejnej, TTP, tráv na ornej pôde, ďatelinovín a úhorov je nad 70 % z celkovej rozlohy územia	Podiel ozimných obilnín, repky olejnej, TTP, tráv na ornej pôde, ďatelinovín a úhorov je od 60 % do 70% z celkovej rozlohy územia	Podiel ozimných obilnín, repky olejnej, TTP, tráv na ornej pôde, ďatelinovín a úhorov je pod 60 % z celkovej rozlohy územia
	2.2. Biotopy dôležité počas migrácie	Migračné biotopy z hľadiska kvality odpočinkových stanovišť a nocovísk sú zastúpené v optimálnej miere	Na viac ako 50 % CHVÚ sú vhodné migračné biotopy z hľadiska kvality odpočinkových stanovišť a nocovísk	Na menej ako 50 % CHVÚ nie sú vhodné migračné biotopy z hľadiska kvality odpočinkových stanovišť a nocovísk
ohrozenie	3.1. Stupeň ohrozenia druhu (prenasledovanie, vyrušovanie)	Na celom území CHVÚ sa neuplatňuje výkon práva poľovníctva a nevykonávajú sa žiadne športovo-rekreačné činnosti	Na území CHVÚ sa uplatňuje výkon práva poľovníctva s výnimkou lovu divých husí a športovo-rekreačné činnosti sú kontrolované a usmerňované	výkon práva poľovníctva a športovo-rekreačné činnosti nie sú kontrolované a usmerňované

3.2. Stupeň ohrozenia potravného biotopu	Podiel vhodných poľnohospodárskych kultúr (repka olejná, ozimné obilniny, TTP, tráva na ornej pôde, ďatelinoviny a úhor) sú celoročne minimálne na 40 % z celkovej rozlohy územia; úzke zatrávnené pásy o šírke minimálne 1-2 m situované na okraji pôdných blokov a na okraji poľných ciest sú ponechané bez obhospodarovania	Podiel vhodných poľnohospodárskych kultúr (repka olejná, ozimné obilniny, TTP, tráva na ornej pôde, ďatelinoviny a úhor) sú celoročne na 30 - 40 % z celkovej rozlohy územia; úzke zatrávnené pásy o šírke minimálne 1-2 m situované na okraji pôdných blokov a na okraji poľných ciest sú ponechané bez obhospodarovania na 50 % územia CHVÚ	Podiel vhodných poľnohospodárskych kultúr (repka olejná, ozimné obilniny, TTP, tráva na ornej pôde, ďatelinoviny a úhor) sú celoročne pod 30 % z celkovej rozlohy územia; zatrávnené pásy na okraji pôdných blokov a na okraji poľných ciest sú zaorávané

Celkové vyhodnotenie stavu (body)

Kritérium		A	B	C	Váha parametr a	Počet bodov
populácia	1.1. Veľkosť populácie / pop. hustota	3	2	1	3	6
	1.2. Populačný trend	3	2	1	3	3
	1.3. Veľkosť areálu	3	2	1	2	4
	1.4. Areálový trend	3	2	1	3	6
biotop	2.1. Potravný biotop	3	2	1	3	6
	2.2. Biotopy migrácia	3	2	1	3	3
ohrozenia	3.1. Ohrozenie druhu	3	2	1	3	6
	3.2. Ohrozenie potravných stanovišť	3	2	1	3	6
Možný počet bodov						69
Dosiiahnuté body						40

Záverečné zhodnotenie (percentá)

A – dobrý	B – priemerný	C – Nepriaznivý
100 – 78 %	77 – 55 %	54 – 33 %
	x (57,97 %)	

3.1.1.2 Súčasný stav kritériových európsky významných druhov vtákov

Drop fúzatý (*Otis tarda*)

V reprodukčnom procese je zapojených menej ako 10 aktívnych sliepok. Na území v období posledných 3 rokov zimuje cca 200 - 300 jedincov. Druh hniezdi a zimuje v nepôvodných sekundárnych biotopoch poľnohospodárskych kultúr, využívaných intenzívne a celoplošne. Hniezdny biotop nemá vždy priamu kontinuitu s potravným biotopom, ale vodiace sliepky s mláďatami sa musia presúvať na troficky výhodnejšie plochy. V potravnom biotope dochádza k zníženiu dostupnosti potravných zdrojov v dôsledku nevhodného obhospodarovania. Manažment pre zachovanie priaznivého stavu je vykonávaný nedostatočne a v obmedzenej miere. Podiel TTP a úhorov je hlboko pod hranicou biologických potrieb a nárokov druhu. Diverzita a početnosť troficky významných druhov je podpriemerná a nerovnomerná až absentujúca. Činnosti využívania územia nemajú stanovené ekologické limity, alebo nie sú uplatňované užívateľom. Spôsob obhospodarovania má dopad na prirodzenú štruktúru a funkcie biotopu. V zimnom období vytvárajú reálne potravné zdroje momentálne len porasty ozimnej pšenice a od jesene 2009 aj porasty repky olejnej. Podporný manažment pre tvorbu primeraných potravných zdrojov v kritickom zimnom období sa nevykonáva, alebo vykonáva nedostatočne. Vysoký podiel oráčín v jesennom období nevytvára dostatočné podmienky pre dostupnosť potravných zdrojov. Poľovnícke využívanie poľovne upotrebitelných druhov zveri má na území CHVÚ určené ekologické limity vo vzťahu k priaznivému stavu druhu. Predačný tlak (líšky, havranovité vtáky) je eliminovaný a významnejšie neohrozuje funkčnosť hniezdísk a zimovísk. Vyrušovanie je nedostatočne eliminované, vstup do CHVÚ je síce zabezpečený rampami na príjazdových komunikáciách ale i napriek tomu je zaznamenávaný nelegálny vstup hlavne z dôvodu ich priebežného poškodzovania. Strážna služba na zamedzenie vyrušovania nebola dostatočne vyprofilovaná a prístup do územia je regulovaný čiastočne a čiastočne aj kontrolovaný.

Sokol červenonohý (*Falco vespertinus*)

V súčasnosti hniezdi v CHVÚ v dôsledku výsadby nevhodných poľnohospodárskych kultúr menej ako 5 párov. Znižovanie dostupnosti a kapacity potravných zdrojov vyplýva z intenzívneho poľnohospodárskeho využívania územia. Činnosti využívania územia nemajú stanovené ekologické limity alebo nie sú uplatňované užívateľom. Manažment pre zachovanie priaznivého stavu biotopu nie je vykonávaný. Obnova pôvodných štruktúr biotopov v CHVÚ nebola vykonaná. Štruktúra, vek a diverzita existujúcich drevín vytvára podmienky pre hniezdenie pre menej ako 30 párov, počet vhodných prirodzených hniezd je nižší ako 60. Vplyv predátorov je len čiastočne kontrolovaný, vzájomné vzťahy hniezdiacich dravcov a sov ovplyvňujú reprodukčný proces *Falco vespertinus* so stratami nad 20% celkovej produktivnosti. Vstup na územie CHVÚ je obmedzený len čiastočne, dozor na zamedzenie vyrušovania nebol zriadený, prístup do územia nie je priamo regulovaný a kontrolovaný. Vyrúšaním dochádza k ovplyvneniu reprodukčného procesu. Aj keď boli na prístupových cestách osadené rampy, nie je zriadená kontrolná služba. Uzamykaním rámp sa významne znížila návštevnosť motorovými vozidlami.

Hus bieločelá (*Anser albifrons*), hus siatinná (*Anser fabalis*) a hus divá (*Anser anser*)

Na území CHVÚ predovšetkým na EFP 2 a EFP 3 zimujú krdle, v ktorých početnosť troch druhov husí dosahuje cca 2500 až 5000 jedincov. Husi zimujú v nepôvodných sekundárnych biotopoch poľnohospodárskych kultúr, intenzívne a celoplošne využívaných. Činnosti využívania územia nemajú stanovené ekologické limity. Vysoký podiel oráčín nevytvára dostatočné podmienky pre dostupnosť potravných zdrojov. V súčasnosti počas zimného obdobia vytvárajú reálne potravné zdroje len porasty ozimných obilnín a od jesene 2009 aj porasty repky olejnej. Podporný manažment pre tvorbu primeraných potravných zdrojov v kritickom zimnom období sa nevykonáva.

Odpochinok a nocovanie je viac-menej pravidelné, krdle na území CHVÚ odpočívajú v limite nad 70 % dní z celkového obdobia zimovania od priletu po odlet, ale podiel vyrušovania narastá a ohrozuje funkciu zimoviska. V EFP 2 a EFP 3 je podiel TTP pod 20 % z celkovej plochy. Poľovnícke využívanie poľovne upotrebitelných druhov zveri nemá na území EFP 2 určené ekologické limity vo vzťahu k priaznivému stavu vybraných druhov. Predačný tlak významnejšie neohrozuje funkčnosť zimovísk (odpočinku a nocovania). Vyrušovanie nie je dostatočne eliminované, vstup na územie CHVÚ nie je obmedzený, dozor na zamedzenie vyrušovania nebol zriadený a prístup do územia nie je regulovaný a kontrolovaný.

3.1.1.3 Cieľový stav kritériových európsky významných druhov vtákov

Drop fúzatý (*Otis tarda*)

Cieľom je dosiahnutie priaznivého stavu najmenej v hodnotení kritéria „B“ s nasledovnými parametrami: v pravidelnom reprodukčnom procese bude zapojených 10 – 15 aktívnych slielok. Hniezdna populácia bude stabilná. Počas zimovania bude pravidelne zaznamenaných 150 až 300 jedincov na lokalite v CHVÚ. Hniezdny biotop bude mať pôvodný charakter otvorenej krajiny s možnosťami na hniezdenie na ploche vyše 60 - 80 % územia CHVÚ. Súčasťou hniezdného biotopu budú potravné teritória. V CHVÚ sa budú postupne uplatňovať manažmentové opatrenia (uvedené v bode 3.1.1.1). Početnosť a diverzita poľovne upotrebitelných druhov v EFP 1 a EFP 3 bude primerane ovplyvňovaná výkonom poľovníckeho práva. Početnosť vybraných predátorov bude udržiavaná na úrovni ekologicky primeraného predačného tlaku určeného odborným dozorom. Dozor na zamedzenie vyrušovania na území CHVÚ bude trvalo personálne zabezpečovaný, prístup na územie CHVÚ je regulovaný a kontrolovaný. Všetky činnosti využívania územia majú stanovené ekologické limity bez ohrozujúcich vplyvov vyrušovania hniezdiacich jedincov a zimujúcich krdľov. Letecká aplikácia chemických látok a hnojív sa v CHVÚ nevykonáva. Spoločná plocha hniezdných a potravných biotopov bude stabilná a v záujme využívania územia sa nebude zmenšovať. Využívanie územia nebude v priamom rozpore s opatreniami pre ekologicky šetrné využívanie územia a aktivity využívania v priebehu hniezdenia neohrozujú prirodzené funkcie hniezdného biotopu na ploche 60 - 80 % plochy územia CHVÚ. Manažment obhospodarovania a využívania územia bude v súlade s opatreniami schváleného PS.

Sokol červenonohý (*Falco vespertinus*)

Cieľom je dosiahnutie priaznivého stavu najmenej v hodnotení kritéria „B“ s nasledovnými parametrami: udržanie populácie druhu na úrovni minimálne 10 hniezdiacich párov, za optimum sa považuje hniezdenie minimálne 20 párov daného druhu, resp. voľnej hniezdnej kolónie s vyšším počtom párov. Havranovité vtáky vytvoria dostatočnú ponuku hniezdných príležitostí, minimálne 2 vhodné hniezda na 1 pár v domovskom okrsku. Vplyv predátorov bude kontrolovaný a eliminovanie vplyvu predátorov bude vykonávané v nevyhnutnej miere, vzájomné vzťahy hniezdiacich dravcov a sov nebudú ovplyvňovať reprodukčný proces *Falco vespertinus* so stratami pod 20% celkovej produktivnosti. Štruktúra, vek a diverzita existujúcich drevín bude vytvárať podmienky pre hniezdenie viac ako 20 párov, počet vhodných prirodzených hniezd bude v rozmedzí počtu od 40 do 60. Územie CHVÚ bude tvoriť od 30 do 40 % TTP a úhorov a plocha s vysadenými nevhodnými plodinami nebude presahovať na území CHVÚ 40 %. Na ploche od 40 do 60 % územia CHVÚ dôjde k obnove pôvodných štruktúr biotopov, 30 – 60 % drevín na území CHVÚ budú pôvodné. Pri obhospodarovaní budú akceptované návrhy opatrení schváleného PS. V CHVÚ sa budú postupne uplatňovať manažmentové opatrenia (uvedené v bode 3.1.1.1.). Diverzita a početnosť troficky významných druhov rastlín a živočíchov na TTP bude uspokojivá. Kapacita a štruktúra existujúcich drevín v CHVÚ bude uspokojivo vyhovovať hniezdnym nárokom druhu a bude existovať dostatočná rezerva pre cieľovú početnosť párov. K

nekontrolovanému výrubu drevín nebude dochádzať. Všetky činnosti využívania územia budú mať stanovené ekologické limity bez ohrozujúcich vplyvov na hniezdiace jedince. Dozor na zamedzenie vyrušovania na území CHVÚ bude trvalo personálne zabezpečovaný. Prístup na územie CHVÚ bude regulovaný a kontrolovaný. Bude možné eliminovať aktivity ohrozujúce reprodukčný proces, alebo ohrozenie dospelých jedincov. Priestor CHVÚ bude trvalo bez rizika zranenia na vodičoch VN. Letecká aplikácia chemických látok a hnojív sa v CHVÚ nebude vykonávať.

Hus bieločelá (*Anser albifrons*), hus siatinná (*Anser fabalis*) a hus divá (*Anser anser*)

Cieľom je dosiahnutie priaznivého stavu najmenej v hodnotení kritéria „B“ s nasledovnými parametrami: početnosť husí v mesiacoch november až marec zistená v počtoch 2500 až 5000 jedincov, ktoré budú pravidelne odpočívať na území CHVÚ v limite 70 až 80 % dní z celkového obdobia zimovania od priletu po odlet. Na zimovisku sa nebude vykonávať obhospodarovanie a činnosti, ktoré obmedzuje funkčnosť nocovísk a odpočinku. Biotop má pôvodný charakter otvorenej krajiny, v EFP 2 je podiel TTP 20 až 30 % z celkovej plochy. Údržba biotopu pre zachovanie primeraného charakteru biotopu je vykonávaná v nevyhnutnom rozsahu. V CHVÚ sa budú postupne uplatňovať manažmentové opatrenia (uvedené v bode 3.1.1.1.). Početnosť a diverzita poľovne upotrebitelných druhov na odpočinkových plochách EFP 2 nebude od októbra do marca ovplyvňovaná výkonom poľovníckeho práva. Početnosť vybraných predátorov bude udržiavaná na úrovni primeraného predáčneho tlaku. Dozor na zamedzenie vyrušovania na území CHVÚ bude trvalo personálne zabezpečovaný, prístup na územie CHVÚ bude regulovaný a kontrolovaný. Všetky činnosti využívania územia budú mať stanovené ekologické limity bez ohrozujúcich vplyvov vyrušovania zimujúce krdle. Plochy nocovísk a odpočinkových stanovišť budú stabilné a v záujme využívania územia sa nebudú zmenšovať. Využívanie územia nebude v priamom rozpore s opatreniami pre ekologicky šetrné využívanie územia a aktivity využívania v priebehu zimovania nebudú ohrozovať prirodzené funkcie biotopu. Manažment obhospodarovania a využívania územia bude v súlade s opatreniami schváleného PS.

3.1.2. Postavenie v ekologických sieťach (sústavách)

V riešenom území boli charakterizované nasledovné ekologické siete - RÚSES mesta Bratislavy. Prvky kostry MÚSES boli charakterizované v rámci územnoplánovacej dokumentácie. Tvoria ich biocentrá a biokoridory miestneho významu, ktoré sú v danom type krajiny vymedzené na zvyškoch lesných porastov, trávnych porastoch alebo vodných plochách a plochách starých zazemnených ramien a starých dobývacích priestorov. Návrh kostry MÚSES je navrhovaný nielen pre zvýšenie biodiverzity daného typu krajiny poľnohospodárskeho charakteru s nízkym podielom lesov, ale aj prínosom k zníženiu vplyvu veternej erózie a tým k ochrane poľnohospodárskej pôdy. Územie je identifikované ako Významné vtáčie územie od roku 1992.

CHVÚ Sysľovské polia priamo nadväzuje na susediace osobitne chránené územia (Special Protection Areas, SPAs) európskej sústavy chránených území NATURA 2000 v Rakúsku (Parndorfer Platte-Heideboden SPA) a Maďarsku (Mosoni-Sík SPA). Tieto územia tvoria jeden spoločný celok, kde je predmetom ochrany drop fúzatý.

3.1.3. Osobitné záujmy

Záujmy poľovníctva: udržiavanie zvýšených stavov poľovne významných druhov a eliminácia predátorov.

3.2. Socioekonomické hodnotenie

Hospodársky a spoločenský význam lokality spočíva predovšetkým v poľnohospodárskom využívaní ornej pôdy. Táto forma využitia krajiny je určujúca jednak pre udržiavanie zamestnanosti, zachovanie tradičného spôsobu hospodárenia, remesiel, ako aj tradičného spôsobu života. Problematika kultúrneho a náboženského využitia je spracovaná v rámci kapitoly 2.6.2. "Kultúrne dedičstvo a náboženské aktivity". Lokalita nemá prakticky žiaden význam z krajinárskeho ani estetického hľadiska, pretože sa jedná o krajinu zdevastovanú intenzívnym poľnohospodárskym využívaním. Čo sa týka výchovy a vzdelávania – osobitne spracované v rámci kapitoly 2.6.1.8. – Vzdelávanie. Vzhľadom na skutočnosť, že sa jedná o krajinu silne zmenenú činnosťou človeka, s veľkým poľnohospodárskym potenciálom, výskum by sa mal zamerať na adaptívne zmeny jednotlivých zložiek ekosystému vo vzťahu k využívaniu krajiny.

3.2.1. Stav a využívanie územia v minulosti

Územie bolo od dávnej minulosti využívané výlučne poľnohospodársky, avšak v porovnaní so súčasnosťou sa pestovanie poľnohospodárskych plodín realizovalo na podstatne menších plochách pri zachovaní mozaikovitého charakteru. K tejto maloplošnej a pestrejšej forme poľnohospodárstva by mal smerovať i súčasný manažment územia. Osobitný význam v minulosti mala rôznorodá štruktúra krajiny, v ktorej okrem pestovateľskej činnosti dominovala živočíšna výroba, vďaka ktorej bol v území vysoký podiel pasienkových biotopov. Maloplošné pestovanie kultúr, vysoký podiel pasienkov a podstatne nižší podiel využívania chemických látok mal nenahraditeľný vplyv na stabilitu biodiverzity a vytváral diametrálne odlišné podmienky s pozitívnymi ekologickými parametrami. Tým, že nedochádzalo k používaniu chemických látok bola diverzita flóry podstatne vyššia a nadväzne bola vyššia aj diverzita bezstavovcov. Významný vplyv mala aj podstatne nižšia koncentrácia obyvateľstva a nižšie nároky na využívanie krajiny.

3.2.2. Spoločenský a ekonomický význam územia

V rámci CHVÚ Sysľovské polia má pre spoločenský a ekonomický význam územia rozhodujúcu úlohu poľnohospodárstvo. Poľnohospodárska výroba, aj po istej redukcii pracovných miest, ostáva naďalej jedinou ekonomickou aktivitou územia a využíva veľmi priaznivé podmienky tejto oblasti.

Z hľadiska vodného hospodárstva majú hospodársky význam zásoby podzemnej vody vo zavodnenej štrkovej vrstve. Asi 1/2 územia leží na vodnom zdroji a z tejto skutočnosti vyplýva aj ďalšie obmedzenie jeho využívania, ktoré má analogický charakter ako záujmy ochrany prírody.

Územie CHVÚ Sysľovské polia je celoplošne poľovnícky využívané.

3.2.3. Význam pre vzdelávanie, výchovu a výskum

V chránenom území nie sú zastúpené kultúrne hodnoty, pamiatky predstavujúce ukážku charakteristického spôsobu osídlenia, rázu krajiny, pútnické miesta, ktoré by mohli významne ovplyvňovať manažment územia a mali by byť zohľadnené v stanovených cieľoch a opatreniach starostlivosti. Výnimkou je archeologická lokalita tzv. Jantárovej cesty, plánované opatrenia však neovplyvnia charakter a pôvodnosť tejto lokality. Veľká časť tejto lokality po základnom výskume bola prekrytá výstavbou rýchlostnej komunikácie D2. Ostatné archeologicky významné plochy sú prekryté poľnohospodársky využívanou ornou pôdou.

Predmet ochrany územia - avifauna - ho predurčuje pre vzdelávanie, výchovu a výskum, i keď jeho charakter a súčasné technické vybavenie nezodpovedá tomu, aby mohlo byť na daný účel v plnej miere využívané. Vzhľadom na túto skutočnosť bude potrebné spracovať osobitný plán vzdelávania a zabezpečiť patričné materiálno-technické vybavenie. Cieľovou skupinou takéhoto vzdelávania bude školská mládež a vybrané skupiny verejnosti. Predpokladá sa zapojenie osôb zaujímajúcich sa o ochranu avifauny v intenzívnej poľnohospodárskej krajine.

V nadväznosti na ciele programu starostlivosti sa však uvažuje aj s viacerými aktivitami pre vzdelávanie verejnosti. Náučný chodník v CHVÚ Sysľovské polia, ktorého súčasťou sú aj informačné tabule poskytnú návštevníkom základné informácie o význame chráneného územia a predmete jeho ochrany. Všetky aktivity sú naplánované v súlade s vytvorením podmienok kontrolovanej návštevnosti, ktorá nebude ohrozovať predmet ochrany. Vytvorením podmienok pre atraktívne vzdelávanie verejnosti sa predpokladá významné zvýšenie návštevnosti územia využívajúcej rekreačno-hospodárske zázemie cestovného ruchu priľahlých mestských častí.

3.3. Členenie územia na ekologicko-funkčné priestory

3.3.1. Ekologicko-funkčné priestory (EFP)

EFP boli vymedzené na základe zoskupenia a výskytu kritériových druhov vtákov, ktoré majú rovnaké časové alebo priestorové nároky na biotop alebo jeho časť. EFP je charakterizovaný homogenitou ekologických podmienok a jednotným funkčným zameraním z hľadiska cieľov ochrany prírody, pričom je v území priestorovo opakovateľnou jednotkou. Na plochách zahrnutých do jedného EFP v rozličných častiach územia sa teda uplatňuje rovnaký, alebo podobný „model manažmentu“.

EFP 1 je kľúčovým územím CHVÚ Sysľovské polia, jeho postavenie vyplýva z charakteru biotopov ktoré obsahuje, ich homogenity, priestorového umiestnenia a využívania kritériovými druhmi, jeho základné postavenie vyplýva z významných funkcií reprodukcie, získavania potravy a odpočinku dvoch kritériových druhov dropa fúzatého (*Otis tarda*) a sokola červenonohého (*Falco vespertinus*).

EFP 1 - 1 014, 4006 ha - pravidelné hniezdiská a tokaniská kritériových druhov dropa fúzatého a sokola červenonohého:

K. ú. Rusovce

1247/2, 1249/2, 1250/2, 1251, 1252, 1253, 1254, 1255, 1256, 1257, 1258, 1259, 1260, 1261, 1262, 1263, 1265, 1266, 1267, 1268, 1269, 1270, 1271/1, 1271/2, 1272, 1273/4, 1273/5, 1273/6, 1273/8, 1273/9, 1273/62, 1273/63, 1274/1, 1274/2, 1274/5, 1274/6, 1275/1, 1275/2, 1276, 1277/1, 1277/2, 1278/4, 1278/6, 1278/13, 1279/1, 1280, 1281/1, 1281/3, 1281/4, 1283/5, 1283/16, 1283/25, 1283/27, 1283/138, 1283/139,

K. ú. Jarovce

968 č, 973/1, 973/2, 974/10, 974/11, 974/16, 975/1, 975/2,
č – časť parcely

EFP 2 má kľúčový význam predovšetkým z hľadiska nezastupiteľnej funkcie odpočinkových a potravných stanovišť v zimnom období pre kritériové druhy, predovšetkým pre dropa fúzatého (*Otis tarda*) a hus bieločelú (*Anser albifrons*), hus siatinnú (*Anser fabalis*) a hus divú (*Anser anser*).

Základné postavenie EFP 2 vyplýva z významných funkcií otvoreného biotopu vhodného pre zimovanie, získavanie potravy a odpočinku kritériových druhov.

EFP 2 - 299,7203 ha - pravidelné zimovisko a nocovisko kritériových druhov: husí siatinných, h. bieločelých a dropa fúzatého

K.ú. Čunovo

714/1, 714/4, 714/15, 716/1, 716/3, 718/2, 718/10, 718/11, 718/14, 720/1, 720/2, 720/3, 720/4, 721/1, 721/2, 721/3, 721/4, 721/6, 722/1, 722/2, 722/3, 723/1, 723/2, 723/3, 724/6, 725/4

EFP 3 – jeho kľúčový význam vyplýva zo všetkých troch aspektov, funkcie reprodukčných stanovišť, získavania potravy ale i zimovania kritériových druhov. Na reprodukciu je využívané oboma druhmi dropom fúzatým (*Otis tarda*) a sokolom červenonohým (*Falco vespertinus*) s nižšou intenzitou a zimovanie dropa a divých husí má sezónny charakter, ktorý určuje plošné rozmiestnenie zimnej vegetácie využiteľnej ako potravný zdroj.

EFP 3 - 458, 8222 ha - nepravidelné hniezdiská kritériových druhov dropa fúzatého a sokola červenonohého a sezónne zimoviská dropa fúzatého a divých husí:

K. ú. Jarovce

969/9, 969/10, 969/11, 970, 971/1, 971/2, 972/4, 972/5, 972/6, 972/13 č., 972/14 č., 972/15, 972/16, 972/33, 972/34, 976/13, 976/16, 976/17, 977/27 č., 977/29, 985/9 č., 985/10, 985/11 č., 985/18 č., 985/20 č., 985/21, 991, 992/10 č., 992/11, 993 č., 994/9 č.

č – časť parcely

Opatrenia:

Vzhľadom na malú výmeru CHVÚ Sysľovské polia s nízkym počtom kritériových druhov sú opatrenia navrhované vo všetkých EPF, t.j. 1-3, súčasne.

Mapa členenia CHVÚ na ekologicko - funkčné priestory je v prílohe č.7.6.

4. CIELE A OPATRENIA

Ciele a opatrenia na dosiahnutie priaznivého stavu v zmysle § 5 Zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny, predovšetkým zohľadňujú: priority manažmentu územia, t.j. potreby biotopov a druhov, ktorých zachovanie a ochrana sú prvoradé, potenciálne možnosti zlepšenia kvality územia, ekologickej stability jeho biotopov, diverzity a početnosti druhov so zámerom dosiahnutia trvalo udržateľného priaznivého stavu.

4.1. Strategické ciele na dosiahnutie priaznivého stavu

- 4.1.1. Zlepšiť súčasný nepriaznivý stav kritériových európsky významných druhov vtákov *Otis tarda* a *Falco vespertinus*
- 4.1.2. Zachovať súčasný stav kritériových európsky významných druhov vtákov *Anser* sp.
- 4.1.3. Zvýšiť environmentálne povedomie miestnych obyvateľov a zlepšiť spoluprácu s vlastníkmi a správcami pozemkov pri ochrane vtáctva
- 4.1.4. Zlepšiť úroveň medzinárodnej spolupráce pri ochrane dropa fúzatého, vrátane plnenia záväzkov vyplývajúcich z „Memoranda o porozumení pri ochrane a manažmente stredoeurópskej populácie dropa fúzatého“

4.2. Operatívne ciele na dosiahnutie priaznivého stavu biotopov a druhov v CHVÚ

Sú vyjadrením ako dosiahnuť dlhodobé ciele starostlivosti berúc do úvahy limitujúce a modifikujúce faktory.

- 4.2.1. Dosiahnuť stabilný trend populácie *Otis tarda* a zvýšiť početnosť jeho populácie o 50%
- 4.2.2. Dosiahnuť stabilný trend populácie *Falco vespertinus* a zvýšiť početnosť jeho populácie o 50%
- 4.2.3. Udržať stabilný trend zimujúcej populácie *Anser* sp.

- 4.2.4. Zvýšiť úroveň informovanosti o význame CHVÚ a predmete jeho ochrany u miestnych obyvateľov o 20%
- 4.2.5. Zachovať výmeru nelesnej drevinovej vegetácie (ďalej len „NDV“) vo vybraných častiach CHVÚ
- 4.2.6. Presadzovať ekologické poľnohospodárske stratégie
- 4.2.7. Eliminovať negatívne antropické faktory v CHVÚ
- 4.2.8. Pripraviť východiskové podmienky pre výkup pozemkov v kľúčových častiach CHVÚ

4.3. Navrhované opatrenia

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
4.2.1. Dosiahnuť stabilný trend populácie <i>Otis tarda</i> a zvýšiť početnosť jeho populácie o 50%			
4.2.1.1.	Každoročne zabezpečiť výskum a monitoring <i>Otis tarda</i> , vyhodnocovať priaznivý stav populácie a priaznivý stav biotopov <i>Otis tarda</i> v CHVÚ	EFP 1, 2, 3	VP
4.2.1.2.	Každoročne strážiť tokaniská, nocoviská a zimoviská <i>Otis tarda</i>	EFP 1, 2, 3	VP
4.2.1.3.	Pripraviť a presadzovať agroenvironmentálne schémy (podrobnosti v opatrení 4.2.6.1)	EFP 1, 2, 3	VP
4.2.1.4.	V prípade potreby každoročne vykonávať zimné prikrmovanie <i>Otis tarda</i> (kapustovité rastliny)	EFP 1, 2, 3	VP
4.2.1.5	Zabezpečiť manažment na pozemkoch vykúpených v rámci projektu LIFE 05NAT/SK/000115 "Ochrana dropa fúzatého na Slovensku"	EFP 1	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
4.2.2. Dosiahnuť stabilný trend populácie <i>Falco vespertinus</i> a zvýšiť početnosť jeho populácie o 50%			
4.2.2.1.	Každoročne zabezpečiť výskum a monitoring <i>Falco vespertinus</i> , vyhodnocovať priaznivý stav populácie druhu a priaznivý stav biotopov <i>Falco vespertinus</i> v CHVÚ	EFP 1,2,3	VP
4.2.2.2.	Každoročne zabezpečiť kontrolu hniezdisk <i>Falco vespertinus</i>	EFP 1,2,3	VP
4.2.2.3.	Pripraviť a presadzovať agroenvironmentálne schémy (podrobnosti v opatrení 4.2.6.1)	EFP 1,2,3	VP
4.2.2.4.	Zabezpečiť manažment na pozemkoch vykúpených v rámci projektu LIFE 05NAT/SK/000115 "Ochrana dropa fúzatého na Slovensku"	EFP 1	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
4.2.3. Udržať stabilný trend zimujúcej populácie <i>Anser sp.</i>			
4.2.3.1.	Každoročne zabezpečiť výskum a monitoring <i>Anser sp.</i> , vyhodnocovať priaznivý stav zimujúcej populácie a priaznivý stav biotopov <i>Anser sp.</i> v CHVÚ	EFP 1,2,3	VP

4.2.3.2.	Zabezpečiť manažment na pozemkoch vykúpených v rámci projektu LIFE 05NAT/SK/000115 "Ochrana dropa fúzatého na Slovensku"	EFP 1	VP
----------	--	-------	----

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
4.2.4. Zvýšiť úroveň informovanosti o význame CHVÚ a predmete jeho ochrany u miestnych obyvateľov o 20%			
4.2.4.1.	Pripraviť a vydať informačno-propagačné materiály pre základné a stredné školy k problematike ochrany vtáctva		SP
4.2.4.2.	Pripraviť a realizovať 3 workshopy pre vlastníkov a správcov pozemkov v CHVÚ o význame a predmete ochrany (jeden pre m.č. Jarovce, druhý pre m.č. Rusovce a tretí pre m.č. Čuňovo)		SP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
4.2.5. Zachovať výmeru NDV vo vybraných častiach CHVÚ			
4.2.5.1.	Zabezpečiť revitalizáciu a starostlivosť o existujúcu NDV	EFP 1, 2, 3	SP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
4.2.6. Presadzovať ekologické poľnohospodárske stratégie			
4.2.6.1.	Prípraviť a presadzovať agroenvironmentálne schémy, najmä nasledovné opatrenia: - Zabezpečiť najmenej 70 % podiel ozimných obilnín, repky olejnej, viacročných krmovín, tráv na ornej pôde a medziplodín na ploche zaradenej do agroenvironmentálneho opatrenia v CHVÚ za účelom zlepšenia priaznivého stavu biotopov dropa fúzatého - Zvýšiť podiel TTP, tráv na ornej pôde a dočasných úhorov na poľnohospodárskej pôde v kľúčových častiach výskytu <i>Otis tarda</i>, <i>Falco vespertinus</i>, <i>Anser sp.</i> minimálne na 10% z celkovej výmery CHVÚ - Na všetkých plochách poľnohospodárskej pôdy v CHVÚ realizovať environmentálne prijateľné postupy pri jej obhospodarovaní (pri mulčovaní, kosbe trávnych porastov a žatve poľnohospodárskych plodín vždy postupovať smerom od stredu k okraju alebo od jednej strany pozemku k druhej strane pozemku, pri kosbe a žatve používať výstražné zariadenia - Nepoužívať chemické prípravky na ochranu rastlín, ktoré sú zakázané pre chránené vtáčie územia - Zabezpečiť najmenej 20-30 % podiel viacročných krmovín, tráv na ornej pôde a TTP na ploche z celkovej výmery CHVÚ za účelom zlepšenia priaznivého stavu biotopov <i>Falco vespertinus</i> - Obmedziť hospodársku činnosť na hniezdnych lokalitách v termínoch od 1. marca do 31. júla v okruhu 150 m od hniezda dropa fúzatého a 50 m od hniezda sokola červenohého, vyznačených ŠOP SR na poľnohospodárskych pozemkoch - Okrem špecifického agroenvironmentálneho opatrenia pre ochranu biotopov dropa fúzatého a sokola červenohého uplatňovať aj iné agroenvironmentálne opatrenia (napr. ochrana proti erózii, základná podpora, ekologické poľnohospodárstvo), ktoré majú pozitívny vplyv na stav biotopov cieľových druhov vtákov	EFP 1, 2, 3	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
4.2.7. Eliminovať negatívne antropické faktory v CHVÚ			
4.2.7.1.	Uplatňovať ustanovenia uvedené vo vyhláške MŽP SR č. 234/2006, ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Sysľovské polia	EFP 1, 2, 3	VP

Číslo opatrenia	Opatrenie	Lokalita	Priorita
4.2.8. Pripraviť východiskové podmienky pre výkup pozemkov v kľúčových častiach CHVÚ			
4.2.8.1.	Analyzovať vlastnícke vzťahy a vypracovať zámer výkupu pozemkov v CHVÚ (pre možné využitie v ďalších projektoch)	EFP 1, 2, 3	VP

4.4. Realizačné projekty

1. Názov projektu a kód	CHVUSP- P1: Stabilizácia populácie <i>Otis tarda</i>
2. Príslušný operatívny cieľ	4.2.1. Dosiahnuť stabilný trend populácie <i>Otis tarda</i> a zvýšiť početnosť jeho populácie o 50%
3. Opatrenia	4.2.1.1 - 4.2.1.5
4. Priorita	vysoká
5. Miesto realizácie	EFP 1, 2, 3
6. Dátum začiatku a ukončenia	2010-2019
7. Zodpovedný rezort	MŽP SR
8. Zdroj	štátny rozpočet
9. Náklady na realizáciu	Spolu 31 750 € (10 rokov x 3 175 €)
10. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Technické vybavenie – terénne motorové vozidlo, digitálny fotoaparát, pozorovacia technika, GPS, kancelárska technika (disponuje ŠOP SR) Obdobie realizácie: I-XII Podmienky realizácie (prostredníctvom zamestnancov ŠOP SR): - realizovať monitoring podľa vopred určenej metodiky - využiť výsledky monitoringu pre účely vyhodnotenia priaznivého stavu druhu a biotopov - stráženie vykonávať pochôdzkou a kontrolou prístupov k lokalitám - zaznamenávať všetky pohyby vozidiel a osôb (formulár) - podozrivé vozidlá, osoby a iné dôležité zistenia (poškodenie biotopov) zdokumentovať (vrátane fotodokumentácie) - pri kontrolách spolupracovať s miestnymi poľovníkmi a políciou - spolupráca s užívateľmi a vlastníkami pozemkov pri tvorbe manažmentových opatrení - realizácia manažmentových opatrení na pozemkoch vykúpených v rámci LIFE 05NAT/SK/000115 "Ochrana dropa fúzatého na Slovensku" (6,5 ha)
11. Obdobie pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	každoročne IX. mesiac
12. Spôsob vyhodnotenia projektu	Správa o realizácii projektu, mapový výstup v GIS, fotodokumentácia

1. Názov projektu a kód	CHVUSP-P2: Stabilizácia populácie <i>Falco vespertinus</i>
2. Príslušný operatívny cieľ	4.2.2. Dosiahnuť stabilný trend populácie <i>Falco vespertinus</i> a zvýšiť početnosť jeho populácie o 50%
3. Opatrenia	4.2.2.1. - 4.2.2.4.
4. Priorita	vysoká
5. Miesto realizácie	EFP 1, 2, 3
6. Dátum začiatku a ukončenia	2010-2019
7. Zodpovedný rezort	MŽP SR

8. Zdroj	štátny rozpočet
9. Náklady na realizáciu	Náklady budú pokryté v rámci CHVUSP- P1
10. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Technické vybavenie – terénne motorové vozidlo, digitálny fotoaparát, pozorovacia technika, GPS, kancelárska technika (disponuje ŠOP SR) Obdobie realizácie: IV.-X. Podmienky realizácie (prostredníctvom zamestnancov ŠOP SR): - realizovať monitoring podľa vopred určenej metodiky - využiť výsledky monitoringu pre účely vyhodnotenia priaznivého stavu druhu a biotopov - stráženie vykonávať pochôdzkou a kontrolou prístupov k lokalitám - zaznamenávať všetky pohyby vozidiel a osôb (formulár) - podozrivé vozidlá, osoby a iné dôležité zistenia (poškodenie biotopov) zdokumentovať (vrátane fotodokumentácie) - pri kontrolách spolupracovať s miestnymi poľovníkmi a políciou - spolupracovať s užívateľmi a vlastníkami pozemkov pri tvorbe manažmentových opatrení - realizácia manažmentových opatrení na pozemkoch vykúpených v rámci LIFE 05NAT/SK/000115 "Ochrana dropa fúzatého na Slovensku" (6,5 ha)
11. Obdobie pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	každoročne X. mesiac
12. Spôsob vyhodnotenia projektu	Správa o realizácii projektu, mapový výstup v GIS, fotodokumentácia

1. Názov projektu a kód	CHVUSP-P3: Stabilizácia zimujúcej populácie <i>Anser sp.</i>
2. Príslušný operatívny cieľ	4.2.3. Udržať stabilný trend zimujúcej populácie <i>Anser sp.</i>
3. Opatrenia	4.2.3.1.- 4.2.3.2
4. Priorita	vysoká
5. Miesto realizácie	EFP 1, 2, 3
6. Dátum začiatku a ukončenia	2010-2019
7. Zodpovedný rezort	MŽP SR
8. Zdroj	štátny rozpočet
9. Náklady na realizáciu	Náklady budú pokryté v rámci CHVUSP- P1
10. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Technické vybavenie – terénne motorové vozidlo, digitálny fotoaparát, pozorovacia technika, GPS, kancelárska technika (disponuje ŠOP SR) Obdobie realizácie: X.-III. Podmienky realizácie (prostredníctvom zamestnancov ŠOP SR): - realizovať monitoring podľa vopred určenej metodiky - využiť výsledky monitoringu pre účely vyhodnotenia priaznivého stavu druhu a biotopov - pri monitoringu spolupracovať s miestnymi poľovníkmi a políciou - spolupracovať s užívateľmi a vlastníkami pozemkov pri tvorbe manažmentových opatrení - realizácia manažmentových opatrení na pozemkoch

	vykúpených v rámci LIFE 05NAT/SK/000115 "Ochrana dropa fúzatého na Slovensku" (6,5 ha)
11. Obdobie pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	každoročne IV. mesiac
12. Spôsob vyhodnotenia projektu	Správa o realizácii projektu, mapový výstup v GIS, fotodokumentácia

1. Názov projektu a kód	CHVUSP-P4: Zvýšenie environmentálneho povedomia verejnosti
2. Príslušný operatívny cieľ	4.2.4. Zvýšiť úroveň informovanosti o význame CHVÚ a predmete jeho ochrany u miestnych obyvateľov o 20%
3. Opatrenia	4.2.4.1., 4.2.4.2.
4. Priorita	stredná
5. Miesto realizácie	Rusovce, Jarovce, Čuňovo
6. Dátum začiatku a ukončenia	2011-2012 2011: príprava a zorganizovanie 3 workshopov 2012: príprava a tlač propagačných materiálov
7. Zodpovedný rezort	MŽP SR
8. Zdroj	štátny rozpočet
9. Náklady na realizáciu	Spolu 4700 € (2 roky: 1x 800€; 1x 3900€)
10. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Technické vybavenie – kancelárska a prezentačná technika (disponuje ŠOP SR) Obdobie realizácie: X.-III. Podmienky realizácie (prostredníctvom zamestnancov ŠOP SR): - organizačne zabezpečiť workshopy (priestory, technika, program, pozvánky) - vypracovať podklady k vydaniu informačno-propagačných materiálov (text, fotodokumentácia) - zabezpečiť VO na grafické spracovanie a tlač - realizácia grafického spracovania a tlač – dodávateľsky
11. Obdobie pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	každoročne IV. mesiac
12. Spôsob vyhodnotenia projektu	Správa o realizácii projektu, fotodokumentácia zo stretnutí, prezenčné listiny, informačno-propagačné materiály

1. Názov projektu a kód	CHVUSP-P5: Starostlivosť a revitalizácia nelesnej drevinovej vegetácie
2. Príslušný operatívny cieľ	4.2.5. Zachovať výmeru NDV vo vybraných častiach CHVÚ
3. Opatrenia	4.2.5.1.
4. Priorita	stredná
5. Miesto realizácie	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia	2010-2014
7. Zodpovedný rezort	MŽP SR
8. Zdroj	mimorozpočtové zdroje

9. Náklady na realizáciu	Spolu 64 000 € (5 rokov: 2x17 000, 3x10 000 €)
10. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Technické vybavenie – kancelárska technika (disponuje ŠOP SR) Obdobie realizácie: jar a jesenné mesiace Podmienky realizácie (prostredníctvom zamestnancov ŠOP SR): - zmapovať stav NDV - spracovať zoznam druhov vhodných na revitalizáciu NDV - identifikovať parcely a vlastníkov/užívateľov pozemkov - zabezpečiť súhlasy vlastníkov /užívateľov pozemkov - zabezpečiť VO - predpokladá sa externé dodávateľské zabezpečenie revitalizácie
11. Obdobie pre vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	každoročne V. mesiac
12. Spôsob vyhodnotenia projektu	Správa o realizácii projektu, fotodokumentácia, mapové a GIS výstupy

1. Názov projektu a kód	CHVUSP-P6: Presadzovanie ekologického poľnohospodárstva a eliminácia negatívnych antropických faktorov v CHVÚ za účelom dosiahnutia priaznivého stavu biotopov
2. Príslušný operatívny cieľ	4.2.6. Presadzovať ekologické poľnohospodárske stratégie 4.2.7. Eliminovať negatívne antropické faktory v CHVÚ 4.2.8. Pripraviť východiskové podmienky pre výkup pozemkov v CHVÚ
3. Opatrenia	4.2.6.1., 4.2.7.1., 4.2.8.1.
4. Priorita	vysoká
5. Miesto realizácie	CHVÚ
6. Dátum začiatku a ukončenia	2010 – 2012: vypracovať návrh agroenvironmentálnych opatrení pre nové programovacie obdobie 2012 – 2019: presadzovanie agroenvironmentálnych opatrení 2010-2019: zabezpečiť dozor nad dodržiavaním ustanovení vyhlášky MŽP SR č. 234/2006 2010 - 2012 vypracovať analýzu vlastníckych vzťahov
7. Zodpovedný rezort	MŽP SR
8. Zdroj	štátny rozpočet
9. Náklady na realizáciu	Spolu 25 000 € (10 rokov: x 2 500 €)
10. Špecifikácia potrebného technického vybavenia, času a dĺžky obdobia jeho potreby	Technické vybavenie – kancelárska technika, motorové vozidlo (disponuje ŠOP SR) Obdobie realizácie: I.-XII Podmienky realizácie (prostredníctvom zamestnancov ŠOP SR): - vypracovať návrh agroenvironmentálnych opatrení pre nové programovacie obdobie - zabezpečiť dozor nad dodržiavaním ustanovení vyhlášky MŽP SR č. 234/2006 - vypracovať analýzu vlastníckych vzťahov
11. Obdobie pre	každoročne V. mesiac

vyhodnotenie výsledkov plnenia úloh	
12. Spôsob vyhodnotenia projektu	Správa o realizácii projektu, fotodokumentácia, mapové a GIS výstupy

4.5. Prehľad realizačných projektov a predpokladaných nákladov programu starostlivosti

OZNAČENIE PROJEKTU	NÁZOV PROJEKTU	ROK / €										SPOLU / € /	štátny rozpočet/mimorozpočtové zdroje
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
CHVUSP-P1	Stabilizácia populácie <i>Otis tarda</i>	3 175	3 175	3 175	3 175	3 175	3 175	3 175	3 175	3 175	3 175	31 750	štátny rozpočet
CHVUSP-P2	Stabilizácia populácie <i>Falco vespertinus</i>	finančne pokryté v rámci CHVUSP - P1	finančne pokryté v rámci CHVUSP - P1	finančne pokryté v rámci CHVUSP - P1	finančne pokryté v rámci CHVUSP - P1	finančne pokryté v rámci CHVUSP - P1	finančne pokryté v rámci CHVUSP - P1	finančne pokryté v rámci CHVUSP - P1	finančne pokryté v rámci CHVUSP - P1	finančne pokryté v rámci CHVUSP - P1	finančne pokryté v rámci CHVUSP - P1	finančne pokryté v rámci CHVUSP - P1-	štátny rozpočet
CHVUSP-P3	Stabilizácia zimujúcej populácie <i>Anser</i> sp.	finančne pokryté v rámci CHVUSP - P1	finančne pokryté v rámci CHVUSP - P1	finančne pokryté v rámci CHVUSP - P1	finančne pokryté v rámci CHVUSP - P1	finančne pokryté v rámci CHVUSP - P1	finančne pokryté v rámci CHVUSP - P1	finančne pokryté v rámci CHVUSP - P1	finančne pokryté v rámci CHVUSP - P1	finančne pokryté v rámci CHVUSP - P1	finančne pokryté v rámci CHVUSP - P1	finančne pokryté v rámci CHVUSP - P1-	štátny rozpočet
CHVUSP-P4	Zvýšenie environmentálneho povedomia verejnosti	-	800	3 900	-	-	-	-	-	-	-	4 700	štátny rozpočet
CHVUSP-P5	Starostlivosť a revitalizácia NDV	17 000	17 000	10 000	10 000	10 000	-	-	-	-	-	64 000	mimorozpočtové zdroje
CHVUSP-P6	Presadzovanie ekologického poľnohospodárstva a eliminácia negatívnych antropických faktorov v CHVÚ za účelom dosiahnutia priaznivého stavu biotopov	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	25 000	štátny rozpočet
SPOLU /€/		22 675	23 475	19 575	15 675	15 675	5 675	5 675	5 675	5 675	5 675	125 450	
Štátny rozpočet: 61 450 € Mimorozpočtové zdroje: 64 000 €													

5. SPÔSOB VYHODNOCOVANIA PROGRAMU STAROSTLIVOSTI

Logická matica vyhodnocovania programu starostlivosti

Cieľ alebo opatrenie	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	
<u>Strategické ciele:</u>			
4.1.1. Zlepšiť súčasný nepriaznivý stav kritériových európsky významných druhov vtákov <i>Otis tarda</i> a <i>Falco vespertinus</i>	Zvýšenie početnosti oproti roku 2005: <i>Otis tarda</i> o 50 % a <i>Falco vespertinus</i> o 50 %	Výsledky monitoringu, ISTB	
4.1.2. Zachovať súčasný stav kritériových európsky významných druhov vtákov <i>Anser</i> sp.	Dosiahnutie početnosti zimujúcej populácie <i>Anser</i> sp. v počte nad 5 000 ex	Výsledky monitoringu, ISTB	
4.1.3. Zvýšiť environmentálne povedomie miestnych obyvateľov a zlepšiť spoluprácu s vlastníckmi a správcami pozemkov pri ochrane vtáctva	Zvýšenie úrovne poznatkov o CHVÚ a problematike ochrany vtáčích druhov u cieľových skupín (žiaci základných a stredných škôl, vlastníci a správcovia pozemkov a pod.) o 20% /anketa, kvíz/, žiadne neopodstatnené písomné sťažnosti správcov pozemkov na neinformovanosť o realizovaných opatreniach	Výsledky opakovanej ankety /kvízu/ o CHVÚ a problematike ochrany vtáčích druhov, ponukový list prednášok, správy o prednáškovej činnosti, písomná dokumentácia podujatí (pozvánka, informačné články v tlači, správy o podujatiach), kópie informačných listov zaslaných vlastníkom a užívateľom pozemkov, záznamy z jednaní, dohody a zmluvy, fotodokumentácia	
4.1.4. Zlepšiť úroveň medzinárodnej spolupráce pri ochrane dropa fúzatého, vrátane plnenia záväzkov vyplývajúcich z „Memoranda o porozumení pri ochrane a manažmente stredoeurópskej populácie dropa fúzatého“	Aktívna účasť na medzinárodnom sčítaní dropov 1x /mes.; spoločné pracovné stretnutia 2x/rok, splnené záväzky vyplývajúce z „Memoranda...“	Výsledky sčítaní, záznamy z pracovných stretnutí fotodokumentácia, ročná správa o vyhodnotení záväzkov vyplývajúcich z „Memoranda...“ v archíve ŠOP SR	

Cieľ alebo opatrenie	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	
<u>Operatívne ciele:</u>			
4.2.1. Dosiahnuť stabilný trend populácie <i>Otis tarda</i> a zvýšiť početnosť jeho populácie o 50%	Zvýšenie početnosti o 50% oproti stavu v roku 2005	Výsledky monitoringu, ISTB	
4.2.2. Dosiahnuť stabilný trend populácie <i>Falco vespertinus</i> a zvýšiť početnosť jeho populácie o 50%	Zvýšenie početnosti o 50% oproti stavu v roku 2005	Výsledky monitoringu, ISTB	
4.2.3. Udržať stabilný trend zimujúcej populácie <i>Anser sp.</i>	Dosiahnutie pravidelnosti a stability zimujúcej populácie <i>Anser sp.</i>	Výsledky monitoringu, ISTB	
4.2.4. Zvýšiť úroveň informovanosti o význame CHVÚ a predmete jeho ochrany u miestnych obyvateľov o 20%	Zvýšenie úrovne informovanosti o význame CHVÚ a predmete jeho ochrany u cieľových skupín (žiaci základných a stredných škôl, vlastníci a správcovia pozemkov a pod.) o 20 % /anketa, kvíz/, zvýšenie záujmu o prednáškovú činnosť o 40%, využívanie náučného chodníka verejnosťou	Výsledky opakovanej ankety /kvízu/ o význame CHVÚ a predmete jeho ochrany u miestnych obyvateľov, pozvánky, fotodokumentácia	
4.2.5. Zachovať výmeru NDV vo vybraných častiach CHVÚ	Postupná celková revitalizácia existujúcej NDV pôvodnými druhmi drevín	Dohody a zmluvy s dodávateľmi, fotodokumentácia, letecké snímky, účelový mapový výstup v GIS	
4.2.6. Presadzovať ekologické poľnohospodárske stratégie	Presadenie agroenviromnetálnych opatrení na ploche s výmerou minimálne 50 až 70 % CHVÚ	Zoznamy zaregistrovaných subjektov vykonávajúcich agroenviromnetálne opatrenia	
4.2.7. Eliminovať negatívne antropické faktory v CHVÚ	Zabezpečenie stráženie lokalít prostredníctvom zamestnancov ŠOP SR (2 osoby)	Záznamy strážnej služby, vyhodnotenie monitoringu, priaznivého stavu biotopov, fotodokumentácia	
4.2.8. Pripraviť východiskové podmienky pre výkup pozemkov v kľúčových častiach CHVÚ	Vypracovaná analýza vlastníckych vzťahov k pozemkom pre potenciálny výkup	Zoznamy parciel, vlastníkov, majetkoprávna dokumentácia (kópie listov vlastníctva)	

Cieľ alebo opatrenie	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	
<u>Navrhované opatrenia:</u>			

Cieľ alebo opatrenie	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	
4.2.1.1. Každoročne zabezpečiť výskum a monitoring <i>Otis tarda</i> , vyhodnocovať priaznivý stav populácie a priaznivý stav biotopov <i>Otis tarda</i> v CHVÚ	Výsledky monitoringu v písomnej a digitálnej forme (realizácia monitoringu podľa metodiky), vyhodnotenie priaznivého stavu populácií druhu a jeho biotopov v CHVÚ	Správy z monitoringu, ISTB, Správa o vyhodnotení priaznivého stavu populácie druhu a jeho biotopov v CHVÚ, články v odbornej tlači	
4.2.1.2. Každoročne strážiť tokaniská, nocoviská a zimoviská <i>Otis tarda</i>	Zisťovanie nežiadúcej a nelegálnej činnosti na lokalitách výskytu	Správy o strážení, podnety pre orgány štátnej správy, dokumentácia zistenej nelegálnej činnosti	
4.2.1.3. Pripraviť a presadzovať agroenvironmentálne schémy	podrobnosti sú uvedené v opatrení 4.2.6.1.	-	
4.2.1.4. V prípade potreby každoročne vykonávať zimné prikrmovanie <i>Otis tarda</i> (kapustovité rastliny)	Rrealizácia prikrmovania	Záznam o vykonaní manažmentového opatrenia, fotodokumentácia	
4.2.1.5. Zabezpečiť manažment na pozemkoch vykúpených v rámci projektu LIFE 05NAT/SK/000115 "Ochrana dropa fúzatého na Slovensku"	Udržiavať starostlivosť o trávne porasty mulčovaním alebo kosením	Správa o vyhodnotení manažmentových opatrení	
4.2.2.1. Každoročne zabezpečiť výskum a monitoring <i>Falco vespertinus</i> , vyhodnocovať priaznivý stav populácie druhu a priaznivý stav biotopov <i>Falco vespertinus</i> v CHVÚ	Výsledky monitoringu a výskumov v písomnej a digitálnej forme (realizácia monitoringu podľa metodiky), vyhodnotenie priaznivého stavu populácií druhu a jeho biotopov v CHVÚ	Správy z monitoringu, výskumov ISTB, správa o vyhodnotení priaznivého stavu populácie druhu a jeho biotopov v CHVÚ, správy, články v odbornej tlači	
4.2.2.2. Každoročne zabezpečiť kontrolu hniezdisk <i>Falco vespertinus</i>	Zisťovanie nežiadúcej a nelegálnej činnosti na lokalitách výskytu	Správy o strážení, podnety pre orgány štátnej správy, dokumentácia zistenej nelegálnej činnosti	
4.2.2.3. Pripraviť a presadzovať agroenvironmentálne schémy	podrobnosti sú uvedené v opatrení 4.2.6.1.	-	
4.2.2.4. Zabezpečiť manažment na pozemkoch vykúpených v rámci projektu LIFE 05NAT/SK/000115 "Ochrana dropa fúzatého na Slovensku"	Udržiavať starostlivosť o trávne porasty mulčovaním alebo kosením	Správa o vyhodnotení manažmentových opatrení	
4.2.3.1. Každoročne zabezpečiť výskum a monitoring <i>Anser sp.</i> , vyhodnocovať priaznivý stav zimujúcej populácie a priaznivý stav biotopov <i>Anser sp.</i> v CHVÚ	Vyhodnotenie priaznivého stavu zimujúcej populácii druhov a biotopov v CHVÚ	Správa o vyhodnotení priaznivého stavu populácií druhov a biotopov v CHVÚ	
4.2.3.2. Zabezpečiť manažment na pozemkoch vykúpených v rámci projektu LIFE 05NAT/SK/000115 "Ochrana dropa fúzatého na Slovensku"	Udržiavať starostlivosť o trávne porasty mulčovaním alebo kosením	Správa o vyhodnotení manažmentových opatrení	
4.2.4.1. Pripraviť a vydať informačno-propagačné materiály pre základné a stredné školy k problematike ochrany vtáctva	Vydaný propagačný materiály pre základné a stredné školy	Grafický návrh, dohody a zmluvy, výtlačky vydaných materiálov, doklady o odovzdaní propagačných materiálov školám	

Cieľ alebo opatrenie	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	
4.2.4.2. Pripraviť a realizovať 3 workshopy pre vlastníkov a správcov pozemkov v CHVÚ o význame a predmete ochrany (jeden pre m.č. Jarovce, druhý pre m.č. Rusovce a tretí pre m.č. Čuňovo)	Uskutočnenie 3 workshopov pre vlastníkov a správcov pozemkov, min. 10% účasť správcov pozemkov	Písomné materiály z workshopov (informačný list - pozvánka, záznamy z workshopov, závery workshopov, prezenčné listiny), fotodokumentácia	
4.2.5.1. Zabezpečiť revitalizáciu a starostlivosť o existujúcu NDV	Realizácia výsadby NDV a revitalizácie	Správy, dohody a zmluvy s dodávateľmi, fotodokumentácia, mapový výstup v GIS	

Cieľ alebo opatrenie	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	
4.2.6.1 Pripraviť a presadzovať agroenvironmentálne schémy, najmä nasledovné opatrenia: - Zabezpečiť najmenej 70 % podiel ozimných obilnín, repky olejnej, viacročných krmovín, tráv na ornej pôde a medziplotín na ploche zaradenej do agroenvironmentálneho opatrenia v CHVÚ za účelom zlepšenia priaznivého stavu biotopov dropa fúzatého - Zvýšiť podiel TTP, tráv na ornej pôde a dočasných úhorov na poľnohospodárskej pôde v kľúčových častiach výskytu <i>Otís tarda</i>, <i>Falco vespertinus</i>, <i>Anser sp.</i> minimálne na 10% z celkovej výmery CHVÚ - Na všetkých plochách poľnohospodárskej pôdy v CHVÚ realizovať environmentálne prijateľné postupy pri jej obhospodarovaní (pri mulčovaní, kosbe trávnych porastov a žatve poľnohospodárskych plodín vždy postupovať smerom od stredu k okraju alebo od jednej strany pozemku k druhej strane pozemku, pri kosbe a žatve používať výstražné zariadenia - Nepoužívať chemické prípravky na ochranu rastlín, ktoré sú zakázané pre chránené vtáčie územia - Zabezpečiť najmenej 20-30 % podiel viacročných krmovín, tráv na ornej pôde a TTP na ploche z celkovej výmery CHVÚ za účelom zlepšenia priaznivého stavu biotopov <i>Falco vespertinus</i> - Obmedziť hospodársku činnosť na hniezdnych lokalitách v termínoch od 1. marca do 31. júla v okruhu 150 m od hniezda dropa fúzatého a 50 m od hniezda sokola červeného, vyznačených ŠOP SR na poľnohospodárskych pozemkoch - Okrem špecifického agroenvironmentálneho opatrenia pre ochranu biotopov dropa fúzatého a sokola červeného uplatňovať aj iné agroenvironmentálne opatrenia (napr. ochrana proti erózii, základná podpora, ekologické poľnohospodárstvo), ktoré majú pozitívny vplyv na stav biotopov cieľových druhov vtákov	Realizovať agroenvironmentálne opatrenia na ploche min. 50 % z výmery CHVÚ	Zoznamy zaregistrovaných poľnohospodárskych subjektov vykonávajúcich agroenvironmentálne opatrenia	

Cieľ alebo opatrenie	Objektívne overiteľný indikátor úspešnosti	Spôsob overenia	
4.2.7.1. Uplatňovať ustanovenia uvedené vo vyhláške MŽP SR č. 234/2006, ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Sysľovské polia	Udržanie siete turistických chodníkov, náučných chodníkov, bežeckých a cyklistických trás a rozsahu rekreačných objektov v EFP2 maximálne na úrovni roku 2005	Rozhodnutia orgánov štátnej správy	
4.2.8.1. Analyzovať vlastnícke vzťahy a vypracovať zámer výkupu pozemkov v CHVÚ (pre možné využitie v ďalších projektoch)	Uskutočnenie analýzy vlastníckych vzťahov	Dokumentácia o analýze vlastníckych vzťahov a zámer výkupu	

5.1. Ročné vyhodnotenie programu starostlivosti

-

5.2. Trojročné vyhodnotenie programu starostlivosti

-

6. ZÁVEREČNÉ ÚDAJE

6.1. Použité podklady a zdroje informácií

6.1.1. Bibliografia

BELLEBAUM, J. 2002: Prädation als Gefährdung bodenbrütender Vögel in Deutschland – Eine Übersicht. Ber. Vogelschutz 39: 95-117.

BELLEBAUM, J. 2003: Bestandsentwicklung des Fuchses in Ostdeutschland vor und nach der Tollwutimmunisierung. Z. Jagdwiss. 49: 41-49.

BLOCK, B., BLOCK, P., JASCHKE, W., LITZBARKI, B., LITZBARKI, H. U.S. PETRICK 1993: Komplexer Artenschutz durch extensive Landwirtschaft im Rahmen des Schutzprojektes "Großtrappe". -Natur und Landschaft 68: 565-576

BOSCHERT, M. 2005: Analyse von Gelegeverlusten beim Großen Brachvogel (*Numenius arquata*) am badischen Oberrhein - Ein Vergleich zwischen 2000 bis 2002 und früheren Zeiträumen unter besonderer Berücksichtigung der Predation. Vogelwelt 126: im Druck

EIKHORST, W. & J. BELLEBAUM 2004: Prädatoren kommen nachts – Gelegeverluste in Wiesenvogelschutzgebieten Ost- und Westdeutschlands. Natursch. Landschaftspf. Niedersachs. 41: 81-89.

DEMETER, L. (1995): The spatial distribution of Great Bustard (*Otis tarda*) nests in relation to solitary males in eastern Hungary. *Aquila* 102: 53-60.

DANKO, Š., CHAVKO, J., KARASKA, D., BUTEO 7 (1995) , Správa o činnosti Skupiny pre ochranu dravcov a sov SOS za rok 1993, 109 – 121 a za rok 1994, 132 – 148.

DANKO, Š., DAROLOVÁ, KRIŠTÍN, A., 2002 Rozšírenie vtákov na Slovensku, Veda, Bratislava 2002

DANKO, Š., CHAVKO, J., 2002: Sokol červenonohý 209 - 211, in DANKO, Š., DAROLOVÁ, KRIŠTÍN, A., Rozšírenie vtákov na Slovensku, Veda, Bratislava 2002

DEMETER, L. (1995): The spatial distribution of Great Bustard (*Otis tarda*) nests in relation to solitary males in eastern Hungary. *Aquila* 102: 53-60.

FARAGÓ, S. (1979): A környezeti tényezők hatása a Hanság tüzokállományára. *Állattani Közlemények* 66.: 65-73.

- FARAGÓ, S. (1983a): A tűzok (*Otis tarda* L.) autökológiai vizsgálatai Magyarországon. *In: KÁRPÁTI, L. (szerk.): A Magyar Madártani Egyesület Tudományos Ülése* 1. Sopron 1982.: 25-35.
- FARAGÓ, S. (1983b): A talaj szerepe a tűzok (*Otis tarda* L.1758) elterjedésében és költésbiológiájában Magyarországon. *Erdészeti és Faipari Tudományos Közlemények*. 1982.: 1. szám: 75-89.
- FARAGÓ, S. (1983c): A tűzok (*Otis tarda* L.) fészkelésbiológiája Magyarországon. *Állattani Közlemények* 70.: 33-38.
- FARAGÓ, S. (1986): Az európai tűzok (*Otis tarda* Linné, 1758) növényi és állati eredetű táplálékának fajspektruma az area területén. *EFE Tud. Közl.* 1985. (1-2): 121-130.
- FARAGÓ, S. (1987): Der Grosstrappenbestand (*Otis tarda* L.) in Ungarn. *In: FARAGÓ, S. (szerk.): Proceeding of the CIC Great Bustard Symposium in Budapest, on June 2nd 1987.*: 27-42.
- FARAGÓ, S. (1989): A mezőgazdaság hatása a tűzok (*Otis tarda* L.) állományra Magyarországon. *Nimród Fórum* 1989. Október: 12-31.
- FARAGÓ, S. (1990a): A tűzok Magyarországon. *Venatus*, Budapest.
- FARAGÓ, S. (1990b): A kemény telek hatása Magyarország tűzok (*Otis tarda* L.) állományára. *Állattani Közlemények* 76: 51-62.
- FARAGÓ, S. (1992a): A tűzok (*Otis tarda* L.)-állomány fenntartásának ökológiai alapjai Magyarországon. Kandidátusi értekezés, Sopron. 131+215 pp.
- FARAGÓ, S. (1992b): Clutch size of the Great Bustard (*Otis tarda*) in Hungary. *Aquila* 99: 69-84.
- FARAGÓ, S. (1992c): Adatok a kék színű tűzoktojás kérdéséhez. *Aquila* 99: 93-94.
- FARAGÓ, S. ÉS SZÉLL, A. (1991): Choice of habitat and flock formation of great bustard in Hungary. *In: CSÁNYI, J. ÉS ERNHAFT, J. (szerk.): Transact. of XXth IUGB Congress, Gödöllő, Hungary, 1991. Part 2:* 435-441.
- FARAGO, S. 1993: Development of Great Bustard populations in Hungary in the period 1981-1990. *Folia Zool.* 42:221-236.
- FARAGÓ, S., F. GICZI & H. WURM 2001: Management for the Great Bustard (*Otis tarda*) in Western Hungary. *Game Wildl. Sci.* 18: 171-181.
- FATÉR, I. ÉS NAGY, SZ. (1993): Javaslat tűzokkíméleti területek kialakítására a Környezetileg Érzékeny Területek rendszerében. Kézirat, Budapest. 17 pp.
- FODOR, T. (1968): A tűzok keltetése és növekedésbiológiája mesterséges környezetben. Doktori értekezés, Budapest.
- FODOR, T. (1974): A tűzok fészkelésbiológiája. *A vadgazdálkodás fejlesztése* 11. *Természetvédelem*: 19-23.
- FODOR, T. (1975): Adatok a tűzok szaporodásbiológiájához. *A vadgazdálkodás fejlesztése* 16. *Szárnyasvadásztényésztés*: 103-113.
- GLUTZ von Blotzheim, U.N., BAUER, K.M. ÉS BEZZEL, E. (1973): Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 4. *Galliiformes* und *Gruiformes*. Akademische Verlagsgesellschaft, Frankfurt am Main
- CHAVKO, J., SIRYOVÁ, S., MADERIČ, B., in Správy SVODAS 1999, 19.
- CHAVKO, J., SIRYOVÁ, 2002: Drop fúzatý 248 - 250, in DANKO, Š., DAROLOVÁ, KRIŠTÍN, A., Rozšírenie vtákov na Slovensku, Veda, Bratislava 2002
- CHAVKO, J. & MADERIČ, B., 2008: Výskyt dropa fúzatého (*Otis tarda*) na Slovensku v rokoch 2000 – 2008. – *Tichodroma* 20: 7-12.
- LITZBARSKI, H. (1996): Internationaler Workshop „Conservation and Management of the Great Bustard in Europe”. Naturschutzstation Buckow, 25. bis 28. Mai 1995. *Naturschutz und Landschaftspflege in Brandenburg* 5(1-2):4-6.
- MAKATSCH, W. (1974): Die Eier der Vögel Europas. Band 1. Neumann Verlag, Radebeul. 467 pp.
- RAKONCZAY, Z. (1989): Vörös könyv. A Magyarországon kipusztult és veszélyeztetett növény- és állatfajok. Akadémiai Kiadó, Budapest, 360 pp.
- RJABOV, V. F. ÉS IVANOVA, H. JA. (1971): K ekologii drofú v Severnom Kazachstane. *Vest. Moskovsk. Univ.* 1971(5): 23-31.

- STERBETZ, I. (1973): Változó magatartási formák egyes túzokpopulációk ivari kapcsolatában. *Állattani Közlemények* 60: 111-117.
- STERBETZ, I. (1977): A túzok (*Otis t. tarda* L.) környezete Magyarországon. *Aquila* 83: 53-73.
- COLLAR, N. J., CROSBY, M. J., STATTERSFIELD, A. J., 1994: Birds to watch 2: the world list of threatened birds. Cambridge, UK: BirdLife International (BirdLife Conservation Series No. 4)
- FERIANC, O., 1978: Drop veľký (*Otis tarda* L.) na Slovensku a poznámky k jeho ekológii. Problémy biológie krajiny, 22. Bratislava, Veda, vydavateľstvo SAV: 120-154.
- GEWALT, W., 1959: Die Grosstrappe. Die Neue Brehm-Bücherei, Heft 223, Wittenberg Lutherstadt.
- HELL, P., 1976: Ochrana dropa. ÚV SPZ, Príroda, Bratislava, 60 s.
- HELL, P. et al., 1974: Rozšírenie dropa veľkého (*Otis tarda* L.) na Slovensku a niektoré aspekty jeho ochrany a poľovníckeho obhospodarovania. Záverečná správa za čiast. úlohu C-16-331-016-01-03. VÚLH Zvolen, 63 s.
- HELL, P., CHOBOT, J., 1988: Návrh osobitného režimu ochrany dropa veľkého na Slovensku. ÚŠOP, Liptovský Mikuláš.
- HUDEC, K., ČERNÝ, W. a kol., 1977: Fauna ČSSR, Ptáci 2. Academia, Praha. 896 s.
- JEDLIČKA, L. (ed.), 1995: Ekosozologický výskum a management ohrozených druhov organizmov. In: Jedlička, L. (ed.): Stav biologickej diverzity v Slovenskej republike. Bratislava. Štúdia MŽP SR.
- KOLLAR, H. P., 1988: Arten- und Biotopschutz am Beispiel der Grosstrappe (*Otis tarda* L.). Umwelt, Schriftenreihe für Ökologie und Ethologie.
- KRIŠTÍN, A., DANKO, Š., DAROLOVÁ, A., KOCIAN, Ľ., KROPIL, R., MURIN, B., STOLLMANN, A., URBAN, P., 1998: Červený zoznam a ekosozologický status vtákov (Aves) Slovenska. Ochrana prírody, 16: 219-232.
- KRIŠTOFÍK, J. 2005: Záverečná správa z monitoringu drobných cicavcov v záujmovom území katastra obce Rusovce
- LITZBARSKI, B., LITZBARSKI, H. u. S. PETRICK 1987: Zur Ökologie und zum Schutz der Großstrappe (*Otis tarda* L.) im Bezirk Potsdam. -Acta ornithoecologica, Jena, 1: 199-244
- LITZBARSKI, H. u. D. EICHSTÄDT 1993: Naturschutz und Landwirtschaft im Großtrappenschongebiet Buckow, Krs.Rathenow. -Naturschutz u. Landschaftspfl. Brandenburg 2: 37-45
- LITZBARSKI, H., JASCHKE, W. u. A. SCHÖPS 1993: Zur ökologischen Wertigkeit von Ackerbrachen. -Naturschutz u. Landschaftspfl. Brandenburg 2: 26-30
- LITZBARSKI, H., BLOCK, B., BLOCK, P., HOLLÄNDER, K., JASCHKE, W., LITZBARSKI, B., S. PETRICK 1996: Untersuchungen zur Habitatstruktur und zum Nahrungsangebot an Brutplätzen der Großtrappen in Spanien, Ungarn und Deutschland. - Naturschutz u. Landschaftspfl. Brandenburg 5: 41-50
- LITZBARSKI, B. & H. LITZBARSKI (1996): Einfluss von Habitatstruktur und Entomofauna auf die Kükenaufzucht bei der Großstrappe (*Otis t. tarda* L., 1758). - dito 5 (1/2): 41-50.
- MÜHLENBERG, M.: Freilandökologie, 2. Aufl., UTB, Heidelberg 1989
- NEHLS, G. 2001: Entwicklung der Wiesenvogelbestände im Naturschutzgebiet Alte Sorge-Schleife. Corax 18, Sonderheft 2: 81-101.
- NEHLS, G., B. BECKERS, H. BELTING, J. BLEW, J. MELTER, M. RODE & C. SUDFELDT 2001: Situation und Perspektive des Wiesenvogelschutzes im Nordwestdeutschen Tiefland. Corax 18, Sonderheft 2: 1-26.
- PETER, H.-U.(1979): Quantitative Untersuchungen zur Zikadenpopulationen in Halbtrockenrasen bei Jena (Thüringen) unter besonderer Berücksichtigung methodischer Aspekte.- Diss. Friedrich-Schiller Univ. Jena.
- QUAISSER, C.; LECHNER-DOLL, M.; LITZBARSKI, H. & C. PITRA (1998): Wieviel Nahrung benötigt ein Großtrappen-Küken (*Otis tarda*) ? Artenschutzreport 8: 45-47.
- SPRICK, P. (1999): Zur Nahrungsökologie der Großstrappe (*Otis tarda* L.) in brachedurchsetzten Agrarlandschaften Ostdeutschland.-Mitt.Biol.Bundesanstalt Land- u.Forstwirtsch.368:189-206.
- WITSACK, W. (1975): Eine quantitative Keschermethode zur Erfassung der europäischen Arthropodenfauna. – Ent. Nachr. 19, 123-128.

NEČAS, J., HANZL, R., 1956: Rozšírenie a bionómia dropa veľkého eurosibírskeho (*Otis tarda tarda* Linn.). Sborník Krajského múzea v Trnave, II: 1-30.

POLIAK, M., 1980: Poznámky k biológii a umelému chovu dropa veľkého v štátnej prírodnej rezervácii Zlatná na Ostrove. Ochrana prírody 1: 287-302.

RAAB, R. 2004: New cross-border initiative against collision with power lines

RAAB, R. (2005): Austrian National Report 2004 on the Implementation of the Memorandum of Understanding on the Conservation and Management of the Middle-European Population of the Great Bustard (*Otis tarda*) pp 21.

Memorandum of Understanding of Great Bustard Scientific symposium, Illmitz, September 15, 2004

RANDÍK, A., 1978: Rozšírenie, ochrana a obhospodarovanie dropa veľkého (*Otis tarda* L.) v Československu a v Európe. Československá ochrana prírody, 18: 17-39.

TEREN, Š., 1964: Za najväčším európskym vtákom v Zlatnej na Ostrove. Bratislava, Osveta.

URBAN, P., CHAVKO, J., CHOBOT, J., KAŇUCH, P., VONGREJ, D., 2002 : Program obnovy populácie dropa fúzateho (*Otis tarda*) na Slovensku.

6.1.2. Databázy

- ISTB – centrálna databáza ŠOP SR - centrálna databáza taxónov a biotopov, formulár verzia 2.5 zo 17.11.2002, Správca – ŠOP SR, COPK Banská Bystrica
- Územia NATURA 2000 Slovenská republika, formulár verzia 3.1 pre Access 97 (časť Biotopové územia, časť Vtáčie územia) – posledná aktualizácia VII. 2004, Správca – ŠOP SR, RCOP Bratislava)
- CHVÚ Sysľovské polia - Písomný operát katastra nehnuteľností z 1.10.2002 - súbor popisných informácií z centrálnej databázy katastra nehnuteľností na Geodetickom a kartografickom ústave Bratislava (Zmluva č.109-24-5881/2002 zo dňa 23.10.2002 o poskytnutí hromadných údajov z katastra nehnuteľností)
- interné databázy RCOP Bratislava (inventarizačné výskumy, výsledky projektu LIFE05 NAT/SK/000115 „Ochrana dropa fúzateho na Slovensku“)

6.1.3. Mapové pokrytie

Základná mapa 1 : 10 000: 44-24-12, 44-24-17, 44-24-18, 44-24-22, 44-24-23

Vojenská topografická mapa 1 : 25 000: M-33-143-Cc, M-33-143-Cd

6.1.4. Pozemné fotografické snímky

RCOP Bratislava disponuje fotodokumentačným materiálom dokumentujúcim výskyt chránených druhov na území CHVÚ Sysľovské polia, fotografie boli zhotovené v rokoch 1998 až 2009 a ich autormi sú Jozef Chavko, Boris Maderič a Ján Tóth. Fond fotografií pozostáva s farebných diapozitívov, farebných fotografií a digitálnych fotografií. Väčšia časť fotodokumentácie chránených živočíchov je aj v archíve občianskeho združenia Ochrana dravcov na Slovensku (RPS) a SOS/BirdLife Slovensko.

6.1.5. Letecké a satelitné snímky

Digitálna ortofotomapa vo formáte JPEG + JGW, v klade ŠMO 1 : 5 000, letecké snímkovanie Eurosence z roku 2002, vlastní RCOP Bratislava.

6.2. Doklad o prerokovaní programu starostlivosti s vlastními dotknutých pozemkov

-

6.3. Vyhodnotenie pripomienok dotknutých orgánov štátnej správy, samosprávy, zainteresovaných subjektov a vlastníkov pozemkov.

6.4. Doklad potvrdzujúci schválenie programu starostlivosti

7. PRÍLOHY

7.1. Súpis parciel (register „C“)

Súpis parciel k.u. CHVÚ Sysľovské polia - podľa katastrov z registra „C“

Chránené vtáčie územie Sysľovské polia -celková výmera : 1772 94 31 m ²					
Súpis parciel podľa KN					
k.ú.: Rusovce, Jarovce, Čuňovo					
obec: Bratislava					
Okres: Bratislava V.					
stav KN k 2.10.2003					
Kat. úz. Čuňovo					
P.č.	Č. parcely	výmera [m ²]	druh pozemku	vlastník	držiteľ, nájomca, alebo iná opráv.os
1.	714/1	752 668	OP	-	PD Dunaj, Rusovce
2.	714/4	34 686	OP	P.Jakubec Ing. BA	-
3.	714/15	8 702	OP	Rímskokat. cirkev, Čuňovo	-
4.	716/1	3 329	ZP	-	PD Dunaj, Rusovce
5.	716/3	450	ZP	Rímskokat. cirkev, Čuňovo	-
6.	718/2	1 583 537	OP	-	PD Dunaj, Rusovce
7.	718/10	22 633	OP	P.Jakubec Ing. BA	-
8.	718/11	23 122	OP	P.Jakubec Ing. BA	-
9.	718/14	11 251	OP	Rímskokat. cirkev, Čuňovo	-
10.	720/1	15 113	OPL	-	PD Dunaj, Rusovce
11.	720/2	4 821	OPL	-	PD Dunaj, Rusovce
12.	720/3	7 064	OPL	-	PD Dunaj, Rusovce
13.	720/4	4 328	OPL	Rímskokat. cirkev, Čuňovo	-
14.	721/1	224 218	OP	-	PD Dunaj, Rusovce
15.	721/2	44 113	OP	-	PD Dunaj, Rusovce
16.	721/3	62 569	OP	P.Jakubec Ing. BA	-
17.	721/4	101 634	OP	-	PD Dunaj, Rusovce
18.	721/6	59 028	OP	Rímskokat. cirkev, Čuňovo	-
19.	722/1	5 342	ZP	-	PD Dunaj, Rusovce
20.	722/2	954	ZP	Rímskokat. cirkev, Čuňovo	-
21.	722/3	3 837	ZP	-	PD Dunaj, Rusovce
22.	723/1	7 736	OPL	-	PD Dunaj, Rusovce
23.	723/2	1 024	OPL	Rímskokat. cirkev, Čuňovo	-
24.	723/3	5 224	OPL	-	PD Dunaj, Rusovce
25.	724/6	6 511	OPL	-	PD Dunaj, Rusovce
26.	725/4	3 309	ZP	-	PD Dunaj, Rusovce
Kat. úz. Jarovce					
P.č.	Č. parcely	výmera [m ²]	druh pozemku	vlastník	držiteľ, nájomca, alebo iná opráv.os
27.	968 č.	14 586	ZP	-	HI.mesto SR Bratislava

28.	969/9	1 050 627	OP	-	PD Dunaj, Rusovce
29.	969/10	1 816	OP	Rímskokat.cirkev, Jarovce	-
30.	969/11	16 109	OP	Rímskokat.cirkev, Jarovce	-
31.	970	10 952	OPL	-	PD Dunaj, Rusovce
32.	971/1	5 949	OPL	-	PD Dunaj, Rusovce
33.	971/2	8 238	OPL	-	PD Dunaj, Rusovce
34.	972/4	1 271 217	OP	-	PD Dunaj, Rusovce
35.	972/5	388 135	OP	-	PD Dunaj, Rusovce
36.	972/6	32 029	OP	Fandlová A., Trnava	-
37.	972/13 č.	179	OP	-	PD Dunaj, Rusovce
38.	972/14 č.	121 630	OP	Štěpánová D., ČR	-
39.	972/15	135 418	OP	-	PD Dunaj, Rusovce
40.	972/16	11 596	OP	Warenich F., Galanta	-
41.	972/33	3 362	OP	Rímskokat.cirkev, Jarovce	-
42.	972/34	5 903	OP	Rímskokat.cirkev, Jarovce	-
43.	973/1	13 706	OPL	-	PD Dunaj, Rusovce
44.	973/2	2 899	OPL	Rímskokat. cirkev, Jarovce	-
45.	974/10	1 666 444	OP	-	PD Dunaj, Rusovce
46.	974/11	4 474	OP	Newton Edit, Kanada	-
47.	974/16	34 471	OP	Rímskokat. cirkev, Jarovce	-
48.	975/1	12 675	OPL	-	PD Dunaj, Rusovce
49.	975/2	158	OPL	Rímskokat. cirkev, Jarovce	-
50.	976/13	1 076	OP	Newton Edit, Kanada	-
51.	976/16	381 094	OP	-	PD Dunaj, Rusovce
52.	976/17	4 723	OP	Newton Edit, Kanada	-
53.	977/27 č.	3 296	OPL	Štěpánová D., ČR	-
54.	977/29	43 072	OPL	-	PD Dunaj, Rusovce
55.	985/9 č.	686 923	OP	-	PD Dunaj, Rusovce
56.	985/10	9 676	OP	Fandlová A., Trnava	-
57.	985/11 č.	4 740	OP	Fandlová A., Trnava	-
58.	985/18 č.	13 046	OP	Štěpánová D., ČR, Braunerová J. PHARM.DR. ČR	-
59.	985/20 č.	4 522	OP	Warenich F., Galanta	-
60.	985/21	535	OP	Warenich F., Galanta	-
61.	991 č.	4 964	ZP	-	PD Dunaj, Rusovce
62.	992/10 č.	200 320	OP	-	PD Dunaj, Rusovce
63.	992/11	5 229	OP	Newton Edit, Kanada	-
64.	993 č.	1 251	OPL	-	PD Dunaj, Rusovce
65.	994/9 č.	160 595	ovoc. sady	-	PD Dunaj, Rusovce
Kat. úz. Rusovce					
P.č.	Č. parcely	výmera [m ²]	druh pozemku	vlastník	držiteľ, nájomca, alebo iná opráv.os
66.	1247/2	3 010	ZP	-	PD Dunaj, Rusovce
67.	1249/2	383 541	OP	-	PD Dunaj, Rusovce
68.	1250/2	4 056	OPL	-	PD Dunaj, Rusovce
69.	1251	79 563	ZP	-	PD Dunaj, Rusovce
70.	1252	437 510	OP	-	PD Dunaj, Rusovce
71.	1253	2 056	ZP	-	Hl.mesto SR Bratislava
72.	1254	20 095	ZP	-	PD Dunaj, Rusovce
73.	1255	9 100	OPL	-	PD Dunaj, Rusovce
74.	1256	979 668	OP	-	PD Dunaj, Rusovce
75.	1257	15 255	OPL	-	PD Dunaj, Rusovce
76.	1258	16 834	OPL	-	PD Dunaj, Rusovce
77.	1259	1 153 364	OP	-	PD Dunaj, Rusovce

78.	1260	4 387	OPL	-	PD Dunaj, Rusovce
79.	1261	6 791	OPL	-	PD Dunaj, Rusovce
80.	1262	8 812	OPL	-	PD Dunaj, Rusovce
81.	1263	19 891	ZP	-	PD Dunaj, Rusovce
82.	1265	681 071	OP	-	PD Dunaj, Rusovce
83.	1266	8 992	OPL	-	PD Dunaj, Rusovce
84.	1267	267 928	OP	-	PD Dunaj, Rusovce
85.	1268	8 707	OPL	-	PD Dunaj, Rusovce
86.	1269	352 408	OP	-	PD Dunaj, Rusovce
87.	1270	7 184	OPL	-	PD Dunaj, Rusovce
88.	1271/1	219 170	OP	-	PD Dunaj, Rusovce
89.	1271/2	155 657	OP	-	PD Dunaj, Rusovce
90.	1272	8 698	OPL	-	PD Dunaj, Rusovce
91.	1273/4	119 447	OP	-	PD Dunaj, Rusovce
92.	1273/5	20 089	OP	Cirkevný zbor Evanjel. cirkvi na Slovensku, BA	-
93.	1273/6	8 296	OP	Cirkevný zbor Evanjel. cirkvi na Slovensku, BA	-
94.	1273/8	4 157	OP	A.Zwicklová, BA	-
95.	1273/9	719 577	OP	-	PD Dunaj, Rusovce
96.	1273/62	9 898	OP	Cirkevný zbor Evanjel. cirkvi na Slovensku, BA	-
97.	1273/63	15 911	OP	Cirkevný zbor Evanjel. cirkvi na Slovensku, BA	-
98.	1274/1	23 139	OPL	-	PD Dunaj, Rusovce
99.	1274/2	15 454	OPL	-	PD Dunaj, Rusovce
100.	1274/5	9 074	OPL	Rímskokat. cirkev, Rusovce	-
101.	1274/6	243	OPL	-	PD Dunaj, Rusovce
102.	1275/1	5 413	ZP	-	PD Dunaj, Rusovce
103.	1275/2	2 777	ZP	-	PD Dunaj, Rusovce
104.	1276	4 518	OPL	-	PD Dunaj, Rusovce
105.	1277/1	475 785	OP	-	PD Dunaj, Rusovce
106.	1277/2	8 629	OPL	-	PD Dunaj, Rusovce
107.	1278/4	1 300 821	OP	-	PD Dunaj, Rusovce
108.	1278/6	4 630	ZP	-	SR-Slov.správa ciest BA
109.	1278/13	3 746	OP	Cirkevný zbor Evanjel. cirkvi na Slovensku, BA	-
110.	1279/1	1 502	ZP	-	PD Dunaj, Rusovce
111.	1280	8 217	OPL	SR-Slov.poz.fond BA	-
112.	1281/1	3 621	ZP	-	PD Dunaj, Rusovce
113.	1281/3	376	ZP	-	PD Dunaj, Rusovce
114.	1281/4	126	ZP	-	PD Dunaj, Rusovce
115.	1283/5	676 457	OP	-	PD Dunaj, Rusovce
116.	1283/16	989	OP	Cirkevný zbor Evanjel. cirkvi na Slovensku, BA	-
117.	1283/25	1 765	OP	A.Zwicklová, BA	-
118.	1283/27	77 291	OP	-	PD Dunaj, Rusovce
119.	1283/138	6 914	OP	Cirkevný zbor Evanjel. cirkvi na Slovensku, BA	-
120.	1283/139	11 983	OP	-	PD Dunaj, Rusovce

Celková výmera 17 729 431 m²

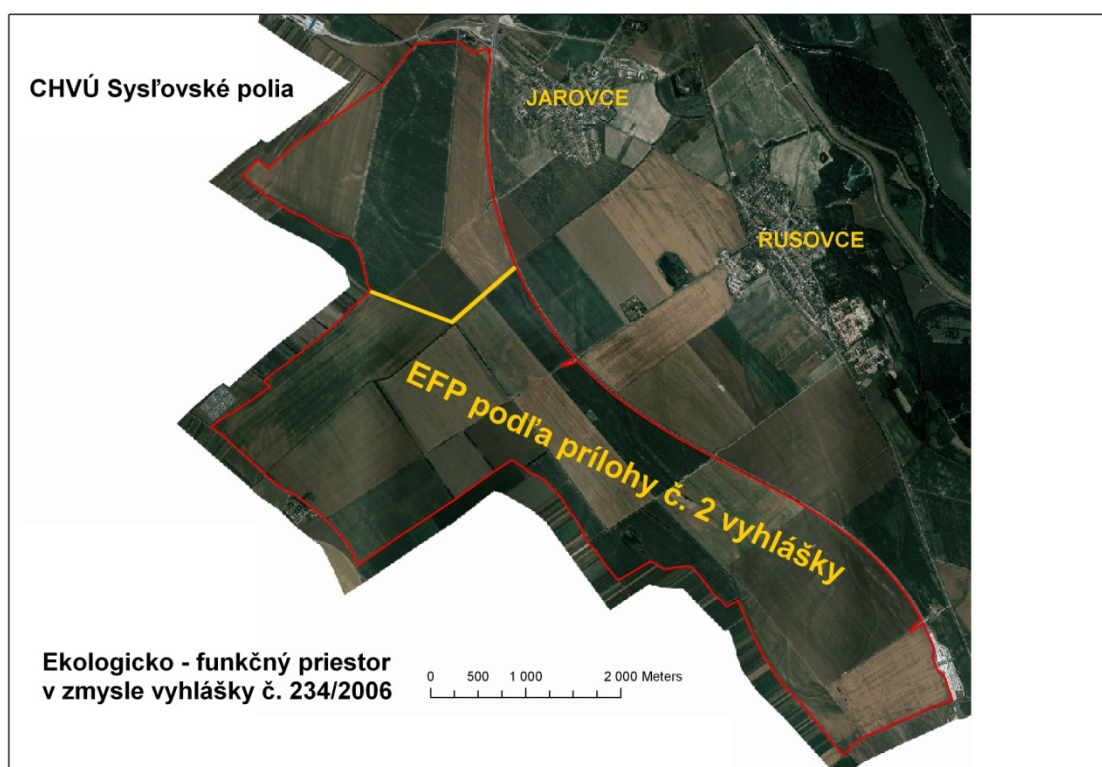
OP – orná pôda
ZP – zastavaná plocha
OPL – ostatné plochy
č. – časť parcely

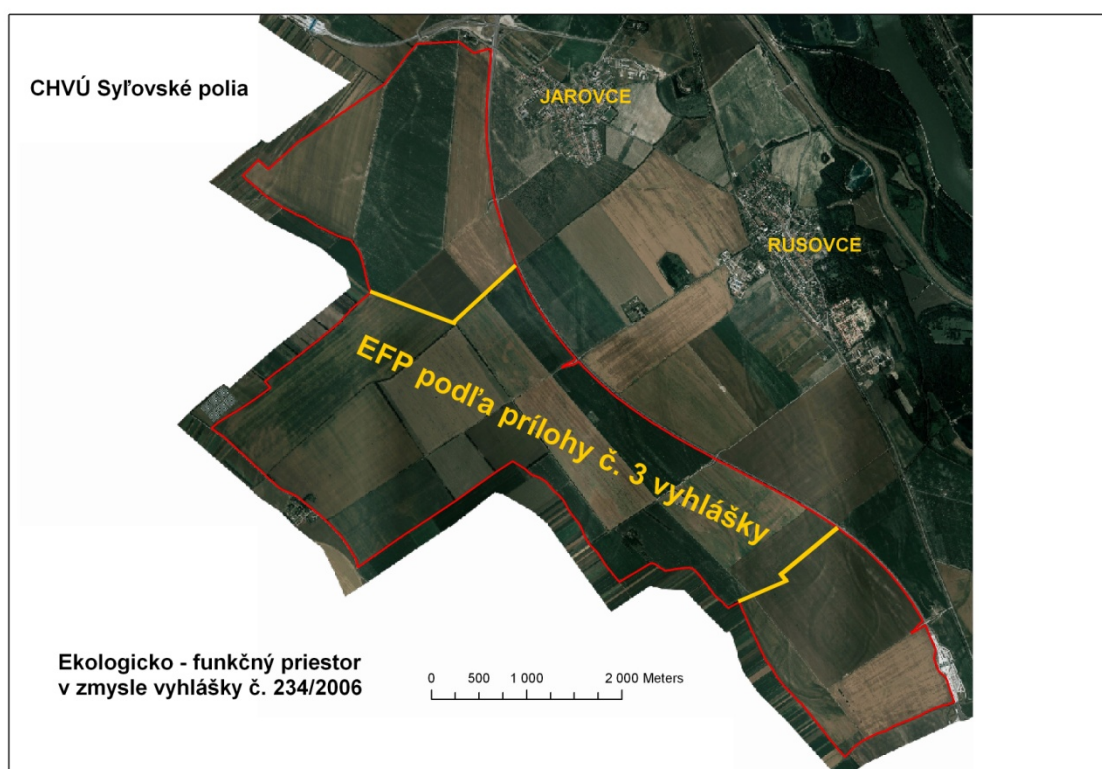
7.2. Prehľad foriem vlastníctva podľa druhov pozemkov

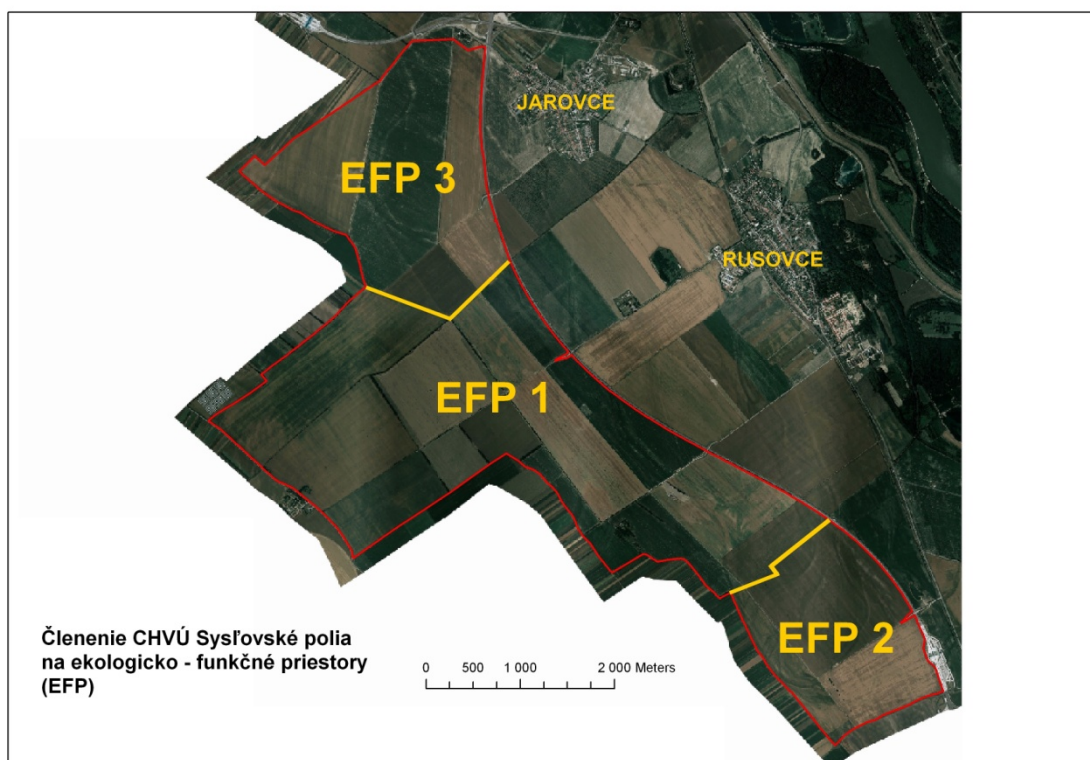
Druh Pozemku	Druh vlastníctva								
	štátne	súkromné	spoločenstvenné		cirkevné	poľnohos. organiz.	miest a obcí	iní vlastníci	nevysporiadané
			urbárske	ostatné					
orná pôda (ha)	6,45	27,77			20,65				1 649,82
ovocné sady (ha)									16,06
zastavané plochy a nádvoria (ha)					0,14				17,84
ostatné plochy (ha)	0,82	0,33			1,75				29,31
Spolu (ha):	7,27	30,10			22,54				1 713,03

7.3. Mapa a prehľad vybraných prírodných prvkov – nerelevtné pre dané územie

7.4. Mapy ekologicko – funkčných priestorov

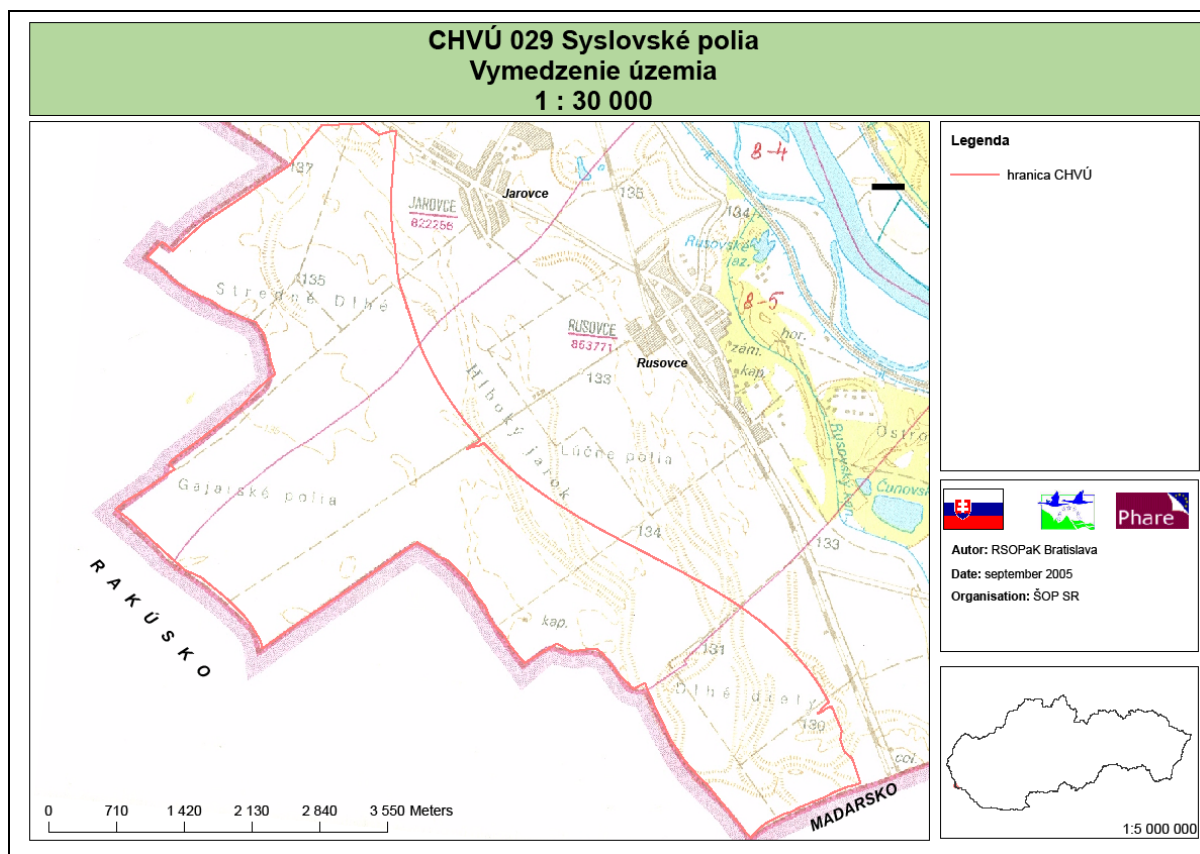

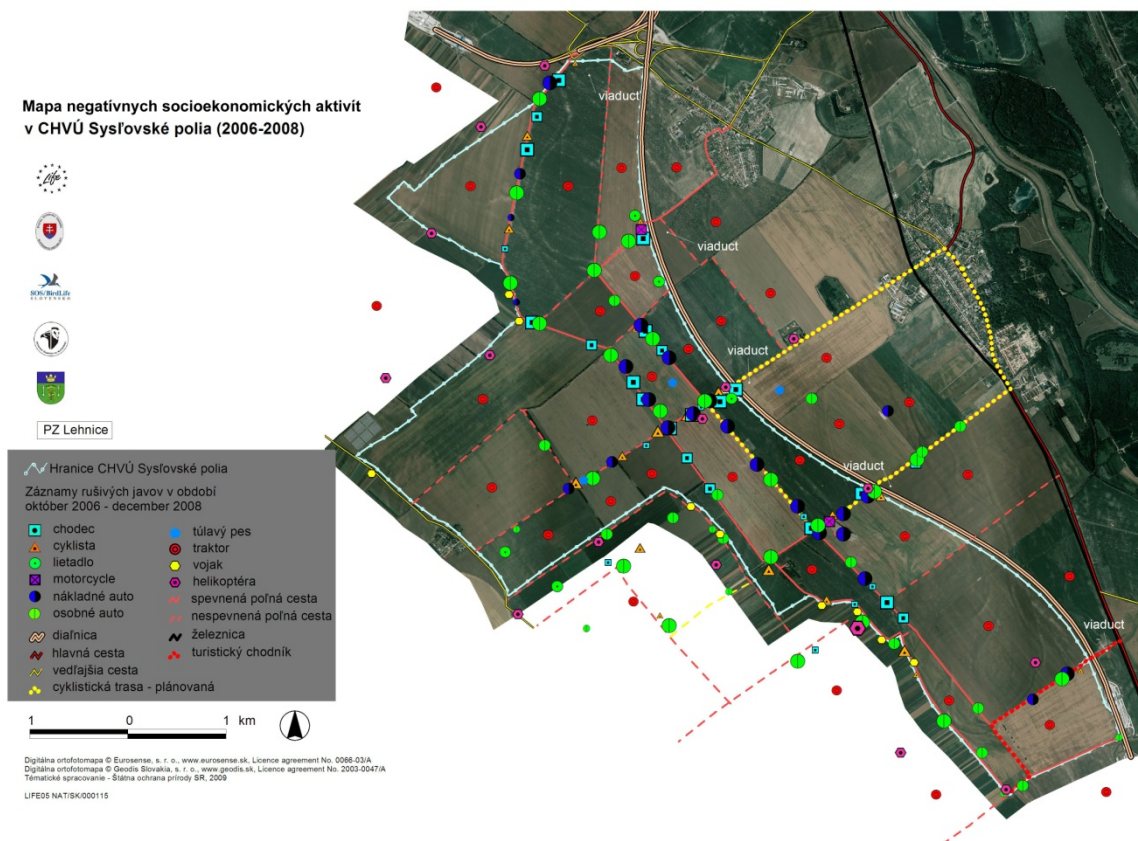

7.5. Mapa lesných pozemkov podľa LHP a kategórie lesov – nerelevntné pre dané územie

7.6. Mapa CHVÚ Sysľovské polia

7.7. Mapa negatívnych socioekonomických aktivít

7.8. Návrh špecifického agroenvironmentálneho opatrenia do Programu rozvoja vidieka SR pre programovacie obdobie 2014 – 2020 v CHVÚ Sysľovské polia za účelom ochrany dropa fúzatého (*Otis tarda*) a tvorby jeho biotopov

Žiadateľ o poskytnutie agroenvironmentálnej platby na ochranu biotopov dropa fúzatého je povinný na ploche zaradenej do opatrenia splňať tieto podmienky podpory :

a) nepoužívať zakázané prípravky na ochranu rastlín pre chránené vtáčie územia určené podľa osobitného predpisu (zdroj: Národné referenčné laboratórium pre pesticídy Univerzity veterinárskeho lekárstva v Košiciach) počas celého obdobia trvania záväzku

b) neaplikovať prípravky na ochranu rastlín v termíne od 15.4. do 30.6.

c) zabezpečiť, aby kosba, žatevné práce príp. mulčovanie na pôdnych blokoch alebo na ich dieloch boli vykonávané od stredu ku krajom alebo od jednej strany pozemku k druhej strane pozemku; pri kosbe, žatve a mulčovaní používať výstražné zariadenia

d) vylúčiť akúkoľvek hospodársku činnosť v termínoch od 1. marca do 31. júla v okruhu 150 m od hniezdnej lokality dropa fúzatého vyznačených ŠOP SR na poľnohospodárskych pozemkoch

e) zabezpečiť najmenej 70 % podiel ozimných obilnín, repky olejnej, viacročných krmovín, tráv na ornej pôde a medziplotín na ploche, ktorou žiadateľ vstupuje do záväzku

f) založiť lúky (premenou ornej pôdy na TTP) a vytvoriť dočasné úhory na ploche o výmere min. 20 – 30 % z celkovej výmery CHVÚ. Na vytvorených plochách lúk a dočasných úhorov vylúčiť akúkoľvek aplikáciu pesticídov a priemyselných hnojív. Prvú kosbu trvalých trávnych porastov vykonať v termíne od 1. augusta do 30 septembra, pri kosbe ponechávať pásy o šírke 5 m (na každých 30 – 50 m TTP) a pokosenú biomasu odstrániť.

g) dočasné úhorové plochy vzniknuté na ponechaných strniskách (na ploche o výmere minimálne 50 -70 % z vysiatej výmery obilnín v CHVÚ) nerozorávať a ponechať ich až do nasledujúceho kalendárneho roka, t.j. strniská ozimných obilnín zostanú ležať úhorom a nasledujúcu jar sa na nich uskutoční siatie jarných obilnín, strniská jarných obilnín zostanú jeden rok ležať úhorom, až kým na nich nebudú vysiate oziminy; slamu z týchto plôch odstrániť a neskladovať ju na mieste; v prípade zvýšeného zarastania týchto dočasných úhorových plôch vegetáciou je možné vykonať 1 – 2x mulčovanie mimo obdobia hniezdovania dropa fúzatého

h) na celej výmere CHVÚ zabezpečiť nasledovnú štruktúru pestovania poľnohospodárskych kultúr:

- ☞ 30 – 40 % obilniny, z toho minimálne 50 % musia byť oziminy
- ☞ 05 – 10 % ďatelinoviny (z nich preferovať lucernu siatu a ďatelinu lúčnu)
- ☞ 10 – 20 % trávny porast
- ☞ 10 – 20 % úhor
- ☞ 5 – 10 % repka olejná ozimná
- ☞ 10 – 20 % ostatné (napr. kukurica, hrach, slnečnica)

i) za účelom sprístupnenia potravných zdrojov v zimnom období zabezpečiť odhrňovanie snehu z porastov repky olejnej prípadne zabezpečiť prikrmovanie kapustovitými rastlinami

j) hnojenie je potrebné vykonať najneskôr do 15. apríla kalendárneho roka; celkové aplikované množstvo ročnej dávky všetkých dusíkatých hnojív nesmie presiahnuť hodnotu 120 kg dusíka na 1 hektár ornej pôdy

k) vylúčiť zavlažovanie

l) pri kosbe dŕatelinovín a tráv na ornej pôde ponechávať vždy na inom mieste 5 % plochy nepokosenej v rámci jednotlivých kosieb; prvú kosbu vykonávať od 15. júna

m) poľnohospodársku pôdu pri okrajoch poľných ciest a vetrolamoch o šírke 2 m ponechávať bez obhospodarovania a chemického ošetrovania

n) vylúčiť leteckú aplikáciu chemických látok a hnojív

